

Enying Város Önkormányzata

8130 Enying, Kossuth u. 26.

Tel./Fax: 22/372-002

Enying Város

Fenntarthatósági programja

2009-2014

"Csakis az jelentheti mindannyiunk számára a végső megoldást, ha felismerjük, hogy a Föld nyersanyagforrásai végesek. Mindannyian ugyanabban az űrhajóban utazunk."

Frank Borman, űrhajós 1972.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tartalmi összefoglaló	4
2. A település bemutatása	8
2.1 A település története	8
2.2 A település általános jellemzése.....	9
2.3. A település gazdasági tevékenységének jellemzése.....	13
3. Környezeti állapottfelmérés.....	24
3.1 Környezeti elemek állapota	24
3.1.1 Levegő	24
3.1.2 Víz	27
3.1.3 Talaj.....	31
3.2 Települési és épített környezet állapota	32
3.2.1 Települési környezet	32
3.2.1.1 A települési környezet tisztasága	34
3.2.1.2 Csapadékvíz-elvezetés, bel- és árvízvédelem	35
3.2.1.3 Ivóvízellátás	36
3.2.1.4 Energiagazdálkodás.....	40
3.2.1.5 Zöldterület-gazdálkodás	41
3.2.1.6 Közlekedés	44
3.2.2 Épített környezet állapota.....	45
3.3 Természeti környezet állapota.....	47
3.4 Környezet-egészségügy	50
3.5 Önállóan kezelt hatótényezők	54
3.5.1 Hulladékgyazdálkodás	54
3.5.2 Zajterhelés	63
4. Az önkormányzat jövőbeni céljai általánosságban	63
4.1 Enying város nagyberuházási feladatai a település fejlesztés szolgálatában	71
5. Fenntartható fejlődés jegyében a feladatok, célok meghatározása	75
5.1. A környezeti elemek tekintetében meghatározandó feladatok és célok.....	80
6. A település SWOT analízise a fenntartható fejlődés jegyében.....	117
7. A megvalósítás eszközei	120
8. Szemléletformálás.....	122

9. KEOP – 1.2.0. 2009 pályázattal kapcsolatos vállalások, eléérések	126
10. Összegzés	132
11. Irodalomjegyzék	133

1. Tartalmi összefoglaló

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül (vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében) természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük.

Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit.

A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása. Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét, azaz eltartó-képességét. A gazdaság a társadalom fenntartásának, és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk. A fenntartható fejlődés célja a növekedéssel ellentétben nem az, hogy nagyobbak legyünk, hanem az, hogy „jobbak”. Amíg a fejlesztés megvalósítása visszahat a környezet minőségére, addig a környezetünk erőforrásai, és állapota meghatározza, hogy az emberiség mit és mennyit vehet el a környezetből fejlődéséhez.

A fenntartható társadalom alapvető követelményei: szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség javítására való törekvés; a természeti erőforrások fenntartó használata, amelynek megvalósításához a társadalom környezet-tudatos és környezet-etikus magatartása szükséges; és a környezetminőség megőrzése. Mindez azt üzeni a számunkra, hogy a környezet jó minőségét a fejlesztések közben kell garantálni, s arról nem utólag kell gondoskodni, amikor a károsodást már létrehoztuk. A fenntartható fejlődés az önkéntes, gondos és megelőző magatartás megvalósításával képes megőrizni a környezet, társadalom és gazdaság dinamikus egyensúlyát.

A Tanács 1083/2006/EK Rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról (továbbiakban: Általános Rendelkezések) a támogatások (egyik, horizontális) alapelveként (17. cikk) határozta meg a fenntartható fejlődés biztosítását. „Az alapok célkitűzéseit a fenntartható fejlődés keretében, valamint a környezet védelme és állapotának javítása céljának

a Közösség általi előmozdítása keretében kell megvalósítani, a Szerződés 6. cikkében megállapítottak szerint.”

Fenntarthatónak tekinthető az a fejlesztés, amely tekintettel van a természeti és emberi erőforrásokra – beleértve a természeti értékeket, területeket, tájakat, a biológiai sokféleséget, az emberi egészséget, a társadalmi kohéziót, a demográfiai jellemzőket is –, az épített környezet és a kulturális örökség megóvására és fenntartható módon történő hasznosítására.

Mind a tervezés, mind a megvalósítás és fenntartás időszakában, és szinte az összes vállalt szempont érvényesítése során a következő célokat kell szem előtt tartani:

- Természetes térszerkezet megőrzése
- Természeti erőforrások megőrzése
- Jó környezet- és egészség állapot megőrzése (károsodások elkerülése)
- Közösségek megőrzése (társadalmi felelősségvállalás)

A „fenntartható fejlődés” jegyében szerveződött az 1992-ben Rio de Janeiróban megtartott Környezet és Fejlődés ENSZ konferencia. Fő dokumentumának az Agenda 21 (Feladatok a 21. századra) 28. fejezete foglalkozik a Local Agenda 21-el (LA-21), vagyis a fenntarthatóság lokális programjával.

Az Európai Unió ötödik környezetvédelmi akcióprogramja (1992-2000) a „Fenntarthatóság felé” címet viseli és a fenntartható fejlődés, mint alapkövetelmény az 1997-es EU csúcson Amszterdamban az integráció alapelvei közé is bekerült, sőt ennek szellemében módosították az 1958-as Római Szerződést is, amely az Európai Közösségek jogi alapját adja.

A fenntarthatóság lokális programja társadalom-, és környezetközpontú program, de nem azonos a környezetvédelmi programmal, tekintettel arra, hogy a LA21 a fenntartható fejlődés, a társadalom-természet-gazdaság komplex rendszerét foglalja magában.

Összefoglalva: A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely a jelen igényeit úgy elégíti ki, hogy a jövő nemzedékek igényei kielégítésének lehetőségeit nem csorbítja.

Némiképp bővebb megfogalmazásban: a társadalmi, természeti és gazdasági tőke kamatainak célszerű és kiegyensúlyozott használata az emberi közösség teljességének javára anélkül, hogy maga a természeti tőke károsodna.

A **módszerek** sorában fontos rész a fenntarthatóság lokális programja kapcsán használatos mérőszámok-indikátorok; az SWOT elemzés, mint sajátos értékelő eszköz használata; a

térinformatika - GIS - alkalmazási lehetőségei; a média lehetséges szerepe a fenntarthatóság helyi programjaiban és elmaradhatatlanul az oktatás-képzés programjai, amelyek szerves részei és egyben eszközei az LA- 21 programoknak.

LA21 három terület – a társadalom, a környezet és a gazdaság – egységes rendszerbe foglalása, ahol a fenntarthatóság elve alapján a természeti-környezeti értékeknek van elsőbbsége.

A Local Agenda 21 dimenziói

- 1) A dokumentum az LA21 első és egyben legnyilvánvalóbb dimenziója, mivel ez az elképzelés kézzel fogható, írott megnyilvánulása, egy stratégiai terv.
- 2) A második dimenzió az a komplex tervezési folyamat, ami a tervdokumentumot eredményezi. Fontos, hogy a folyamat megújuló legyen, vagyis a célja ne az írott terv létrehozása, hanem maga a folyamat legyen: a közösség bevonásával történő tervezés.
- 3) A harmadik és egyben utolsó dimenzió alatt azt a **politikai kultúrát** értik, amiben a komplex tervezési folyamat szervesen képes létezni

Jelen fenntarthatósági terv a fent megjelölt osztályozásnak megfelelően az 1. dimenziót jelenti, vagyis egy stratégiai terv.

Enying Város Önkormányzata a stratégiai tervre alapozva 2009 év végéig elkészíti azt a tervdokumentációt, amely a 2. dimenzióban megjelölt komplex tervezési folyamat egyes pontjait részletezi.

A város fenntarthatósági tervének csak az alapja, a 2009-ben elkészített környezetvédelmi program, ezen stratégiai terv a környezetvédelmen túlmenően határolja körbe azon jövőbeli célokat amelyek a fenntartható fejlődés biztosításához szükségesek

Enying város önkormányzata politikájában és gyakorlatában is nagy hangsúlyt fektet a fenntartható fejlődés elveinek érvényesülésére, a fenntarthatóság biztosítására. Jelen fenntarthatósági terv a térség környezeti, szociális, gazdasági állapota felmérésén, a kapcsolódó jogszabályok előírásain, Enying város 2009-ben készített Környezetvédelmi Programján, az eddigi sikeres projektek tapasztalatain, valamint a – terv elkészítésével egy időben megalkotott – KEOP-1.2.0 pályázati kiírás második fordulójára előállítandó részletes

megvalósíthatósági tanulmányban közölt vállalásokon, eléréseken és a kapcsolódó fenntarthatósági szempontokon alapszik.

Turul szobor - A bronzból készült turulmadár Orr Lajos, a világháborús emlékmű Somogyi Sándor szobrászművész alkotása

2. A település bemutatása

2.1. A település története

Enyingről a legkorábbi adatok 1138. évtől valóak, melyekből következtetni lehet arra, hogy már ebben az időben bizonyos fejlettséggel bíró település volt.

A mai község területéhez három elpusztult falu helye tartozik: Kustyán, Hódos és Páta. Enying a XVI. században nagyobb település volt, viszont Kustyán ekkorra elpusztásodott.

A török ostrom alatt 1564-ben a falu leégett, csupán két porta maradt épen, ezen kívül három zsellér lakja még ekkor a falut. Az 1688. évben, amikor Enying és környéke végleg felszabadult a török uralom alól, feljegyzések szerint ekkor csak öt jobbágycsalád tartózkodott itt.

Az 1700-as évek második felében Enying a Batthyányak birtokába került. A Batthyány-ak földesurasága alatt nagy fejlődésnek indult a település. A lakosság fő foglalkozása ebben az időben az állattenyésztés

Az 1848-as szabadságharc leverése után a Batthyány családot megfosztották birtokától és Enying a Draskovics grófok birtokába került.¹

Az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, járásszékhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Enying a kiegyezés évében járási székhely rangra emelkedett, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez Enying további fejlődésére általános hatással volt.

A ma is döntően mezőgazdasági jellegű településen a XIX. század végén megindult egy bizonyos fokú iparosodás. Megépült 1880-ban a Veszprém – Dombóvári vasútvonal állomásépületével. A század végén volt már postája, takarékpénztára. A XX. század elején a fellendülés folytatódik, 1912-ben felépítették a községházát. A húszas években a vasútállomás mellett megépül a gőzmalom, melynek jó lisztminősége révén, termékeit Európa legtávolabbi országaiba, sőt még Egyiptomba is szállították, valamint az Egyesült Államokba is.

Enying kezdettől fogva Veszprém megye közigazgatási területéhez tartozott. A Minisztertanács 1950. március 16-i hatállyal a községet a Veszprém megyei Enyingi Járás több községével együtt Fejér megyéhez csatolta.

1970-ben központi intézkedés következtében nagyközségi rangra emelkedett.

A szomszédos, Enyinggel már majdnem teljesen összeépült Balatonbozsok község 1966. év október 1-én közigazgatásilag Enyinggel egyesült.

---

¹ Csizmazia Istvánné szerkesztésében: Enying település története

Hazánk városai közül a legifjabbak közé tartozik a település, Enying 1992-ben kapta meg a városi rangot.

2.2 A település általános jellemzése

Érintett földrajzi terület bemutatása

Enying, Fejér megye délnyugati részén, a Balatontól légvonalban 7 kilométerre fekvő város, az Enyingi kistérség központi jellegű települése. 1992 óta városi rangú település, 7010 fő lakossal. A város földrajzi helye kedvező, az M7-es és a 70-es számú főúttal a 64-es út termet kapcsolatot, mely egyben a város főutcája is. Átmeneti táj az Alföld és a Dunántúli Domság között. Jelenlegi vonzáskörzetéhez 14 kisebb település tartozik. A körzet kereskedelmi, oktatási- művelődési és egészségügyi központja. Szépen parkosított főutcája, közterületei, üzletei, lakóházai kellemes kisvárosi képet nyújtanak.

A terület közigazgatási lehatárolása, területi egységek

Régió	Neve	Közép-Dunántúl
Megye	Neve	Fejér megye
Kistérség	Neve	Enyingi kistérség
Település	Neve	Enying Város
	Lakosság száma	7064 fő
Érintett KÖTEVIFE	Neve	Közép-Dunántúli Környezet-, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
Érintett KÖVIZIG	Neve	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság

Forrás: Enying város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének a kiépítése című, **KEOP-7.1.2.0-2008-0148** kódszámú projekt [16.o]

Enying az Enyingi-hát természetföldrajzi kistáján található. Az összefüggések feltárása miatt nem kiragadva a várost a kistájából, hanem annak részeként az egész kistáját mutatjuk be. A kistáj a mBf 101m és 163 m között vonul, amely közepes magasságú síksági helyzetben lévő, DK felé lejtő dombsági hát. Magassága 160 m-ről 110-120 m-re lejt. Középső és DK-i lösszel borított részét hátravágódó eróziós-deráziós völgyek csipkézik, területe felboltozott löszhátakból és löszlábakból áll. Folyóvízi hordalék és DK felé 10-15 m-re vastagodó lösztakaró került az üledékre.

A homokos-kavicsos rétegek a terület féloldalas ÉNY felé történő kiemelkedése miatt a Balaton partja közelében nagyobb tengerszint feletti magasságba kerültek és néhány méter vastag folyóvízi hordalék alatt, vagy közvetlenül a felszínen fordulnak elő.

A település éghajlati viszonyai

A kistáj, így Enying területe is mérsékelt meleg és száraz. Az évi napsütéses órák száma 2000 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 10,0 °C, a vegetációs időszakban (április 12- október 29. között) 190 napon keresztül a napi középhőmérséklet meghaladja a 10,0 °C-ot.

Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga 33,5-37,5 °C, illetve –15 és –16 °C közötti. Az éves csapadékmennyiség 600-630 mm, a nyári félévben 350-360 mm várható. A téli félévben 35 körüli hótakarós napra lehet számítani, 22-24 cm hóvastagsággal.

A település demográfiai adatai

Enying város lakóinak száma az 1786-os, első népszámlálás szerint 1920 fő volt. Ez az érték, az 1980-as évekig növekedett, a két és fél évszázad alatt a népesség, több mint háromszorosára emelkedett. 1990-ig a lakos szám 7100 fő volt, 2001-ben pedig meghaladta a 7200 főt. Sajnos a következő években csökkent a népességszám, 2002. évben csak 7126 fő volt. A viszonylag gyors ütemű növekedés 1966-ban következett be, amikor Balatonbozsokot, Alsótekeres településrészsel együtt Enyinghez csatolták. Enyinghez tartozik még Kabókapusztá, mint egyéb belterület és Leshegy, valamint Öreghegy, mint külterületek. A KSH adatai alapján megállapítható, hogy a külterületek lakónépessége is folyamatosan csökken.

A népesség számot a népmozgalmi és a vándormozgalmi folyamatok alakították. Az 1990-es évek elején mindkettő kedvezőtlenül alakult. A legmagasabb lakos szám a 90-es évek

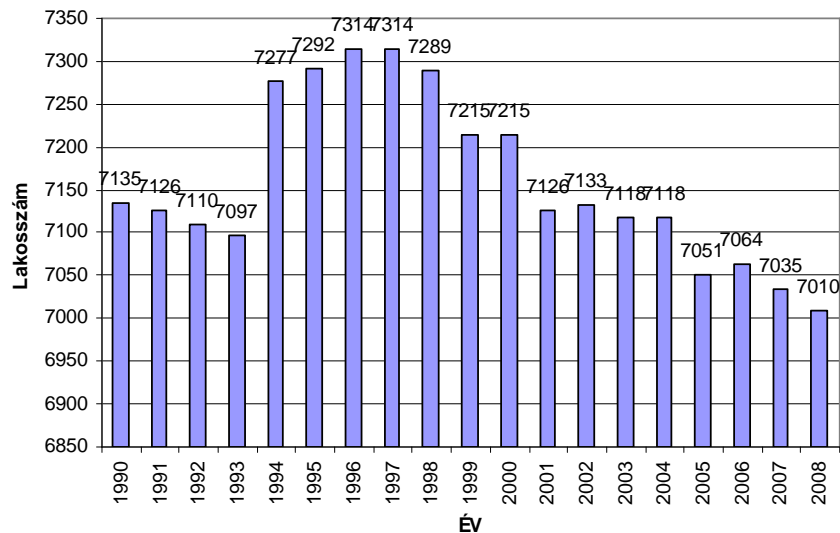
közepén a természetes szaporodásnak, valamint a magas vándorlási nyereségnek tulajdonítható. A következő években jelentkező csökkenés oka a természetes fogyás és a vándorlási veszteség.

Enying város népsűrűsége nem éri el a városi népsűrűség átlagát, annak csupán az egyharmada (86,9 fő/km²), viszont a megyei községek átlagánál másfélszer nagyobb.

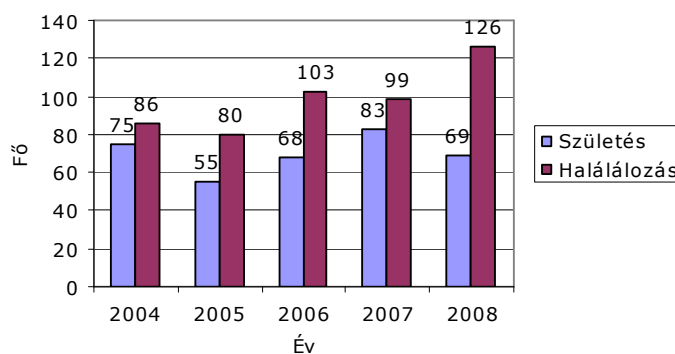
Fejér Megye Statisztikai Évkönyve alapján a természetes szaporodás 1994. évtől 2001. évig negatív volt. Természetes fogyás figyelhető meg.

A vándorlási különbözet az 1990-es évek elején negatív, majd 1994-től 1998-ig pozitív volt a mérleg, ekkor évente 15 fővel többen költöztek a városba. 1999-ben volt a vándorlási veszteség a legnagyobb (55 fő).

Lakosszám alakulása 1990-2008

Természetes szaporodás-fogyás 2004-2008

Roma lakosság

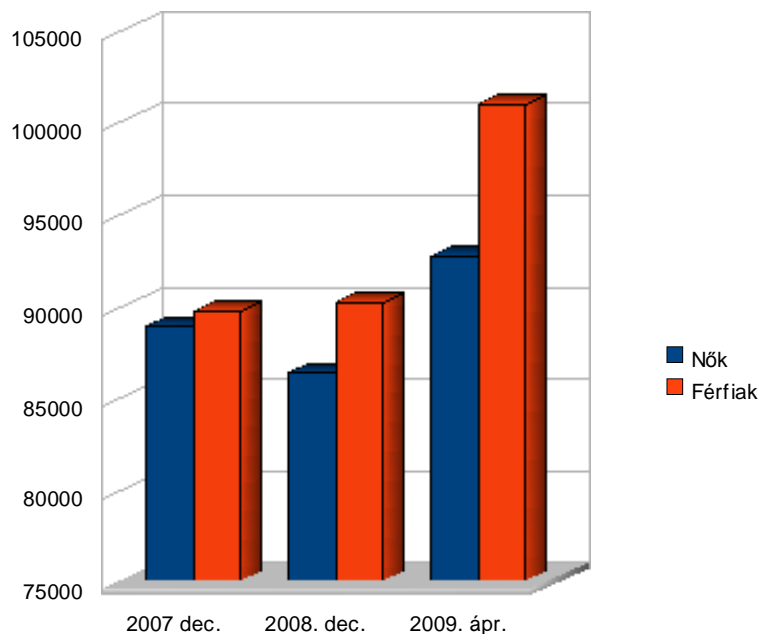
Enying lakosságának kb. 8-9 %-a roma, melynek csak 40%-a kereső képes. A ténylegesen dolgozók száma ennek kb. 10%-a.

A településen 4 roma család él. A munkaügyi központtal és a kisebbségi önkormányzattal együttműködve az önkormányzat feladatának tekinti a roma célcsoport élethelyzetének, társadalmi esélyegyenlőségének javítását, munkaerő piaci integrációjuk elősegítését.

Nők helyzete

Az önkormányzat hatékony részt vállal abban, hogy valamennyi intézményben, a község valamennyi munkáltatónál érvényesítse a nők esélyegyenlőségének biztosítását. Minden segítséget megad annak érdekében, hogy a nők a család összetartásában legnagyobb szerepet játszó „anya” szerepét fel tudják vállalni, majd ugyanolyan feltételekkel munkát tudjanak vállalni, mint férfiak.

Nők és férfiak nettó átlagkeresetének összehasonlítása a vizsgált időszakban

A diagrammból egyértelműen megállapítható, hogy a három vizsgált időpont mindegyikében a férfiak nettó átlagkeresete meghaladja a nők nettó átlagkeresetét. A három vizsgált időponthoz tartozó értékeket megvizsgálva megállapítható, hogy 2007. decemberétől 2009. áprilisáig folyamatosan nőtt a különbség a nők és férfiak nettó átlagkeresete között. A

legnagyobb eltérés 2009. április hónapban mutatkozik, ekkor a nők és férfiak nettó átlagkeresete közötti különbség átlagban nettó 8.241,- Ft, a bérrés mértéke 8,16 %, amely azt jelenti, hogy a nők nettó átlag keresetének 8,16 %-kal kellene növekednie ahhoz, hogy elérje a vizsgált időpontban a férfiak nettó átlag keresetét.

Megállapítható, hogy a jövedelem növekedésével nő a férfiak és a nők közötti nettó átlag bérkülönbség

Azonban ez az eltérés a nők és férfiak átlag életkor különbségéből, illetve a közalkalmazottak, köztisztviselők bér-megállapítási rendszerének sajátosságából fakad.

2.3. A település gazdasági tevékenységének jellemzése

Primer szektor (Mezőgazdaság)

Az agrárgazdaság természetadta kincse a löszön képződött kiváló minőségű termőtalaj. A város mezőgazdasági nagyüzemei szintén szerkezeti átalakuláson mentek keresztül. A privatizáció során egyre nagyobb teret hódít a magán és bérgazdálkodás, a zártkerti művelés, kirajzolódni látszanak a modern farmergazdálkodás körvonalai.

A vidék jó minőségű gabonáját feldolgozó öreg malomnak többnyire csak fényes múltja, szolid jelene van, még az úgynevezett „Akócs-malom” évtizedek óta üres, funkcióvesztett, s lassan úrrá lesz rajta az enyészet. Örvedetes a Varga-tanya lovasiskola és panzió tevékenysége. Sárpuszta is a lovasturizmus kedvelőinek egyik célpontja, s a csaknem másfél száz éves múltra visszatekintő Enying-Alsótekeresi Dísz és Gyümölcsfa iskola Rt nemcsak hazai, hanem külföldi piacon is kínálja jó színvonalú termékeit, eredményesen.

Agráralkalmassága a megye többi településéhez, illetve a kistérségéhez viszonyítva kimagasló. Enying területének szinte teljes egésze intenzív hasznosításra alkalmas.

A környezeti érzékenység megítélése tekintetében a szélerózió okozza a legtöbb problémát a szántóterületeken.

Enying jelentős mezőgazdasági háttérrel rendelkezik, jellemző mind a kisgazdasági, mind pedig a nagyüzemi növénytermesztés és állattartás. A nagyüzemi művelést végzők közül legjelentősebb a gabona és takarmánytermesztéssel, valamint állattartással is foglalkozó

Enyingi Agrár Rt. és Mezőszöv Rt. A város közigazgatási területén két nagy állattartó és feldolgozó telep található:

- A Mezőszöv Rt. üzemeltetésében lévő sertéskombinát (092 hrsz.).
- Az Enyingi Agrár Rt. szarvasmarha telepe (017/1 hrsz.).

A fentiekén kívül jelentős mezőgazdasági tevékenységet végez az Alsótekerési Faiskola is.

A mezőgazdasági termelés hatékonysága mérsékelt mind a régióban, mind Enyingen. A tömegtermelésre alkalmas művelt és szántóterület aránya meghaladja az Európai Unió átlagát, jellemző a nagytáblás művelési rendszer.

Enyingen hiányoznak a mezőgazdasági termékeket népszerűsítő marketing eszközök, valamint a termelőket és az értékesítőket összekötő értékesítő láncok. A termelők versenyképessége jelentősen csökkent az európai gazdákkal szemben.

A szőlőtermesztés jelentő hagyományokkal rendelkezik. A borszőlő termesztés jelentős visszaesést mutatott az elmúlt évek során, azonban a csemegeszőlő jelenléte nagyobb arányú

Szekunder szektor (Ipar)

A térség, de maga a város is iparilag fejletlen, ilyen szempontból halmozottan hátrányos helyzetű. Ennek oka többérté:

Az elsősorban történelmi idők óta mindig mezőgazdaságból és szolgáltatásból élő településen az iparnak nem voltak és nincsenek tradíciói

Csupán a mezőgazdasági termékeket feldolgozó ipar számára van megfelelő mennyiségű és minőségű nyersanyag

Nincs egyéb ipartelepítő tényező: energiahordozók, ipari víz, jó közlekedés, szakképzett munkaerő stb.

Hiányzik a szükséges infrastruktúra

Kedvezőtlenül hatott és hat napjainkban is az ipartelepítés nemzeti politikája, mely a megye északi térségét és a két megyei jogú nagyvárost, Székesfehérvárt és Dunaújvárost preferálja

A szomszédos Siófok és az iparilag fejlettebb DK-i Veszprém megyei ipari háromszög éveken át vonzotta és foglalkoztatta településünk munkaképes lakosságának jelentős részét

Az elmúlt évtizedek politikai irányvonala, mely az ipar erőteljes centralizálását képviselte, nem fordított megfelelő figyelmet térségünkre.

Az ipari struktúra a tulajdonviszonyok megváltozása, a piacgazdaság kérdése a munkanélküliség növekedését eredményezte, mely napjaink komoly problémája. A helyi kis és középvállalatok munkaerőigénye minimális, míg az olyan cég, mint a Videoton Holding, mely nagyobb létszámú munkaerő alkalmazására alkalmas teljes mértékben piacfüggő, profitorientáltsága miatt helyi, de – egyáltalán – magyarországi működése folytonos bizonytalanságot indukáló.

Számottevő ipari termelés Enyingen a Videoton Holding Rt. Kábelkonfekcionáló Üzemében folyt, amelynek a bezárását 2003 januárjában jelentette be a vállalat vezetősége. Az ipari tevékenységek közül a mezőgazdasági feldolgozóipar a legjelentősebb. Kiemelkedő jelentőségű a hús- és tejfeldolgozással foglalkozó Enyingi Agrár Rt. és Mezőszöv Rt.. Jelentősebb ipari tevékenységet végez még két élelmiszeripari, két műtrágya és növényvédőszerrel foglalkozó cég is.

Egyéb ipari tevékenység a városra nem jellemző, tehát az ebből adódó környezet szennyezés csekély mértékűnek mondható.

Tercier szektor (kereskedelem, Intézményi ellátottság, idegenforgalom)

Kereskedelem: Enying évszázadokon át a Bakony-vidék és a Mezőföld terményeinek legfőbb cserepiac helye volt. Ide szállították a tűzi és épületfát, valamint az egyéb „helyi” termékeket, hogy azt itt gabonára, olajra, vágóállatra cseréljék. Ez adta meg az itteni piacok és vásárok jelentőségét és vetette meg a sokoldalú kiskereskedelem alapjait már a XIX. Század legelején. A piac helye és időpontja, esetleges állat és kirakodóvásárok tartása aktuális kérdés napjainkban is. 1948 után a kereskedelem bázisa országszerte az állami üzletláncok és ÁFÉSZ-ek lettek. Napjainkban már a bérlők, de még nagyobb hányadban az egyéni vállalkozók által fenntartott üzleté, kereskedelmi egységeké a vezető szerep. A város áruellátása, árukínálata, mely környezete fölé emeli – az átlagosnál jobb. Szükség lesz a jövőben bevásárlóközpontra (vásárcsarnok vagy diszkontáruház), kulturált zenés szórakozóhelyre és vendégfogadásra alkalmas panzióra, szállodára. Az Uniós csatlakozás után külkereskedelmi egységek objektív feltételein is javítani kell.

Intézményi ellátottság: Enyingen több óvoda, általános iskola, egy zeneiskola és egy gimnázium működik, városi könyvtár várja az olvasni vágyókat. A Batthyány-kastély és a

római katolikus templom több kulturális eseménynek is helyet ad. Az egészségügyi, szociális intézményi ellátottság megfelelő szintű a megye hasonló adottságú településeihez viszonyítva.

Az alapfokú művészetoktatási intézményben fizetendő térítési díjakról és tandíjakról az 1/2006. (I. 31.) számú helyi rendelet rendelkezik.

A rendelet hatálya kiterjed az önkormányzat fenntartásában működő:

- a) általános iskola és alapfokú művészetoktatási intézményre,
- b) az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulóira, a kiskorú tanulók szüleinek, gyámjára,
- c) az alapfokú művészetoktatási intézményeknél felnőtt oktatásban részt vevőkre.

Az önkormányzat a Közoktatási törvény 114. §-ában felsoroltakon kívül további ingyenes szolgáltatást nem biztosít.

Térítési díjat kell fizetni a Közoktatási törvény 115. § (1) bekezdés c) pontjában, tandíjat a 116. §-ában felsorolt szolgáltatások igénybevétele esetén a 6.§-ában foglalt szabályok szerint a tanulóknak.

Az Európai Közösség tagállamainak állampolgárai a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel vehetik igénybe az e rendeletben biztosított szolgáltatásokat.

Az önkormányzat által fenntartott nevelési-, oktatási intézményekben, továbbá az önkormányzati feladat ellátás keretében térítési díj ellenében igénybe vehető szolgáltatások körét a Közoktatási törvény 115. §-a tartalmazza.

Szociális helyzet alapján további 30%-os térítési és tandíjkedvezményben részesül az a tanuló, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át nem haladja meg

Az intézményi étkezési normákról és térítési díjakról a 24/2009. (VI.29.) sz. helyi rendelet rendelkezik:

Iskoláskorúak (7-14 évesek) étkeztetése

Menza (ebéd)

• Nyersanyagnorma:	216,- Ft
• Térítési díj	270,- Ft

Általános Iskolai étkeztetés (háromszori étkezés)

Nyersanyagnorma:	
Tízórai:	58,- Ft
Ebéd:	216,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>58,- Ft</u>
Összesen:	332,- Ft

Térítési díj	
Tízórai:	73,- Ft
Ebéd:	270,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>73,- Ft</u>
Összesen:	416,- Ft

Óvodáskorúak (3-6 évesek) étkeztetése

Nyersanyagnorma:	
Tízórai:	43,- Ft
Ebéd:	214,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>43,- Ft</u>
Összesen:	300,- Ft

Térítési díj	
Tízórai:	54,- Ft
Ebéd:	268,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>54,- Ft</u>
Összesen:	376,- Ft

Városi Bölcsőde (háromszori étkezés)²

Nyersanyagnorma:	
Tízórai:	64,- Ft
Ebéd:	208,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>48,- Ft</u>
Összesen:	320,- Ft

Térítési díj	
Tízórai:	80,- Ft
Ebéd:	260,- Ft
<u>Uzsonna:</u>	<u>60,- Ft</u>
Összesen:	400,- Ft

² Módosította a 28/2009. (VII. 07.) számú rendelet.

Egyesített Szociális Intézmény

Nyersanyagnorma(áfát nem tartalmaz):

Reggeli:	65,- Ft
Ebéd:	258,- Ft
Vacsora:	167,- Ft
Összesen:	490,- Ft

Az intézményben fizetendő térítési díjakat külön rendelet szabályozza.

Vendégétkeztetés (egyszeri étkezés)

Önkormányzati dolgozók és rendelőintézeti közalkalmazottak:

Nyersanyagnorma:	280,- Ft
Térítési díj	504,- Ft

Nem önkormányzati dolgozók

Nyersanyagnorma:	298,- Ft
Térítési díj	540,- Ft

Az egyes szociális ellátásokról a 14/2000. (IV. 19.) sz. helyi rendelet rendelkezik. E rendelet célja, hogy a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló, többször módosított 1993. évi III. tv. (a továbbiakban: Szocvtv.) által meghatározott pénzbeli és természetbeni juttatások, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénybevételének szabályait megállapítsa, rendelkezék az ellátások igénybevételének jogosultságáról, az ellátások mértékéről és igénybevételük módjáról.

Az önkormányzat képviselő-testülete e rendeletben szabályozza a Szocvtv-ben kapott felhatalmazás szerinti tartalom erejéig az alábbi pénzbeli, szociális ellátásokra vonatkozó helyi szabályokat:

- a.) rendszeres szociális segély,
- b.) lakásfenntartási támogatás,
- c.) Szocvtv. 48/B. § (1) bekezdése szerinti ápolási díj,³
- d.) átmeneti segély,
- e.) temetési segély.⁴

³ Módosította a 14/2009. (III.31.) sz. rendelet

⁴ Módosította a 1/2007. (II.12.) sz. rendelet

Az Önkormányzat Képviselő-testülete e rendeletben szabályozza az alábbi természetben nyújtott szociális ellátásokat:

- a.) köztemetés,
- b.) közgyógyellátás méltányosságból,
- c.) a képviselő-testület döntése alapján természetbeni szociális ellátásként nyújtható:
  - ca) az átmeneti segély,
  - cb) a temetési segély,
  - cc) a lakásfenntartási támogatás.⁵

Az Önkormányzat Képviselő-testülete e rendeletben szabályozza az alábbi személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat:

- a.) étkeztetés,
- b.) házi segítségnyújtás,
- c.) családsegítés,
- d.) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- e.) nappali ellátást nyújtó intézmény (idősek klubja),
- f.) ápolást, gondozást nyújtó (tartós bentlakásos) intézmény,
- g.) speciális alapellátási feladatok.⁶

A szociális ellátások megállapításához szükséges kérelmet – önkormányzati hatósági ügyekben az elektronikus út kizárásával – a Polgármesteri Hivatalhoz kell benyújtani

Egészségügyi és szociális ellátás

Enyingen felnőtt és gyermek ellátást biztosító háziorvosi rendelő, védőnői szolgálat, fogorvos szakrendelés, mentőszolgálat, illetve központi orvosi ügyelet működik.

A lakosság körében kialakuló betegségek létrejöttéért számos tényező felelős, melyek összetett módon játszanak szerepet a betegségek kialakulásában, kimenetelében és lefolyásában. Az egészségi állapotot a következő tényezők befolyásolhatják:

- az egészségügyi ellátás színvonala, hozzáférhetősége;

---

⁵ Módosították a 1/2007. (II.12.), 14/2009. (III.31.) sz. rendeletek

⁶ Módosították a 8/2004. (IV.01.), 14/2009. (III.31.) sz. rendeletek

- az életmód, táplálkozási szokások;
- környezeti hatások;
- társadalmi, gazdasági és kulturális viszonyok.

Enying lakosságának egészségi állapotát befolyásoló tényezőket a fentiek alapján a következők szerint foglalhatjuk össze:

- az orvosi alapellátás feltételeit házi orvos helyben biztosítja, szakellátás egy része a Fejér Megyei Szent György Kórház Enyingi Rendelőintézetében, a hiányzó szakellátások pedig a Fejér Megyei Szent György Kórházban vehetők igénybe;
- az életmód megfelel az országos átlagnak, annak változása, egészségesebb életmód, illetve táplálkozási szokások kialakítása felvilágosító munkát igényel;
- a környezeti hatások mértéke nem olyan jelentős, hogy kedvezőtlenül befolyásolná a lakosság egészségi állapotát, a levegő és a víz minősége egyaránt megfelelő;
- a társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális viszonyok megfelelnek a magyarországi települési viszonyoknak.

A Rendelőintézetben működő szakrendelések a következők:

- Belgyógyászat
- Sebészet
- Urológia
- Fül-orr-gégészet
- Szemészet
- Bőrgyógyászat
- Orthopédia
- Tüdőgyógyászat
- Fizikótherápia
- Röntgen Ultrahang
- Reumathológia
- Nőgyógyászat
- Addiktológia

- Gondozás
- Pszichiátria
- Idegszakrendelés
- Laboratórium

Enying Város Önkormányzatának területén működő egészségügyi alapellátások körzeteit a 13/2005. (IX. 22.) számú helyi rendelet mellékelte rögzíti.

Idegenforgalom: Enying idegenforgalmának nincs számottevő múltja. A huzamos ideig való itt tartózkodás turisztikai feltételei nem teremtődtek meg. Kevés az úgynevezett idegenforgalmi vonzerő.

A városközponttól gépjárművel kb. fél óra alatt elérhető a Balaton-part, azonban ez a tény nem befolyásolja az idegenforgalmat. A város életében nincs múltja az idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenységeknek. A feltételek, az idegenforgalmi vonzerő, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki.

Látnivalók Enyingen

- Nepomuki Szent János Római Katolikus Templom
- Enyingi Római Katolikus Templom
- A templomi beldíszítmények
- Szentháromság Római Katolikus templom
- Református templom
- Evangélikus templom
- Enyingi Török Bálint kopjafa (1992.)
- I. világháborús emlékmű (1922.)
- Turul szobor (1991.)
- Szentgyörgyi Albert mellszobra (1999.)
- Batthyány-kastély
- Schrikker-kúria
- Városháza (1912.)
- A hajdani Járásbíróság épülete
- Kopjafa az 1956-os forradalom és szabadságharc áldozatainak emlékére.

A helyi közművelődésről a 3/1999. (I. 27.) számú helyi rendelet rendelkezik.

A rendelet célja az önkormányzat területén élők közművelődésének elősegítése, ennek érdekében közösségi szinterek biztosítása, ezek feltételeinek meghatározása.

A helyi közművelődési célok megvalósítása érdekében az önkormányzat segíti a civil szervezetek művelődési törekvéseit, széleskörű együttműködést alakít ki a társadalmi szervezetekkel. A közművelődés közösségi szintereit az önkormányzat a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár szervezésében biztosítja. A Művelődési Ház és Könyvtár részben önálló gazdálkodású önkormányzati intézmény, amely az önkormányzat költségvetésében biztosított kereteken belül látja el pénzügyi, gazdasági feladatait.

A közművelődési intézményekben a szabadidő kulturális és sportcélú eltöltéséhez kell a feltételeket biztosítani.

A létesítmények, illetve ezek helyiségei csak alkalomszerűen adhatók bérbe, illetve használatba, kivéve a Művelődési Ház büfé céljára kialakított helyisége, amely céljának megfelelően több évre is bérbe adható.

A közművelődési intézmények fenntartásához szükséges személyi és szakképzettségi feltételeket a jogszabályokban meghatározott szinten biztosítja a fenntartó. A foglalkoztatott létszámkeretet az éves költségvetési rendelet rögzíti.

A közművelődési feladatok ellátásához biztosított önkormányzati intézmények éves programját a Művelődési Ház igazgatója készíti el. Az érvényes munkatervet az intézményi költségvetéssel együtt kell benyújtani, s azt a Képviselő-testület hagyja jóvá.

A közművelődés helyi feladatainak formáit a rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

Az egyes feladatok ellátását biztosító intézményi költségvetés és a rendezvények támogatásának mértékét - teljes, részleges, önköltséges bontásban - a 2. számú melléklet tartalmazza.

Vállalkozások

Jellemzőek a kis-, és ezen belül is a mikro vállalkozások. A városban két nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás található. Az Enyingi Agrár Rt. 243 főt, Mezőszöv Rt. 52 főt foglalkoztat. Ezen kívül kisebb mértékben de meghatározó még két élelmiszeripari-, két műtrágya és növényvédőszerrel foglalkozó cég és egy pékség is. A gazdasági tevékenységet folytatók között tehát a mezőgazdaságban tevékenykedők vannak túlsúlyban, ennek magyarázata a város történelmi múltjában keresendő.

A város területén az alapellátás biztosított, szaküzletekből azonban hiány mutatkozik.

Vállalkozási forma	2004	2005	2006	2007
Egyéni	237	224	229	210
Kft	35	40	42	49
Bt	47	47	51	56
Rt	12	13	14	14
Kkt	4	2	4	2
Szövetkezet	4	3	4	3
Alapítvány	-	-	1	1
Összesen	339	329	345	335

Gazdasági aktivitás

A nyilvántartott munkanélküliek száma a vizsgált időszakban:

	2003. december	2004. december	2005. december	2006. december	2007. december	2008. december
Enying	484	514	446	402	422	606

A munkakorú népesség száma

	2003. december	2004. december	2005. december	2006. december	2007. december	2008. december
Enying	4820	4839	4860	4864	4909	4909

A nyilvántartott munkanélküliek aránya a munkakorú népesség számához

	2003. december	2004. december	2005. december	2006. december	2007. december	2008. december
Enying	10,04	10,62	9,18	8,26	8,60	12,34
Fejér megye	4,69	5,10	4,99	4,62	4,61	5,70

Forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat Portál

Enyingen a munkanélküliségi ráta kétszerese a megyei átlagnak, ami nagyon magasnak mondható. A regisztrált munkanélküliek zömét a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a szakmunkásképzőt végzetek teszik ki

A helyi iparüzési adó mértékét a 36/2000. (XII. 14.) számú helyi rendelet szabályozza.

3. Környezeti állapotfelmérés

3.1. Környezeti elemek állapota

3.1.1. Levegő

Egy terület levegőminőségi helyzetének meghatározásához és minőségéhez ismerni kell a vizsgált területen a környezeti levegőbe kerülő szennyező anyagok mennyiségét, a légkörben zajló fizikai és kémiai folyamatokat, és a domborzati valamint egyéb tényezőket

Az élőlény –így az ember is- és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással.

A globális környezeti változások körét áttekintve, a legnyilvánvalóbb világméretű problémák a légkörhöz kapcsolódnak. Ennek oka, hogy a levegő a legmobilisabb szállító közeg, benne gyorsan, nagy távolságra, és terjedésében csak alig korlátozva terjedhetnek az anyagok. Amíg például a víz esetében a gravitáció alapvetően meghatározza a mozgási irányokat, addig a levegőbe kerülő szennyezések általában méretüknél(por, korom) vagy halmazállapotuknál(gázok, gőzök) fogva gyakorlatilag bárhova elszállíthatódnak. Ennek egyik fontos következménye, hogy a légkörbe kerülő szennyezést **nem feltétlenül a kibocsátó „élvezi”**. Egy másik következmény, hogy a hosszú légköri tartózkodású légszennyezők elkeveredve a levegőben globális léptékűvé változtatják a helyi és regionális hatásokat. Jól ismert, hogy az atomrobbantások során a légkörbe került sugárzó anyagok szerte a világon megjelentek, ugyanígy a csernobili katasztrófa hatásai is néhány hét alatt kimutatható volt.

A különböző típusú szennyeződések eltérő hatásokat generálnak a légkörben

Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

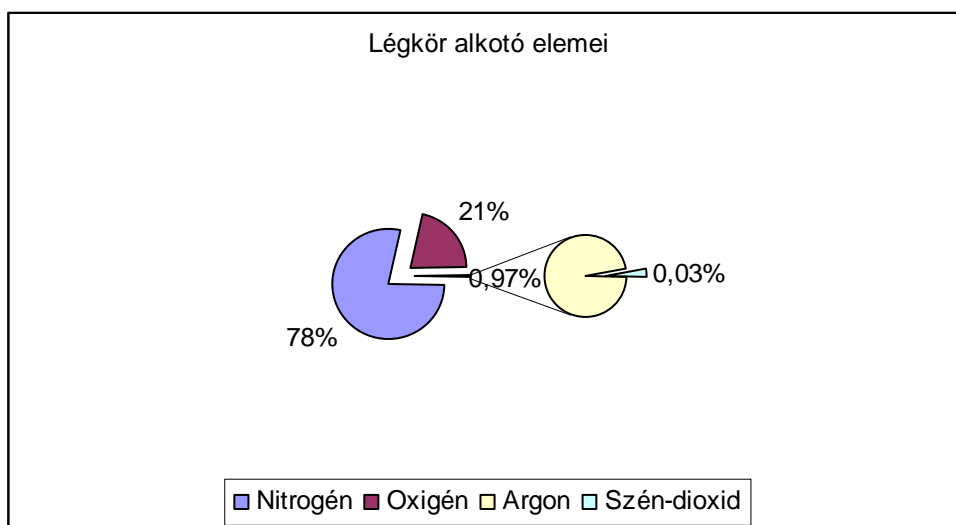
A *légszennyezés folyamata* három szakaszból áll, az emisszióból, transzmisszióból és az imisszióból. A környezeti levegőbe történő szennyező anyag kibocsátást *emisszió*nak nevezzük. A *transzmisszió* során a levegőbe került szennyező anyagok felhígulnak, leülepednek, bizonyos fizikai és kémiai változásokon mennek át.

Az *imisszió* lényegében a környezeti levegőminőség. A kibocsátott szennyező anyagoknak a talajközeli levegőben kialakult koncentrációját nevezzük imisszióknak.

A légszennyezést konkrétan a levegőbe került szennyező anyagok adott mennyisége váltja ki. Az élő szervezetbe jutó anyag mennyisége attól függ, hogy az egyén mennyi ideig tartózkodott az adott szennyezettségű levegőben.

A légkör alkotó elemei:

Forrás: Kóródi Mária, 2007

A hazai vizsgálatok alapján megállapítható a légszennyező anyagok a következő forrásokból kerülnek a környezeti levegőbe:

- ❖ Ipari, mezőgazdasági szolgáltató tevékenységekből
- ❖ Közlekedési és szállítási tevékenységekből
- ❖ Lakossági és intézményi tevékenységekből

A légszennyező anyagokat kibocsátó források alapvetően két csoportba sorolhatók:

- ❖ pontszerű
- ❖ és diffúz légszennyező források

Pontszerű légszennyező forrásokat jelentenek a gépjárművek kipufogói által kibocsátott kipufogógázok, a füstgáz kémények és a különböző elszívók kürtői.

A diffúz légszennyező forrásokat a különböző felületekről –alapanyag, késztermék tárolók, épületek, csarnokok nyílászárói, tárolótartályok légzői, stb.- a környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok jelentik.

A településen belül jelentős diffúz légszennyező forrás még a tavasszal és ősszel végzett avar-, és hulladékégetés. A diffúz légszennyező forrásokból a környezetbe kerülő légszennyező anyagok mennyisége nem mérhető, ennél fogva kibocsátási határértékkel sem szabályozott. A megelőzést a diffúz források megszüntetése jelenti amire a különböző tevékenységek engedélyezése során kiemelt figyelmet kell fordítani. A levegő védelmével a levegő

tisztaságával kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) sz. Kormány Rendelet állapítja meg.

Enying és környezete szerencsére a kevésbé szennyezett települések közé tartozik. A településen kívül működő üzemek sem por-, sem zajszennyezést nem jelentenek.

Egyre jelentősebb környezeti hatással bír viszont a településen áthaladó gépjárművek átmenő forgalma, ennek por- és zajhatása.

A településen előforduló gépjárművek száma 2008-ban:

❖ személygépkocsi	1937db
❖ tehergépjármű	276db
❖ Autóbusz	5 db
❖ Motorkerékpár	66 db
❖ Lakókocsi	1 db

Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni.

Időszakosan és elszórtan előfordul a háztáji állattartásból keletkező bűzhatás, de nem jelentős.

A lakossági fűtésből eredő légszennyezés mértéke a gázfűtésre történő átállással jelentősen csökkent.

Bejelentésre kötelezett légszennyezési pontforrás nem található a településen.

A térségben a környezeti levegő állapotát mutató imissziós adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó *Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat* méri. Mérőhely a településen, illetve közvetlen környezetében nem található, így mérési adatok nem állnak rendelkezésre. Tájékoztató jelleggel a közelben található Siófok település imissziós adatait mutatjuk be.

Siófok település légszennyezettségre vonatkozó adatai 2008-as évre vonatkozóan

Ülepedő por (g/m ² /30 nap) (Imisszió-határérték: 16 g/m ² /30 nap)						
Település	2008 nem fűtési félév			2008 fűtési félév		
	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték túllépés %	Mérések száma	Átlag imisszió	Határérték túllépés %
Siófok	6	4,7	0,000	6	5,7	0,000

Forrás: Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat adatai alapján saját szerkesztés

A krónikus levegőszennyeződés generációkon át, folyamatosan fejti ki hatását. Ez a hatás megváltoztathatja az élettani folyamatokat, krónikus betegségeket hozhat létre, súlyos esetekben genetikai károsodásokat is okozhat.

Legjelentősebb egészségkárosító hatással bíró légszennyező anyagok: a szén-monoxid, a kéndioxid, a nitrogén-oxidok és a különböző lebegő szilárd részecskék (por, korom, ...)

Az utóbbi évek jelentős környezet-egészségügyi problémáját az *allergén pollenek* okozták. Az allergia a szervezet immunrendszerének túlzott túlműködése. A környezeti hatások jelentős szerepet játszanak az allergia kialakulásában. A légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul.

A mikrorészecskék károsítják az immunrendszer működését.

3.1.2. Víz

A víz mindennapi életünkben, környezetünkben nagyon fontos szerepet tölt be. Különböző formáját más-más célra használjuk. Víz nélkül nincs élet. Ezért egyértelmű, hogy a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata a víz védelme. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a vizek mennyiségi és minőségi védelmét, valamint a fenntartható vízkészletgazdálkodást biztosítanunk szükséges, és az esetleges károsodásokat meg kell előzni.

A lakosság tájékoztatása országos szinten nem megfelelő. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni a víznek, mint természeti kincsnek a mindennapi életben betöltött szerepét, ezzel ösztönözve a lakosságot a vízbázisok védelmére, a takarékos vízhasználatokra, a szennyvízgyűjtés,- elvezetés,- tisztítás fontosságára, a vízi környezet megóvására.

A Mezőföld területéről lefolyó vizek, a kisebb nagyobb patakok, vízfolyások közvetlenül, vagy a Sió csatornán át közvetve jutnak a Dunába.

Enying egyetlen jelentős vízfolyása a Csíkgát patak.

Cinca – Csíkgát patak bemutatása

Patak neve:	Cinca – Csíkgát patak
Részvízgyűjtő:	1 Duna
Tervezési részegység:	1 – 4 Duna jobb part a Tasi zsiliptől a déli országhatárig
Alegység:	1 – 4 – 3 Sió
Vízfolyás jellege:	természetes vízfolyás
Mederszakasz hossza	26,5 km
Átlagos vízhozama:	0,350 m ³ /s
Minimális vízhozama:	0,015 m ³ /s
Vízvédelmi területi besorolás:	Általános védettségű befogadó
Abszolút esése	71 méter
Átlagos esése	2,7 %

Vízhozama a vízgyűjtőterület kapott csapadékmennyiségének függvénye. A vízszintingadozások – ha a lehullott csapadék mennyisége meghaladja a beszivárgás és párolgás mértékét – pár óra leforgása alatt is jelentkezhetnek.

A település területe magas talajvízállású.

A talajmechanikai szakvélemény (készítette: KDT Vízügyi Igazgatóság Műszaki Tervezési Osztály)) tartalmazza a magas talajvízzel érintett csatornaszakaszok kimutatását. Eszerint az összes **magas talajvízzel érintett csatornaszakasz hossza: 5013m**. A feltárássra kijelölt helyen 18 db fúrás mélyítették le. A talajvizet a szennyvíztisztító és környezetében 0,0- 1,4m, a városban 0,8- 4,1m között észleltek.

Enying területe nem érint a Vásárhelyi- terv keretében tervezett árvízi tározókkal határos települést.

A 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet szerint **érzékeny természeti terület** a településen **nincs**.

Enying négy vízgazdálkodási területtel rendelkezik:

- Cinca-Csíkgát patak,
- Enyingi ér,
- Józsefkúti-árok,
- Halastavak.

A Cinca patakhhoz tartozó tavak állami tulajdonban vannak, melyek bérleményként helyi vállalkozások kezelésben állnak.

A Cinca patakhhoz tartozó tavakon túl Enyinghez tartozik még néhány magántulajdonban lévő kisebb tó is (Torvajlápi tó, Leshegytől Tisztavíz pusztáig terjedő tó).

Szervezett halászati tevékenység egyik tavon sem folyik, de horgászati tevékenység az Enyingi Horgászegyesület keretei között lehet gyakorolni.

Hidrogeológia

A hidrogeológiai viszonyok jellemzésére a vizsgált területen viszonylag kevés adat áll rendelkezésre. A paleozoós kristályos kőzetek (karbonátos képződmények) vízföldtani szempontból a területen alárendelt szerepűek. A bennük tárolt - sokszor meleg - vizek az alsó pannon fedő üledék által védettek.

A vizsgálati területen csak a pannóniai korú, vagy annál fiatalabb képződmények bírnak nagyobb vízföldtani jelentőséggel. Ezen rétegek víztározó, illetve vízáadó képességük alapján jellemezhetők.

A területen a pannóniai képződmények nagy vastagságban települnek, de ezek közül csak a felső-pannóniai rétegek a jó vízáadók, mivel ezekre a porózusabb, kavicsos, homokos – rétegek túlsúlya jellemző. A térség vízbázisai is rendszerint ezen rétegekből nyerik a vizet. Az artézi kutak átlagos mélysége 100 m alatti, vízhozamuk 100 – 200 liter/perc között van, gyakori a magas vastartalom.

A felső-pannóniai képződményekre ugyancsak agyagos–homokos, de már szárazföldi kifejlődésű pleisztocén rétegsor települ. Ezen képződmények porózus szintjei talajvizet tárolnak.

A vizsgálati terület környezetében a talajvíz a helyi földtani és morfológiai viszonyoktól függően nyílt, vagy lezoritott szintű. Külszínről, csapadéktól utánpótlódva sok esetben szennyezett a helyi adottságokból kifolyólag.

A talajvíz mélysége általában 2-6 m között változik morfológiai viszonyoktól függően, de szintje a nagy vastagságú lösszel fedett területen 6-10 m alá süllyed. Mennyisége nem számottevő. A talajvizek minőségére a magas szulfáttartalom (helyenként 30 mg/l felett) és 25-35 nk° keménység jellemző.

A feltárt rétegvizek helyzete azon szempontból bír fontossággal, hogy egy esetleges felszíni vagy felszínhez közeli – talajvizet elérő – szennyeződés okozhat-e vízminőség-romlást ezen rétegekre kiképzett kutak esetében.

A terület rétegvizeinek hidrogeológiai viszonyaira a víztermelő kutak vízföldtani adatai adnak áttekintést. A rétegleírások alapján a kutak kereső fúrásai a felszín közelében 16-20 m pleisztocén rétegsort harántoltak. Ezt követően a fúrások mindegyike felsőpannon rétegeket tárt fel 160-180 m maximális mélységig. A fellelhető vízföldtani adatok alapján a felsőpannoniai vízadó összleteket a pleisztocéntól összefüggő és gyakorlatilag teljesen vízzárónak tekinthető agyagrétegek választják el.

A kutak mindegyike a felső-pannon porózus szinttájaiból nyeri a vizét. A kutak szűrőzésének legmagasabb pontja (felső szűrő teteje) 3405-97,5 m között változik a terepszint alatt, az építéskori nyugalmi vízszintek pedig 4,95-28,0 m között alakultak, szintén a terep alatt

Hidrológia

A Balaton medencéje, a Sió völgy és a Csíkgát patak közötti terület meglehetősen száraz, gyér lefolyású. A Sió völgy területét érintő hossza alig 20 km. Egyetlen vízfolyása a Csíkgát (Kabóka) -patak 26 km hosszú, 292 km² nagyságú vízgyűjtő területtel. A patakon ritka nagy árvizek alkalmával -becsült adatok szerint- 50 m³/s feletti vízhozam is lehetséges, egyéb időszakban pedig alig van víz benne. A kistájnak öt állóvize van, közülük 21 ha felszínnel négy természetes. Az enyingi tározó 93 ha felszínű. A talajvíz mélysége 2-4 m között van,

többnyire azonban Balatonbózsoktól DK-re 6 m-ig süllyed. Mennyisége nem számottevő. Kémiaiilag meghatározható a kalcium-hidrogénkarbonátos jelleg. A területen 100 m alatti átlagos mélységgel, artézi kutak találhatóak, gyakorta nagy vastartalommal.

A talajmechanikai szakvélemény (készítette: KDT Vízügyi Igazgatóság Műszaki Tervezési Osztály) tartalmazza a magas talajvízzel érintett csatornaszakaszok kimutatását. Eszerint az összes magas talajvízzel érintett csatornaszakasz hossza: 5013 km. A feltárássra kijelölt helyen 18 db fúrást mélyítették le. A talajvizet a szennyvíztisztító és környezetében 0,0-1,4 m, a városban 0,8-4,1 m között észlelték. [Enying város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének kiépítése című projekt; 17-18.o]

3.1.3. Talaj

A talaj a földkéreg legfelső, termékeny rétege, megújuló természeti erőforrás. A talajok képződését a földtani, az éghajlati, domborzati, biológiai tényezők határozzák meg alapvetően. Jelentős talajképződést módosító tényezőnek számít az emberi tevékenység.

Természetes talajpusztulás legjellemzőbb formája a víz és szél által előidézett erózió illetve defláció. A termőtalajok erózióját és deflációját az erdőirtások, a helytelen mezőgazdasági behatások is gyorsíthatják. A talajok elszennyeződését okozhatják az ipari tevékenységből származó üledékpor kibocsátás, a hulladéklerakás, a növényvédőszer-műtrágya használat, a hígtrágya elhelyezés, a közutak sózása. A légszennyező anyagok kiülepedése és eső általi kimosódása a talajra, savas és nehézfém-jellegű többletterhelést jelent.

A mezőgazdasági eredetű talajszennyeződések a növényvédőszer, és egyéb kémiai anyagok nem megfelelő alkalmazásából (tárolási problémák, elcsurgás) adódnak. Ezek a szennyezések általában pontszerűek, a helytelen műtrágya-használat azonban nagy területeket érinthet károsan. A rendszerváltás óta a kemikáliák alkalmazása visszaesett, ami a talajok és a talajvíz szennyezésének mérséklését eredményezte. Különös jelentőségűek az állattartó telepek hígtrágyájának kezeléséből és elhelyezéséből adódó veszélyek. Szigorú ellenőrzéssel és a környezetkímélő módszerek alkalmazásának támogatásával javítható a helyzet.

A kistáj jelentős részét löszön kialakult, vályog mechanikai összetételű, termékeny mészlepedékes csernozjom talajok fedik, amelyek 23 %-a 5°-nál meredekebb lejtőkön fordul elő. A csernozjom talajok területének 15%-a szőlő, 10%-a gyümölcsös, 3%-a erdő és 72% szántóföld. A terület fennmaradó 14%-án további három talajtípus fordul elő. Enying és Lepsény környékén réti talajok a jellemzőek, ezek 6%-ot tesznek ki. További 4-4%-ot pedig a Sió és a Cinca öntés réti talaja és a Sió Balatonszabadi környéki szakaszának réti lápos talaja. Mindhárom hidromorf talajképződmény, mechanikai összetétele vályog, termékenysége V. és VII. között változik a réti talajtól a lápos réti talajig. A réti talajok 30%-át réti öntések, 80%-át lápos rétek, 90%-át rétek borítják.

A településhez tartozó területek, talajok, talajvizek vonatkozásában különösebb szennyezésről nincs tudomásunk.

Azonban jelentős kockázati tényezőnek minősülnek a talajminőség szempontjából az illegális hulladéklerakók is, melyek felszámolása az önkormányzat számára állandó problémát jelent. Az illegális hulladéklerakók a következő helyrajzi számokon fordulnak elő:

037;039;039/2;051/35;090/2;0174/9;0174/10;2561/1;0174/2;1207;2760;1209-1215/1 hrsz.

A többségében vegyes háztartási hulladék fordul elő a felsorolt területeken, azonban 2-3 illegális hulladéklerakó területén fellelhető az építkezésből származó beton, téglá, cserép hulladék is.

3.2. Települési és épített környezet állapota

3.2.1. Települési környezet

A valamivel több, mint 5 km hosszú és alig egy-másfél km széles helység nem terjengős alföldi típusú, hanem sokkal inkább szalagtelepülés jellegű, melynek többek között egyik hátránya, hogy csak elméletileg jelölhetjük ki a városcentrumot.

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 35/2004 (IX.30.) számú a 'Helyi építési szabályzatról' szóló rendelete szabályozza a települési, illetve épített környezet állapotát a rendelkezésein keresztül (ld: Helyi építési szabályzat).

Enying tipikus kisvárosias városközponttal rendelkezik, melyre jellemző a zárt sorú sűrű beépítés az utcavonalon előkert nélkül, viszonylag kis telekmérettel. Itt helyezkedik el az

intézmények döntő többsége, valamint az egyedi megjelenésű és funkciójú épületek, kastély, templomok.

A városközpont köré felfűződő területek zömét kertvárosias, családházias beépítés jellemzi nagy zöldfelületi aránnyal. Jellemző az oldalhatáron álló beépítés előkerttel és az alacsony beépítési százalék.

Kisebb mértékben, önálló területi egységként jellemző a lakótelepi beépítés, közös tömbtelkeken geometrikus elhelyezkedésű lapos tetős épületekkel.

Elsősorban a csatolt területeken (pl.: Alsótekeres, Balatonbozsok) jellemző a falusias, családházias beépítés, nagyobb telkekkel, alacsonyabb beépítési százalékkal a falusias életmódra jellemző telekhasználattal. Megfigyelhető a kerti növények termesztése és háztáji állattartás is.

A külterületek felhasználása is a falusi, gazdálkodó életvitelnek megfelelő. Művelési ágak megoszlása Enying külterületein:

<u>Művelési ág</u>	<u>Terület (ha)</u>
Szántó és szántóként használt kert	13001,76
Konyhakert	71,07
Üvegház és fólia	0,04
Szőlő	33,19
Gyümölcs	3,9
Rét	3,56
Legelő	803,91
Erdő	263,10
Nádas	17,79
Halastó	27,05
Termőterület	14225,34
Kivett	380,21

A város gazdasági területein a telepszerű beépítés jellemző, technológiától függően kialakított épületekkel, nagy telekmérettel, magas beépítési százalékkal, csekély zöldfelülettel.

A 2/2002. KöM rendelet szerint érzékeny természeti terület a településen nincs.

A településen nem található Natura 2000 által érintett terület.

3.2.1.1. Települési környezet tisztasága

Épített és természeti környezetünk állapota mindannyiunkat érint, hiszen nap, mint nap a városban, vagy a város környéki területeken tartózkodunk, és szembesülünk azzal.

Mivel közérzetünket jelentős mértékben befolyásolja a bennünket körülvevő környezet, fontos hogy megőrzéséről, állapotának folyamatos javításáról gondoskodjunk.

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. A lakóhely környezetének rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít.

Települési környezetünk tisztaságát legjobban mi magunk tudjuk befolyásolni. Az önkormányzat 25/1997. (XI. 12.) számú rendeletében szabályozza az ingatlanok, közterületek tisztántartásával kapcsolatos feladatokat.

A város köztisztasági helyzetét, közterületi rendjét illetően továbbra sem lehet a meglegedettség hangján szólni a város köztisztaságának, közterületi rendjének állapotáról. Ennek fő okaként újra csak a nemtörődöm, felelőtlen emberi magatartás jelölhető meg. Sajnálatos módon a fokozott önkormányzati erőfeszítések ellenére sem tapasztalható a területen lényeges javulás, hiszen a fegyelmezetlen kutya sétáltatók, a notórius szemetelők, a „művészi” hajlamaikat a köztéri elemek elcsúfításával kiélő graffitizók tevékenységének nyomai általános problémát jelent az önkormányzat számára.

A város főutcáján elhelyezett kukák is azt a célt szolgálnák, hogy együtt óvjuk környezetünk állapotát, illetve az ide érkezők is egy tiszta, rendezett település képével adhassák át Enying jó hírnevét ismerőseiknek.

Azonban a helyi emberek egy részének még mindig nagy gondot okoz a hulladék szemetesbe történő juttatása, sokan inkább mellé dobálják a felhalmozott szemetet.

Enying Város Szolgáltató Intézményének dolgozói folyamatosan Enying város tisztább környezetéért fáradoznak napi szinten, azonban amíg a lakosok ennek ellenkezőjét erősítik a folyamatos utcai szemetelésekkel, addig fáradságos munkájuk gyümölcsét csak rövid ideig lehet élvezni.

A városi köztisztaság helyzetének javítása érdekében –miként az, az előzőekben leírtakból is megállapítható- folyamatosan történtek és történnek intézkedések.

Legelső feladat a helyi lakosok tudatformálását célzó intézkedések bevezetése, párhuzamosan a fokozott ellenőrzési és hatósági tevékenységgel.

3.2.1.2. Csapadékvíz-elvezetés, bel-és árvízvédelem

A felszíni vízrendezés probléma körébe tartoznak a településeken belüli (belterületi) csapadékvíz elvezetési feladatok is. Rendezett csapadékvíz elvezetésre szolgáló hálózat (zárt, nyitott) jelenleg általánosan csak a települések - azok közül is inkább csak a városok, és azoknak is csak- kis részén található. A települések nyílt árkos rendszerét a meglévő, zömmel feliszapolódott árkok alkotják. A nyílt árokrendszer a település arculatát mindig rendezetlenné, ápolatlanná teszi. Még a kezelt, fokozottan karbantartott virágosan szegélyezett árkok is csak a virágzási időben, az év maximum egyharmadában tudnak javítani a látványán.

A települések burkolt felületeiről összegyűlő csapadékvíz, egy 10-15 perces zápor esetén kedvezőtlenebb összetételű szennyezettséget mos le a közlekedési felületekről és folyik a felszíni vizeken keresztül élővízbe, vízfolyásba, mint amilyen szennyezést a szennyvíz a talajvízen keresztül juttat az élővízbe. Ezért a közeljövőben kiemelt feladatként kell kezelni a csapadékvíz elvezetésének, tisztításának kérdését.

A településeken belüli felszíni vízrendezéssel összefüggő feladatok többnyire helyi jelentőségűek, önkormányzati kompetenciába tartozóak.

Az önkormányzatok számára segítséget nyújtana, ha rendelkezésére állna a település felszíni vízvezetését hidrológiai számításokkal megalapozott csapadékvíz elvezetési tanulmány a település végbefogadójáig. Jelenleg településszint tanulmánnyal még a városok közül sem mindegyik rendelkezik, kisebb településeknél pedig sehol sincs. Ezek elkészíttetése az Önkormányzatok feladata, amelyben a védelmi feladatok is településenként rögzítésre kerülnének.

A települések belterületének vízrendezésénél nagyon fontos, hogy a burkolt felületek hatására megnövekedő felszíni vizek elvezetését ne csak a burkolás környezetében oldják meg, hanem mindenkor kövessék a felszíni vizet a nagyobb vízszállító kapacitással bíró befogadóig.

Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részleges, elégtelen és általánosan rendezetlen. A belterületi ingatlanok felszíni víz elleni védelme megnyugtatóan

jelenleg nem biztosított. A belterület zömében családi házas beépítésű. A meglévő csapadékvízvezető-hálózat részben zárt csatorna, zömében nyílt földárok, helyenként burkolattal ellátva. A belterület egy jelentős részén a csapadékvíz-elvezetés az útfelületen valósul meg.

Az Enying város belterületi csapadékvizeinek befogadói az alábbiak:

1.) Cinca (Csíkgát) patak: /KDT VIZIG kezelésében/

A korábbi időszakban a vízfolyásra rendezési terv készült, mely még nem valósult meg. A vízfolyás jelenleg rendezetlen, a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek. A vízfolyás rendezését célszerű rövidtávon ütemezni.

2.) 112 sz. közcélú vízfolyás: Józsefkuti árok /Cinca Térségi Vizi Társulat kezelésében
A Balatonbozsoki bel- és külterületi szakaszokon a vízfolyás rendezendő.

3.) 113.sz. közcélú vízfolyás: Enyingi ér /Cinca Térségi Vizi Társulat kezelésében
Enying bel- és külterületi szakaszon a vízfolyás rendezendő.

4.) 114.sz. közcélú vízfolyás: Csíkgáti árok /Cinca Térségi Vizi Társulat kezelésében
A vízfolyás bel- és külterületi szakaszon rendezendő.

3.2.1.3. Ivóvízellátás

Az ivóvízellátás (mint közszolgáltatás) környezetvédelmi szempontból általában nem vizsgálendő tényező, de egy település életében, és az ott élők életminőségében meghatározó fontosságú elem. Egyrészt infrastrukturális fejlettségi mutató, hogy a lakásokba hogyan jut el a vezetett ivóvíz. Másrészt környezet-egészségügyi szempontból nem mindegy, hogy a lakosság milyen minőségű vizet fogyaszt, ezért, mint kritikus faktort, az egészséges ivóvízzel való ellátást is meg kell vizsgálni. Ugyanis a vízbázis védelembe-helyezésével és a megfelelő víztisztítási technológia üzemeltetésével sem garantált teljes mértékben az, hogy a lakossághoz kifogástalan víz jut el, hiszen a vízelosztás és a vízvezetés során is szennyeződhet az ivóvíz. Ennek az ún. *másodlagos vízszennyezésnek* a megelőzése,

felderítése, a bekövetkezett minőségromlás emberi egészséget veszélyeztető hatásának kivédése üzemeltetési és környezet-egészségügyi feladat.

Az enyingi ivórendszer három önálló részre tagolódik:

- Enying-Balatonbozsoki Vízmű /ivóvíz és csatorna/
- Kabóka-Leshegy Vízmű
- Alsótekeresi Vízmű

A vízművek minden területen önkormányzati tulajdonban vannak, és koncessziós szerződés keretében szolgáltatók üzemeltetik.

Enying-Balatonbozsok-Kabóka-Leshegy ivóvízellátását a FEJÉRVÍZ Zrt. látja el, egyedül Alsótekeres városrész ivóvízellátást szolgáltatja a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. - Balatoni Üzemigazgatósága.

	Enying - Balatonbozsoki Vízmű	Kabóka- Leshegyi Vízmű	Alsótekeresi vízmű
Üzemeltető	FEJÉRVÍZ ZRt.	FEJÉRVÍZ ZRt.	DRV Rt. dél- balatoni üzemigazgatóság
Üz.Enged.száma	23.508/2001-11	20.095/1993 /alap eng/, 21.538/2000 /eng. módosítás/	20.193-4/1995 /alap eng/, 20.489/2002 /kiegészítő engedély/
Engedélyezett vízkivétel	328.500m ³ /év	24.000m ³ /év	18.000m ³ /év
Tényleges vízkivétel	270.000m ³ /év	16.000m ³ /év	12.000m ³ /év
Kutak száma/	4db /mélyfúrású/	1db /mélyfúrású	Siófoki Vízműtől átvett
Ivóvíz biztosítás:			
Elosztó hálózat hossza	40,3km	3,7km	3,6km
Tároló	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1db 200m³- es víztorony ▪ 2db 200m³- es 	1db 100m ³ - es víztorony	1db 50m ³ - es víztorony

	föld alatti tároló		
Átemelő	-	-	1db átemelő mű /Gamásza- puszta/

Forrás: Enying város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének a kiépítése c. projekt, I. fordulás pályázati anyag

A szolgáltatott ivóvíz minőségét a 201/2001. (X.25.) Korm.rendelet szabályozza, mely 57 vízminőségi jellemző (paraméter) felső határértékét rögzíti.

A kétféle paraméter határértéke nulla, vagyis a szolgáltatott ivóvíz mikrobiológiai szempontból nem lehet kifogásolható. A 29 féle kémiai paraméternél a víz akkor tekinthető kifogásolhatatlan minőségűnek, ha a vizsgálati jellemzők nem haladják meg a jogszabályban rögzített határértéket.

A 25 féle indikátorparaméter elsősorban az üzemellenőrzést szolgálja, a határérték-túllépés itt nem jár egészségkárosító hatással, de a víz ilyenkor kifogásolható minőségűnek tekinthető.

A kémiai és indikátorparaméterek a víz természeti adottságaitól függenek, és tisztítással javíthatók. A víz minőségét javító beruházások megvalósítása a tulajdonos önkormányzat feladata, melyhez a szolgáltató szakmai segítséget nyújt.

Az ivóvíz élvezeti értékét és a mosáshoz használt víz hatékonyságát részben az ivóvíz keménysége, vagyis CaO (kalciumoxid) mg / liter arány határozza meg. A rendszeresen vizsgált vízkémiai jellemzőket a következő táblázat tartalmazza.

Enying város szolgáltatott ivóvizének fontosabb vizsgálati eredményei

Vízminőségi jellemzők	Határértékek	Mért eredmények
Kémiai paraméterek		
Nitrit	0,5 mg/l	<0,02 mg/l
Nitrát	50 mg/l	2-3 mg/l
Fluorid	1,5 mg/l	<0,15 mg/l
Arzén	10 ug/l	1-2 ug/l
Indikátor paraméterek		
Szulfát	250 mg/l	35-45 mg/l
pH érték	≥ 6,5 ≤ 9,5	7,8-8,0

Vezetőképeség	2500 uS/cm	700-720 uS/cm
Vas	0,2 mg/l	0,2-0,3 mg/l
Mangán	0,05 mg/l	0,02-0,04 mg/l
Ammónium	0,5 mg/l	<0,03 mg/l
Klorid	250 mg/l	18-20 mg/l
Nátrium	200 mg/l	80-90 mg/l
Kalcium	nincs külön meghatározva	44 mg/l
Magnézium	nincs külön meghatározva	36 mg/l
Összes keménység	$\geq 5 \leq 35 \text{ nk}^\circ$	13-14 nk°
KOIps (permanganát index)	5 mg/l O ₂	0,4-0,6 mg/l O ₂

Forrás: Fejérvíz Zrt. által szolgáltatott adatok

A helyi vízhálózattal összefüggő adatokat a következő táblázat tartalmazza.

Enying ivóvíz-ellátottságának szintje

Település neve	Össz lakásszám (db)	Vízellátásba bekötött lakások száma (db)	Vezetékes vízzel rendelkező lakások aránya (%)	Vízellátás kiépítettsége (km)
Enying	2605 db	2562 db	98,3 %	47,6 km

Forrás: Enying Város szennyvízelvezetése és szennyvízkezelése RMT

A szolgáltató köteles fogyasztói részére- a vízközművek mennyiségi és minőségi teljesítőképességének határáig- jogszabályban rögzített minőségű ivóvizet szolgáltatni, illetve a szolgáltatási pontig ellátórendszerük kezelését és karbantartását biztosítani. (A szolgáltatási pont ivóvízellátásnál, a bekötési vízmérő követő elzáró szelvény vízmérő felőli csatlakozási pontja.). A szolgáltatatói kötelezettség kiterjed a vízmérők időszakonkénti hitelesítésére, cseréjére, javítására továbbá a mérők ütemezés szerinti leolvasására.

A fogyasztói felelősség körébe tartozik a házi vízvezeték és szennyvízhálózat üzemeltetése, karbantartása és javítása a szolgáltatási ponttól kezdődően.

Az ivóvíz használatát követően csatorna vagy csatornabekötés híján a talajba, illetve a talajvízbe jut, elszennyezve azt. Súlyosabb gond azonban, hogy a felszínközeli talajvizek,

vagy közvetlenül a szennyvizek mélységi ivóvízbázisát is tönkre tehetik. Ezért is szorgalmazható Enying Város Önkormányzatának azon törekvése miszerint pályázatot nyújtott be Enying Város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének kiépítése című projekt megvalósítása céljából. Azonban ezen törekvések önmagukban nem sokat érnek ha a vízfogyasztók egy része nem csatlakozik a csatornahálózatra.

Enying Város Önkormányzata a 'Madarász Viktor utcai hátsó teleksor' ivóvízellátásának kiépítése érdekében ivóvízvezeték-hálózat tervezési munkáival bízta meg a Fehérvári Víziterv Mérnöki Kft-t. Az elkövetkezendő hónapokban a tervezést a kivitelezés munkálatai váltják fel.

A megyében a lakosságnak szolgáltatott ivóvíz alapján a vezetékes vízhálózatra bekötött háztartásoknál az egy lakosra jutó napi átlagos ivóvízfogyasztása 1998-ban alig haladta meg a 80 l/nap mennyiséget. Napjainkban a háztartások kedvező, korszerű felszereltsége mellett - takarékos vízfogyasztású berendezésekkel is - az egészséges életmód, a higiénikus környezet biztosításához egy lakosra jutó vízfogyasztásnak min. 150 l/nap mennyiséget kell feltételezni.

3.2.1.4. Energiagazdálkodás

Az élet legkülönbözőbb területein használunk fel energiát (közlekedés, fűtés, stb.), melyet főként a környezeti elemekből nyerünk, és felhasználásuk után ezek melléktermékeit is a környezetbe juttatjuk vissza. Emiatt lényeges, hogy a meglévő készleteinkkel úgy gazdálkodjunk, hogy azzal környezetünket minél kevésbé terheljük.

Az energiagazdálkodás azoknak a tevékenységeknek az összessége, amelyeknek célja a rendelkezésre álló energia gazdaságos hasznosítása. Az energiagazdálkodás során gondoskodni kell az elsődleges energiahordozók (a szén, földgáz, nyersolaj stb.) és másodlagos energiahordozók (a villamos energia, gőz stb.) tervszerű elosztásáról, felhasználásáról, ennek ellenőrzéséről. Az energiafogyasztást (mennyiségét, szerkezetét) az árakkal befolyásolni lehet.

Napjaink egyik kulcsfontosságú feladata, hogy újabb és újabb utakat és módokat találjunk az energia hatékony és ésszerű felhasználására. Nem csak az újra fel nem használható energiaforrások korlátozott mennyisége és a kimerülőben lévő készletek teszik sürgetővé a problémát, de ezt követeli meg a fenntartható fejlődés alapelve is.

Gázellátás

A településen a gázközművek kiépítettsége teljesnek mondható, a jelenlegi igényeket a meglévő kapacitások megfelelően ellátják. A gázellátást biztosító cég az E-ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt.

Elektromos energia

A közvilágítási berendezések elemein belül megkülönböztethetjük az aktív (fényforrás irányába haladó készülékek) és passzív elemeket (közvilágítás célját szolgáló tartószerkezetek, vezetékrendszer stb.)

Enying város a közvilágítási szolgáltatást az E.ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Részvénytársaságtól veszi igénybe.

Kommunikációs hálózat

A távbeszélő-hálózat kiépült, valamennyi vezeték nélküli táv- és hírközlési szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani. A vezetékes telefon-szolgáltatást a Magyar Telekom Rt. –a MATÁV Rt. jogutódja – végzi.

3.2.1.5. Zöldterület-gazdálkodás

A környezeti tényezők közül ez az az – talán legfontosabb - elem, melynek fejlesztése, illetve a fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire. A megcélzott turisztikai fejlesztések és a kellemes és vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel- és külterület fásítását, mely a szerkezetileg különálló településrészek egységes szerkezetbe rendezésének egyik eszköze.

A természetvédelem sehol sem önfenntartó, az üzlet a kapcsolt szolgáltatásokban rejlik.

A belterületi parkokra nagy gondot fordít az önkormányzat. A virágosítás eredményei a kertekben és az utcákon egyaránt szemmel láthatók, azonban további ez irányú fejlesztési törekvések is tapasztalhatóak. Ilyen a városközpont rehabilitációs projektje, aminek megvalósulásával megoldódna a Hidroglóbusz park és a Szabadság tér zöldfelületi rekonstrukciója, azonban a projekt megvalósulásához szükséges forrást az önkormányzat még nem tudta biztosítani, az újbóli pályázat benyújtása 2010, 2011-ben várható.

Az önkormányzat fejlesztéshez kapcsolódó átfogó célja: olyan projektek megvalósítása, amelyek összességben a településkép jelentős javulását eredményezik, hozzájárulnak továbbá a települési lakosság életminőségének javulásához, korszerű és a mai kor követelményeként megfelelő településkép kialakításához. A fejlesztés pozitívan hat továbbá a terület környezeti és épített környezetének állapotára.

Enying Város Önkormányzata minden évben meghirdeti a "Virágos Enyingért, Szép Környezetért" virágosítási, parkosítási és környezetszépítési versenyt. A verseny célja: kulturált, környezetbarát, vendégváró településkép kialakításának elősegítése.

A verseny két kategóriában kerül meghirdetésre:

1. kategória: magánszemélyek
2. kategória: vállalkozások, intézmények, jogi személyek, civil szervezetek.

A verseny elbírálásának szempontjai: - közterület parkosítás, tartós díszítés, - hangulatos előkertek, kapubejárók, virágos balkonok kialakítása - lakóházak, intézmények virágosítása, növényi díszítése, különös tekintettel a házak és intézmények előtti közterületekre - üzleti bejáratának csinosítása, szépítése - a virágosítás, parkosítás, környezetszépítés minősége és esztétikai hatása.

Külterületi zöldterületek

Az önkormányzati tulajdonban lévő erdőterületek jellemzői:

<u>Helyrajzi szám</u>	<u>Helyszín</u>	<u>Fafaj</u>
8637	Leshegyi út menti zöldsáv, partfal	akác
060/18; 060/19	Leshegyi lakott résztől K-re lévő partfal-erdősáv	akác; ostorfa
8030; 8032/1; 8032/2	Leshegyi út melletti halastóra ledőlő partfal-erdősáv	akác
8313/2	Leshegyi út melletti halastóra ledőlő partfal-erdősáv	akác
0115/1	Hulladéklerakó körüli erdő	nyár; akác
6902; 6904; 6905	A Fehérhegy halastóra ledőlő szántóinak végében lévő erdősáv	akác
0151	Székely B. u. szennyvízleürítő mögötti (patak felé) erdős partfal	akác
2760	A Marosi út és a Cinca patak közötti erdősáv	nyár

	(Terület fele gyepes, mocsaras)	
047/24	A Mátyásdomb felé eső szennyvízleürítőt körülölelő erdő	akác
9113/1; 9113/2; 0199	A balatonbozsoki zártkert É-i oldalán (Alsótekeres felé eső erdős partoldalak)	nyár

Belterületi zöldterületek

A belterületi részeken a település zöldfelületi kiépítettsége közepes szintűnek mondható.

Kevés az olyan közcélú park, rekreációs terület, ahol átgondolt kerttervezéssel találkozunk.

Az utak melletti közterületeken ugyan elég nagyszámú fa illetve cserje található, de azok kevés díszítőértékkel bírnak.

A lakóutcák zöldterületei rendezett képet mutatnak, a városképet nagymértékben rontja a sok légkábel.

A közterületek fásítása a szűk utcák esetében nem megoldható. Új utca kialakításánál helyet kell biztosítani az út melletti fasoroknak.

A különböző funkciójú területek közé célszerű többsoros növényzetet, fasort vagy cserjesort ültetni. Az így kialakított zöltsáv elválasztja, de egyben össze is kapcsolja a különböző funkciójú területeket.

Közterületeken történő fásításokhoz, parkosításokhoz elsősorban a kis- illetve közepesen nagy lombkoronát nevelő, illetve jelentősebb díszítőértékkel bíró, színes lombú fák javasoltak. A jó levegőminőség érzékenyebb fajok telepítését is lehetővé teszik. Előnyben kell részesíteni a területre jellemző őshonos fafajokat.

A közterületek, zöldterületek fenntartásáról, fejlesztéséről folyamatosan gondoskodni kell. Ezt a feladatot a településen az önkormányzat szolgáltató intézménye végzi.

Enying Város belterületi zöldterületei a következők:

- Rózsaparki közterület (2754/43 hrsz)
- Marosi út - Cinca-patak melletti sáv (2760 hrsz.)
- Cifra kert-kö (1474/3 hrsz.)
- Cifra kert Ny-i (1474/35 hrsz.)
- Tornyos Iskola melletti sáv (267 hrsz)
- Hősök tere (2009 hrsz)
- Kossuth utca (2293 hrsz.)

3.2.1.6. Közlekedés

- A város főútja a *64-es* másodrendű főút, amely Lepsény és Simontornya között fut, elsősorban a Mezőföld déli része és Tolna megye *M7-es* autópályával való összekötését, valamint a középső országrész kelet-nyugat irányú közlekedését szolgálja. Erre két út: egy Siófok – Balatonszabadi és egy Lajoskomárom felől érkező mellékút a településen, egy Polgárdi – Kisláng – Mátyásdomb felől érkező pedig a településközponttól öt kilométerre, délre csatlakozik. Továbbá a főutakra a kisebb településrészek, külterületi lakott helyek burkolt útjai csatlakoznak.

A település jól megközelíthető, a 64. sz. műút tulajdonképpen kettészeli a települést. Nem messze található az M7 autópálya és a 7.sz. főútvonal. A 7.sz. I. rendű és a 64.sz. II. rendű főutak csomópontját nemrégiben alakították körforgalmi csomóponttá.

- Helyi járatú autóbuszok bonyolítják le a forgalmat a városközpont és a külterületek, Kabókapusztá, Leshegy-Ófalu, Alsótekeres, Balatonbozsok között.
- A vasúti forgalom szünetel 1998 óta.
- A megszüntetett 49-es számú Lepsény–Tamási–Dombóvár vonalon vonatok helyett vonatpótló autóbuszok jártak 2007. március 3-ig.
- A távolsági autóbuszjáratok - melyek a városon áthaladnak és a központban megállnak- száma meghaladja a 12 járatot. Helyi Volán kirendeltség működik. A távolsági közlekedésben meghatározó szerepet foglal el: járatok kötik össze: Budapesttel, Győrrel, Keszthellyel, Kecskeméttel, Szegeddel, Szekszárdal és Szombathellyel.
- Enyinget Dunaföldvárral, Veszprémmel, Székesfehérvárral és Siófokkal és a környező településekkel kötik össze sűrű autóbuszjáratok
- A kamion és nehézforgalom a tűrészhatáron van. Az Enyingen áthaladó személygépkocsik száma a Balatoni idényben májustól októberig terjedő időszakban tetőzik.
- A forgalmi rend megváltoztatása, parkolás, sebességkorlátozás, tájékoztató táblák elhelyezése soron következő feladat.
- Vízi közlekedése a településnek nincs.

A *belső úthálózat* legtöbbje aszfalt burkolattal rendelkezik, kisebb részük talajstabilizált vagy zúzottköves borítású.

A *helyi közutak és járdák* állapota több helyen nem megfelelő. A mellékutak állapota egyrészt az úttest minősége, teherbírása és azok elégtelen szélessége miatt nem kielégítő. A meglévő mellékúthálózat fejlesztése mellett új utak építésére is szükség van.

A településen és környékén a kerékpározók biztonsága érdekében szükség van ***kerékpárút-hálózat*** kialakítására, mely az önkormányzat tervei között már évek óta szerepel.

A kerékpárút-hálózatot regionális szinten szükséges kialakítani, hogy a szomszédos településekkel meglegyen a kapcsolat.

A Kossuth Lajos utca *forgalomterhelésének* enyhítését nem lehet megoldani csupán forgalomtechnikai intézkedésekkel, jelzőtáblák kihelyezésével, jelzőtáblákkal jelzett súlykorlátozással, azonban ezek kiépítése is sokat segítené a probléma enyhítésében. Azonban amíg nem létesülnek olyan utak, amelyek reális alternatívát nyújtanak a Kossuth Lajos utca tehermentesítésére, addig nem várható, hogy a tehergépjárművek betartják a jelzőtáblákkal jelzett súlykorlátozást.

3.2.2. Épített környezet állapota

A táj, mint környezeti elem részét képező, önállóvá vált fogalom. Külön tárgyalását az ember természetátalakító tevékenysége indokolja, mely valamennyi környezeti elemre kiterjed.

Mesterséges alkotói alapján való csoportosítása:

- művelésbe vont területek (szántók, szőlők, gyümölcsösök)
- települések, építmények (város, falu, tanya)
- vonalas létesítmények (utak, vasutak, csatornák, távvezetékek)
- külszíni bányák (kő, szén, kavics)
- termőtáj
- lakótáj
- ipari táj
- üdülőtáj

Fontos feladatunk a különböző korokból ránk maradt építészeti alkotások megőrzése. Ezek a település arculatának jellegzetes meghatározói, megfelelő védelmük közös érdekünk. Ez vonatkozik egy-egy épületre, jellegzetes utcásorokra, de a településkép egészére is.

Ez alapján az épített környezet még fennmaradt egyedi értékeit helyi védettség alá kell helyezni, annak érdekében, hogy a település múltjának még meglévő, értékes elemei fennmaradjanak.

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

A város polgárainak, a településre érkező vendégek, az átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Rendezett településkörnyezeti megjelenés, gondozott utcák jellemzik a települést. Összességében megfelelő a városkép.

A települési környezet állapotát jellemző tényezők:

- az épületek állapota, a települési infrastruktúra és a köztisztaság helyzete,
- az iparból és közlekedésből adódó légszennyezés,
- a közterületek állapotának elhanyagolása pénz hiányában,
- a települési zöldfelület aránya.

Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései:

Az emberiség a természet szerves része. Befolyását a természetre létszámának nagyságrendje, valamint a természetre kifejtett hatása határozza meg: lakónépesség, élve születés, halálozás.

Az épített környezet állapotával kapcsolatos fő problémák:

- a lakásállomány, a lakóépületek állapotának romlása, (*lakásállomány*),
- a középületek, közterek (pénzügyi források hiánya, kialakult emberi magatartásformák, viselkedéskultúra) (*közlekedés*),
- műemlék jellegű épületek állapotromlása.

Műemlék:

- Batthyány kastély (1474/41 hrsz)
- Öregek Otthona (1470 hrsz)
- Katolikus templom és kertje (2295/1 hrsz)

Helyi védettség alatt álló építmények:

- Református templom (782 hrsz)
- Evangélikus templom (2010 hrsz)

▪ Temető kápolna	(2260 hrsz)
▪ Okmányiroda	(537 hrsz)
▪ Török Bálint általános iskola	(1304 hrsz)
▪ Volt malom	(2262 hrsz)
▪ Balatonbozsok, katolikus templom	(236 hrsz)
▪ Balatonbozsok, ravatalozó	(236 hrsz)
▪ Balatonbozsok, „tornyos iskola”	(269 hrsz)
▪ Balatonbozsok, Schrikker-kastély (óvoda)	(39 hrsz)
▪ Árpád szobor	(2294/4 hrsz)
▪ Szent-Györgyi Albert mellszobor	(1475/45 hrsz)
▪ Feszület „tornyos iskola” előtt	(269 hrsz)

A járművek elhelyezésének szabályozásáról a 16/2006. (VI. 30.) számú helyi rendelet rendelkezik, mely rendelet célja, hogy biztosítsa Enying Város közigazgatási területén belül az építmények rendeltetésszerű használatához igazodó, megfelelő számú gépjárműtároló- és várakozóhelyek folyamatos kialakítását, valamint a közhasználatú épületek esetében a mozgásukban korlátozott személyek részére is a biztonságos és akadálymentes megközelíthetőséget.

A rendelet hatálya Enying Város közigazgatási területén belül kiterjed mindazon természetes és jogi személyre, jogi személyiség nélküli szervezetre, aki/amely az általa beépítésre szánt területen épületet, építményt épít, bővít, átalakít, illetve meglévő építmény(ek) rendeltetését megváltoztatja.

3.3 Természeti környezet állapota

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természet-közeli állapotuk hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyszóval a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömét és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani, tehát a jelenben meglévő erőforrásokat oly módon kell hasznosítani, hogy a jövő generáció számára is biztosított legyen az ezzel való gazdálkodás lehetősége.

Erdőgazdaság

Enying város nagyobb mértékben önkormányzati és kisebb mértékben magántulajdonban lévő erdőterületekkel rendelkezik.

Az önkormányzati tulajdonban lévő erdőterületek jellemzői:

<u>Helyrajzi szám</u>	<u>Helyszín</u>	<u>Fafaj</u>
8637	Leshegyi út menti zöldsáv, partfal	akác
060/18; 060/19	Leshegyi lakott résztől K-re lévő partfal-erdősáv	akác; ostorfa
8030; 8032/1; 8032/2	Leshegyi út melletti halastóra ledőlő partfal-erdősáv	akác
8313/2	Leshegyi út melletti halastóra ledőlő partfal-erdősáv	akác
0115/1	Hulladéklerakó körüli erdő	nyár; akác
6902; 6904; 6905	A Fehérhegy halastóra ledőlő szántóinak végében lévő erdősáv	akác
0151	Székely B. u. szennyvízleürítő mögötti (patak felé) erdős partfal	akác
2760	A Marosi út és a Cinca patak közötti erdősáv (Terület fele gyepes, mocsaras)	nyár
047/24	A Mátyásdomb felé eső szennyvízleürítőt körülölelő erdő	akác
9113/1; 9113/2; 0199	A balatonbozsoki zártkert É-i oldalán (Alsótekeres felé eső erdős partoldalak)	nyár

Flóra

A növény világ, mint élő környezeti elem környezetvédelmi csoportosítása nem azonos a biológia rendszertannal. Ennek oka az, hogy egyes fajok, törzsek szerepe kisebb, míg másoké nagyobb a környezet alakítása illetve az ember igényeinek kielégítése szempontjából. Nagyobb egységként elkülöníthetjük a vadon élő növényeket és az igények közvetlen kielégítését szolgáló mezőgazdasági haszonnövényeket. Természetvédelmi megfontolásból a növényvilágot védett és nem védett csoportokra oszthatjuk, melyek előfordulási hely szempontjából jellemző védett elemei közé az erdők, a gyepesek, a nádasok tartoznak, a nem védett növényvilághoz pedig a termesztett növények tartoznak.

A terület növényföldrajzilag az Alföldhöz tartozik, a Duna-Tisza közével egy flórajárásba kell sorolni. Ez a flórajárás a Praematricum, a Pannonicumon belül a növényföldrajzi Alföld Eupannonicum flóraidék része.

A vidék természetes növénytakarójának az éghajlati adottságok mellett meghatározója a dombok „háta” löszből és pannon agyagból álló anyaga. A szakirodalomba felsorolt növényi jellegzetességek között megtalálható a leshegyi lejtős löszterületen a taréjos búzafű (*Agropyron cristatum*), a barázdált csenkesz (*Festuca sulcata*). Gyepes, löszös területein megtalálható az apró nőszirm (*Iris pumila*), a Pannon kutyatej (*Euphorbia pannonica*) magyar szegfű (*Dianthus ponederae*). Alsótekeres határában az *Artemesia compestris* és *Cystidus austriacus* buglyos zanót fajok lelhetők fel, melyek inkább a balatoni magasparton gyakoribbak.

A lösztakarón az *Iris*, *Allium*, *Veronica*, *Campanula* *Artemesia*, *Adonis Pulsotilla*, *Linum*, *Campanula* fajok találhatók meg.

A vizenyős területek növényi összetétele szinte semmiben nem tér el az Alföld hasonló adottságú területeitől.

Megtaláljuk a savanyúbb kémhatást igénylő zsombék sást (*Carex elata*) a halastavak vidékén a fejér tündérrózsát (*Nymohea alva*) a tavi kákát (*Schoenoplectus lacustris*). A vízparton és a sekély vízben a nád (*Phragmites communis*), illetve a gyékény (*Typha angustifolia*) alkot egységet.

A vidék erdőben szegény. A melioráció még segített is a meglévő erdősávok, ligetek megszüntetésében. A meglévő erdőterület mélyen az országos átlag alatt van 4,1 %-kal. Feketefenyő (*Pinus nigra*) elegyedik a juhar (*Acer tataricum*) korai, vagy hegyeslevelű juhar (*Acer platanoides*) illetve a *Tilia* fajokkal. Közülük a leggyakoribb a kislevelű hárs (*T. cordata*). A központi parkban tölgy és kőris színesítik a képet.

Fauna

A növényvilághoz hasonlóan, az állatvilág szintén két csoportot különböztetünk meg. Vannak a tenyésztett állatok, ezek az állatok nem védettek (szarvasmarha, sertés, szárnyasok), és vannak a védett állatfajok, ezek a vadon élő állatok. A vadon élő élővilág általános védelme alapján – a biológiai rendszerek öfenntartó szabályzásának és a biológiai rendszerek változékonyságának megőrzése érdekében – általános védelem alatt állnak. Természetesen ezzel összhangban, ám szabályozott körülmények betartásával továbbra sem tiltott egyes

állatfajok vadászata, halászata/horgászata, de bizonyos fajok rendkívül szigorú természetvédelmi védelem alatt állnak. [Faragó Lajos, 2000]

Állattani szempontból aránylag sok a Mezőföldtől idegen faunaelem. Enying belterületén szinte csak a mezőgazdasági kultúrhatás alatt álló terület állatvilágáról lehet beszámolni.

Jelentős azonban a Török Bálint Vadásztársaság területén a vadgazdálkodással megtartott és gyarapított őz, szarvas, vaddisznó, fácán, fogoly, fűrj és nyúl.

A vizek élővilágából egy-két madár érdemel külön említést. Leggyakoribb a vadvacka a nyári lúd, a szürke gém, búbos vöcsök

[Forrás: Tóth Dezső: Enying és térsége idegenforgalmi potenciáljának értékelése; 36-38.o]

3.4. Környezet-egészségügy

Az élőlény –így az ember is- és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással.

Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

Az élő szervezetek tényleges ökológiai egyensúlya nem csak a belső miliő egyensúlyától, hanem a környezeti tényezők alapvető befolyásától, a környezeti elemek minőségétől, állapotától is függ.

A határértékeket meghaladóan szennyezett levegő tartós belégzése, a nitrátos vagy fertőző ivóvizek fogyasztása akut, vagy krónikus egészségkárosodásokat okoznak–okozhatnak.

A környezetvédelmi és környezet-egészségügyi szempontok nemzetközi és hazai gyakorlatban való érvényesítésének szakmai és társadalmi igénye egyre erősebben jelentkezik. Ezt jól mutatják az utóbbi évtizedekben elfogadott törvények, programok és a megvalósítást támogató hazai és nemzetközi pályázati rendszerek prioritásai is. A környezetvédelmi és környezet - egészségügyi kérdések jogi szabályozási, műszaki-technológiai, gazdasági - finanszírozási és társadalmi összefüggésein belül, az alábbi két kérdéskör érdemel fokozott figyelmet:

- 1./ gyakorlati megvalósítás területe, ahol leggyakrabban a helyi önkormányzatoknak a tervezés, döntés, megvalósítás, fenntartás - üzemeltetés utóellenőrzés folyamatában és egyes lépéseiben betöltött szerepe és közreműködése kerül a szakmai és társadalmi egyeztetés hiánya miatt az érdeklődés és viták középpontjába,
- 2./ megfelelő szakmai és kommunikációs módszerek köre, amelyek segíthetik, támogatják az önkormányzatok szakmai munkáját és elsősorban a lakossággal, de a civil szervezetekkel való kapcsolatait is, az érdekeltek - érintettek partneri együttműködésének gyakorlati megvalósítását.

Enying és környezete szerencsére csak a kevésbé szennyezett települések körébe tartozik. A településen belül működő vállalkozások sem por-, sem zajszennyezést nem jelentenek.

Egyre jelentősebb környezeti hatással bír viszont a településen áthaladó gépjárművek átmenő forgalma, ennek por- és zajhatása.

Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni.

Időszakosan és elszórtan előfordul a háztáji állattartásból keletkező bűzhatás, de nem jelentős.

A lakossági fűtésből eredő légszennyezés mértéke a gázfűtésre történő átállással jelentősen csökkent. Bejelentésre kötelezett légszennyezési pontforrás nem található a településen.

Az utóbbi évek jelentős környezet-egészségügyi problémáját az allergén pollenek – parlagfű, kanadai aranyvessző, és egyéb adventív növények – okozták. Az allergia a szervezet immunrendszerének túlzott túlműködése. A környezeti hatások jelentős szerepet játszanak az allergia kialakulásában. A légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul. A mikrorészecskék károsítják az immunrendszer működését.

A község külterülete művelés alá van vonva, így alacsony a parlagon hagyott területek aránya. Gyomosodás belterületen főleg az utak mentén gyakori. Az Önkormányzat közmunkásokkal valamint a lakosság bevonásával próbálja megoldani a gyommentesítést. A probléma végleges rendezése még megoldásra vár.

Asztmás és allergiás megbetegedésekről nincs adat.

Az egyes allergén növények virágzási idejéről a következő táblázat tájékoztat:

POLLENNAPTÁR

NÉV		allergenitás	pollenszórás								
magyar	latin		febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.
mogyoró	<i>Corylus</i>	***	■	■	■						
éger	<i>Alnus</i>	***	■	■	■	■					
ciprusf.- tiszafa	<i>Cupressac.- Taxus</i>	**		■	■	■	■	■			
nyír	<i>Betula</i>	***		■	■	■	■	■			
szil	<i>Ulmus</i>	*			■	■	■				
nyár	<i>Populus</i>	**			■	■	■				
kőris	<i>Fraxinus</i>	***			■	■	■	■			
juhar	<i>Acer</i>	**			■	■	■				
fűz	<i>Salix</i>	***			■	■	■				
gyertyán	<i>Carpinus</i>	**			■	■	■				
tölgy	<i>Quercus</i>	*			■	■	■				
platán	<i>Platanus</i>	***			■	■	■				
bükk	<i>Fagus</i>	*			■	■	■				
pázsitfű.	<i>Poaceae</i>	****				■	■	■	■	■	■
lórom	<i>Rumex</i>	***				■	■	■	■	■	
útifű	<i>Plantago</i>	***				■	■	■	■	■	
csalánf.	<i>Urticaceae</i>	*				■	■	■	■	■	■
libatop	<i>Chenopod.</i>	***						■	■	■	■
üröm	<i>Artemisia</i>	****						■	■	■	■
parlagfű	<i>Ambrosia</i>	****							■	■	■

- * panaszokat nem okoz, illetve allergenitásáról nincsenek adatok
- ** nem gyakori allergén, keveseket betegít meg
- *** gyakori allergén
- **** nagyon gyakori allergén, igen sokan szenvednek tőle

Forrás: ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózatának jelentése; <http://efrira1.antsz.hu/oki/pollen/Pollelnaptar.pdf>

A talajvizek elszennyeződését a lakossági közműpótló kisberendezésekből elszivárgó kommunális szennyvizek okozták. Mivel a település vezetékes ivóvízzel történő ellátása megoldott, a meglévő probléma, - emberi egészséget károsító - közvetlen hatása kiküszöbölhető.

A környezet állapotával összefüggő gyakori megbetegedések a településen nem voltak kimutathatóak a közelmúltban.

Enying város szolgáltatott ivóvizének fontosabb vizsgálati eredményei

Vízminőségi jellemzők	Határértékek	Mért eredmények
Kémiai paraméterek		
Nitrit	0,5 mg/l	<0,02 mg/l
Nitrát	50 mg/l	2-3 mg/l
Fluorid	1,5 mg/l	<0,15 mg/l
Arzén	10 ug/l	1-2 ug/l
Indikátor paraméterek		
Szulfát	250 mg/l	35-45 mg/l
pH érték	$\geq 6,5 \leq 9,5$	7,8-8,0
Vezetőképesség	2500 uS/cm	700-720 uS/cm
Vas	0,2 mg/l	0,2-0,3 mg/l
Mangán	0,05 mg/l	0,02-0,04 mg/l
Ammónium	0,5 mg/l	<0,03 mg/l
Klorid	250 mg/l	18-20 mg/l
Nátrium	200 mg/l	80-90 mg/l
Kalcium	nincs külön meghatározva	44 mg/l
Magnézium	nincs külön meghatározva	36 mg/l
Összes keménység	$\geq 5 \leq 35 \text{ nk}^\circ$	13-14 nk ^o
KOIps (permanganát index)	5 mg/l O ₂	0,4-0,6 mg/l O ₂

Forrás: Fejérvíz Zrt. által szolgáltatott adatok

3.5. Önállóan kezelt hatótényezők

3.5.1. Hulladékgazdálkodás

Környezetünkben folyamatosan keletkeznek olyan eszközök, anyagok, melyek feleslegessé váltak számunkra, továbbiakban nem tudunk, vagy nem akarunk használni, hasznosítani.

Ezeket *hulladékok*nak nevezzük. A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény. (továbbiakban: Hgt.) pontosan meghatározza, hogy a jogszabály szerint mely anyagokat kell hulladéknak tekintenünk. A 3.§ a) pontja alapján „*hulladék*: bármely, az 1. számú melléklet szerinti kategóriák valamelyikébe tartozó tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles”

A hulladékok a kedvezőtlen esztétikai hatáson kívül környezetünket is veszélyeztetik. Talaj-, víz- illetve légszennyező hatással bírnak, különböző megbetegedéseket okozhatnak.

Azonos fajtájúnak tekinthető az olyan hulladékok együttes tömege, amelyben a benne található egyedi hulladékok lényeges kémiai és fizikai tulajdonságai hasonlóak, és így együtt kezelhetők. Közös jellemző tulajdonságaik szempontjából hasonló hulladék fajták együttese a *hulladéktípus*.

A hazai szabályozásnak és a gyakorlatnak megfelelően a hulladékok három fő típusát különböztethetjük meg: ***termelési, települési és veszélyes hulladékok***.

A települési hulladékokon belül megkülönböztetünk települési szilárd, illetve folyékony hulladékot.

A helyi tervezés szükségességének bemutatása, a tervezés alapadatai

A települési hulladékgazdálkodási tervnek fontos szerepet kell betöltenie: segítségével meg kell tudni oldani az Enyingen élők által legfontosabbnak tekintett helyi hulladékgazdálkodási gondokat oly módon, hogy teljesüljenek mindazok a jogszabályokban, illetve az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben, a Közép-dunántúli Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási Tervében és más tervekben, programokban, koncepciókban meghatározott célok, amelyeket önkormányzati szinten kell végrehajtani, és megvalósításával országos és regionális szinten is javítania kell a környezet állapotát.

A csomagolási hulladékok szelektív gyűjtésének lehetősége sem a településen egyáltalán nincs biztosítva, így azok a települési szilárd hulladékokkal kerültek begyűjtésre.

Napjainkban a csomagolási hulladékok (műanyag, üveg, papír) szelektív gyűjtését a településen hat darab gyűjtősziget biztosítja. A gyűjtőszigeteken egyenként három darab 240 l-es gyűjtőedény került elhelyezésre, melyek rendszeres ürítését, valamint a begyűjtött csomagolási hulladék ideiglenes tárolását Enying Város Szolgáltató Intézménye végzi. Az intézmény telephelyén, a hulladékok ideiglenes tárolására biztosított három darab, egyenként 4,5 m³ -es konténer elszállításáról, valamint a begyűjtött hulladék ártalmatlanításáról a Zöldfok Településgazdálkodási és Kommunális Rt. gondoskodik. (A konténerek - 4,5 m³ - ürítésének gyakorisága: műanyaggyűjtő ~ 2 hetente, üveg-, papírgyűjtő ~ 1-1,5 havonta). E szolgáltatást főként a gyűjtőszigetek környezetében élők veszik igénybe, emiatt a települési szilárd hulladékkal együtt csomagolási hulladék is begyűjtésre kerül.

Gyűjtőszigetek:

- Alsótekeres településrészen 1 db
- Balatonbozsok településrészen 1 db
- Enyingen 3 db
- Kabókapusztá településrészen 1 db

Települési szilárd hulladékokkal való gazdálkodás helyzete

A települési szilárd hulladékok kezelésével kapcsolatban a 2000. évi XLIII. törvény (Hgt.), a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet, a 22/2001. (X. 10.) KöM rendelet, a 241/2000. (XII.31.) Korm. rendelet, és az 5/2002. (X.29.) KvVM rendelet tartalmaz alapvető iránymutatásokat.

A települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként, az ingatlan tulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást szervez és tart fenn.

Az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező települési szilárd hulladékot a környezet szennyezését megelőző módon köteles gyűjteni. A települési hulladék gyűjtése és tárolása csak megfelelő gyűjtőedényben történhet.

A települési szilárd hulladék szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben, vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, környezetszennyezést kizáró módon kell végezni.

A felhalmozott hulladékok tárolásának, helyzetének (problémakörének) ismertetése

Enying Város hulladékát korábban saját települési szilárdhulladék lerakóján helyezte el, ez a lerakó azonban további művelésre – nem megfelelő kialakítása, szigetelése lévén - nem alkalmas. A hulladéklerakás a 0115/2 hrsz-ú területen 2000. májusában megszűnt, a lerakó bezárásra került. A bezárt lerakó környezeti veszélyforrásának csökkentése megköveteli a szakszerű rekultivációt. A lerakóra környezetvédelmi felülvizsgálat készült, mely alapján a Közép-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség környezetvédelmi működési engedélyt adott ki a telep felszámolására. A telepen végzett geodéziai felmérés és geofizikai vizsgálatok alapján a lerakott hulladék becsült mennyisége 57500 m³.

Az önkormányzat a hulladékkezelési díjban, amelyet a kommunális adó tartalmaz, nem biztosította a rekultiváció költségeinek előzetes fedezetét. A rekultiváció az ISPA pályázatban szereplő önkormányzatok összefogásával regionális szinten, a pályázat keretein belül, a többi rekultiválandó lerakóval együttesen valósítható meg.

Hulladékokat begyűjtő szervezetek

A települési szilárd hulladékokat a lakosságtól a Zöldfok Településgazdálkodási és kommunális Rt. szállítja el heti egy alkalommal a vele kötött közszolgáltatói szerződésnek megfelelően. Az így begyűjtött hulladékok ártalmatlanítása a Zamárdiban lévő térségi hulladéklerakó telepen történik. Ez a szolgáltatás a város egész területére kiterjed, ellátatlan részek nincsenek. A Zöldfok Rt. jelentős, saját tulajdonú hulladékszállító célgépekből álló gépjárműflottát üzemeltet, így a közszolgáltatási feladat nagy biztonsággal ellátott, hiszen a munkából esetlegesen kieső célgépek azonnali helyettesítése megoldott. Enying térségében a társaság, jellemzően 2 db nagyteljesítményű tömörítő hulladékszállító célgépet használ.

A településre beszállított hulladék nem érkezik

A Dél – Balatoni és Sió – völgyi Települési Szilárd Hulladékgazdálkodási Rendszer gondozásában indított program jelenlegi állása:

A hulladékgyűjtő udvarok, hulladéklerakók létesítése, felszámolt szeméttelpek rekultivációja kapcsán kidolgozott tervek minőségbiztosítási rendszerének véleményezése folyamatban van.

Kedvező elbírálás esetén a közbeszerzési eljárás lefolytatását követően várhatóan 2007. tavaszán kerülhet sor a vállalkozói szerződések megkötésére.

A felhagyott hulladéklerakó rekultivációjára, valamint a hulladékgyűjtő udvar kivitelezésére várhatóan a 2009. évben kerülhet sor.

Településünk főként külterületi részein (037; 039/1; 039/2; 051/35; 090/2; 0174/9; 0174/10; 2561/1; 0174/2; 1207; 2760; 1209-től 1215/1-ig hrsz.) jellemző probléma a települési szilárd hulladékok lakosság által történő lerakása, felhalmozása. Enying Város Szolgáltató Intézménye ezekről a területekről a hulladékot rendszeresen elszállíttatja, önkormányzatunk folyamatos ellenőrzéssel és helyszíni bírságolással próbálja felszámolni ezeket a gócpontokat.

Kiemelt hulladékáramok, veszélyes hulladékok

Enying Város Önkormányzata az Elektro-Coord Magyarország Kht. közreműködésével éves rendszerességgel akciót hirdet elektromos és elektronikus termékekből keletkező hulladékok visszagyűjtésére vonatkozóan.

A társaság által biztosított gyűjtőkonténerek Enying Város Szolgáltató Intézménye telepén kerülnek elhelyezésre. A lakók ezekbe a konténerekbe helyezhetik el a keletkezett elektronikai hulladékot, mely elszállításáról a gyűjtési idő lejártát követően az Elektro-Coord Magyarország Kht. gondoskodik.

A hulladékká vált hordozható elemek és akkumulátorok gyűjtését és átvételét a 2006. 06. 22. napján megkötött szolgáltatási szerződés értelmében a RE'LEM Kht. végzi. Ilyen jellegű hulladékok átmeneti tárolását általában intézmények területén elhelyezett műanyag gyűjtőedények biztosítják.

A helyi önkormányzati rendelet és a 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet értelmében, az állati hulladékokat 50 kg-ig a tulajdonos saját ingatlanán eláshatja. Az ennél nagyobb tömegű elhullott állati tetemeket az XCI. Tv. 9., 10. §-a, valamint a 2005. 02. 01. napján 11604526. számon megkötött szolgáltatási szerződés értelmében az ATEV Rt. solti fehérje-feldolgozó üzeme fogadja. Ugyan ide kerülhet az önkormányzat hatáskörébe tartozó, közterületen elhullott állati tetem, amennyiben annak gazdája ismeretlen.

Települési szilárd hulladéklerakón elhelyezett iszap nincs.

A nem veszélyes hulladékokat begyűjtő szervezetek

Hulladék*	Begyűjtő, szállító		Begyűjtött hulladék mennyiség (t/év)	Begyűjtő kapacitása (t/év)	Begyűjtésre használt szállító-eszköz	Átvevő-kezelő megnevezése
	Név	Székhely				
Települési szilárd hulladékok	Zöldfok Rt.	8600 Siófok, Bajcsy. Zs. u. 220.	1763	90000	Tömörítő célgép	Zöldfok Rt.
Települési folyékony hulladékok	Méreg Zoltán ¹ vállalkozó	8130 Enying, Török B. u. 5.	n.a.	n.a.	Szippantó gépkocsi	Enying Város Szolgáltató Intézménye
	Lédig Gyula ¹	8130 Enying, Munkácsi M. u. 29.	n.a.	n.a.	Szippantó gépkocsi	Enying Város Szolgáltató Intézménye
	Laczi Ferenc mg. vállalkozó ¹	8130 Enying, Móricz Zs. u. 3.	n.a.	n.a.	Szippantó gépkocsi	Enying Város Szolgáltató Intézménye
	Enying Város Szolgáltató Intézménye	8130 Enying, Vas Gereben u. 3.	5867	n.a.	Szippantó gépkocsi	Enying Város Szolgáltató Intézménye
Kommunális szennyvíziszap	Laczi Ferenc mg. vállalkozó ¹	8130 Enying, Móricz Zs. u. 3.	1425	n.a.	Szippantó gépkocsi	Enying Város Szolgáltató Intézménye
Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok*	Zöldfok Rt.	8600 Siófok, Bajcsy. Zs. u. 220.	68	n.a.	Konténerszállító célgép	Zöldfok Rt.
Mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok*	-	-	0	-	-	-
Ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok*	-	-	0	-	-	-

Forrás: Enying Város Hulladékgazdálkodási Terve 2007

Hulladék típusok aránya:

<u>Hulladék típus</u>	<u>Hulladék frakció</u>	<u>Arány (m%)</u>
Biohulladék	Konyhai szerves	31,6
	Zöld	13,6
Csomagoló anyag	Papír	13,0
	Fém	2,0
	Műanyag	9,8
	Üveg	5,0
	Textil	2,4
Veszélyes hull.	-	0,9
Egyéb hull.	-	21,7

A települési folyékony hulladékokkal való gazdálkodás helyzete

A települési folyékony hulladékok kezelésével kapcsolatban a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet, az 50/2001. (IV.3.) Korm. rendelet, a 174/2003. (X.28.) Korm. rendelet, a 2003. évi LXXXIX. törvény, és a 25/2002. (III.27.) Korm. rendelet tartalmaz alapvető iránymutatásokat.

Az ingatlantulajdonos az ingatlanán keletkező települési folyékony hulladékot műszakilag megfelelő (zárt) tartályban köteles gyűjteni, azt a begyűjtésre jogosult hulladékkezelőnek átadni.

A folyékony hulladék elszikkasztása tilos! A települési folyékony hulladék ártalmatlanítása a 213/2001. (XI.24.) Korm.rend. előírása alapján történhet.

Az önkormányzat köteles közszolgáltatást működtetni a települési folyékony hulladék begyűjtésére, és a közszolgáltatót helyi rendeletben megnevezni. Az önkormányzat felelőssége a kiválasztás során vizsgálni azt, hogy a szükséges engedélyekkel rendelkezik-e a szolgáltató, és csak azt választhatja, amelyik az összes jogszabályi feltételnek megfelel.

A hulladékszállítási tevékenység engedélyköteles, mely tevékenységet a környezetvédelmi előírások betartása mellett a hulladék sajátosságait figyelembe vevő speciális szállítójárművel lehet végezni. A tevékenység végzése megfelelő szaktudást és felszereltséget igényel. A szállítást végző felelőssége, hogy a birtokában lévő hulladékot engedéllyel rendelkező kezelőnek adja át további kezelésre.

Településünk ivóvízhálózatának hossza 48,9 kilométer, a kiépített közüzemi csatornáközmű hálózat hossza 2,2 kilométer, azaz 4,5 %-os a város csatornázottsága.

A jelenlegi kis kapacitású, a lakóterületek közvetlen határán lévő szennyvíztisztító (2 db SZK 40), már megépítése idején is korszerűtlen volt, az előírt víztisztasági paramétereket teljesíteni nem tudja, kapacitása 100 %-ban lekötött, üzeme összességében túrt állapotúnak tekinthető.

A csatornázottság csekély mértékéből fakadóan a település összes vízfelhasználásának túlnyomó hányada települési folyékony hulladék formájában jelenik meg

A 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet, a „Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és – tisztítási Megvalósítási Program” értelmében a 2000 – 15000 lakosegyenérték terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátású szennyvíz – elvezetési agglomerációk területén 2015. december 31 – ig meg kell valósítani a települési szennyvizek közműves elvezetését, a szennyvizek biológiai tisztítását, valamint a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezését.

2004. évben Enying Város szennyvízelvezetés és tisztítás közcélú vizilétesítményeinek kivitelezésére a VENTURI KFT. engedélyezési tervdokumentációt készített. A tárgyban benyújtott kedvezőtlen elbírálása miatt az engedélyezési terv elkészítését építési munka ez idáig nem követte.

A beszállított települési folyékony hulladékot és szennyvíziszapot a bemutatott sz. környezetvédelmi működési engedély szerint 2x1000 m³ térfogatú szigetelt tározó medencében gyűjtik, majd később – vagy közvetlenül - a bemutatott sz. megvalósítási engedély szerint 40 ha területű szántóföldön helyezik el.

A meglévő szennyvíztisztító telep jellemzői

A szennyvíztisztító telep Enying város külterületén, a 0151 hrsz-ú területen helyezkedik el. A tisztított szennyvíz befogadója a Csík-gát patak 9+193 km szelvénye. A tisztított szennyvíz elvezetésére 90 fm 300 mm-es, gravitációs csatorna szolgál. A szennyvíztisztító telepen 2 db eleveniszapos szennyvíztisztító berendezés üzemel, melyet kézi tisztítású rácstáblával kombinált osztóakna és fertőtlenítő medence, valamint fordítóakna egészít ki.

A szennyvíztisztító telep üzemeltetője a Fejérvíz Zrt., tulajdonosa Enying Város Önkormányzata.

A települési folyékony hulladékot (szippantott szennyvíz) és szennyvíziszapot Enying Város Szolgáltató Intézményével kötött szerződés szerint helyi vállalkozók szállítják el. A szállításhoz szippantó kocsik, illetve szippantó pótkocsival ellátott mezőgazdasági vontatók állnak rendelkezésre. A szolgáltatás biztonsága nagy, mivel a gyűjtési-szállítási feladatokra több vállalkozó is rendelkezésre áll.

Mind a települési folyékony hulladék, mind pedig a kommunális szennyvíziszap szántóföldi elhelyezésre kerül, vagy közvetlenül, vagy az Enying Város Szolgáltató Intézménye által üzemeltetett 047/24 hrsz. alatti szennyvízleürítő medencéiben történő átmeneti tárolás után.

Helyzetértékelés

A településen 220 ingatlant ellátó szennyvízcsatorna hálózat van kiépítve. A településen a szennyvizet házi gyűjtőkbe vezetik, melyek vízzárósága kétes, a gyűjtőkből a szennyvíz egy része közvetlenül a talajba jut, károsítva annak élővilágát, a felszín alatti vizeket.

A fejlesztések nélkül továbbra is a házi szennyvízgyűjtőkbe kerül elhelyezésre a keletkező szennyvíz, a vízzárósági hiányosságok megszüntetése kiemelt feladat, magas kockázatot jelent a környezet állapotára, várhatóan a környezeti állapotok romlása tovább folytatódik.

A KSH 2002. évi Statisztikai Évkönyv adatai szerint az Enyingi kistérségben 1000 méter vízhálózatra mindössze 11 méter csatornahálózat fajlagos hossz jut, amivel a kistérség csatornaellátottsága 1,4 %-os és így e mutatók alapján országosan az utolsók egyike. Enying Város közműmutatói alig valamivel jobbak. Az ivóvízhálózat hossza 48,9 kilométer, a kiépített közüzemi csatornaközmű hálózat 2,2 kilométer, azaz 4,5 %-os a város csatornázottsága. A jelenlegi kis kapacitású, a lakóterületek közvetlen határán lévő szennyvíztisztító (2 db SZK 40), már a megépítése során is korszerűtlen volt, az előírt víztisztasági paramétereket teljesíteni nem tudja, kapacitása 100%-ban lekötött, üzeme összességében túrt állapotnak tekinthető. A csatornahálózat és tisztítómű 1993. évben elkészült kiviteli tervei sikertelen pályázatok miatt nem valósultak meg.

A 2001. évben 6 település részvételével közös szennyvízkezelési program állt össze. A beadott állami címzett támogatás elnyerésére irányuló pályázat sikertelensége után, az egyedi rendszereket támogató jogszabály megjelenésével egyes települések a társulásból kiváltak, így Enying az eredeti koncepcióhoz tért vissza. Enying Város emiatt helyben kívánja kezelni a településen képződött szennyvizeit. A csatornázást követően a meglévő problémás területek felszámolása, területek környezetbaráttá tétele is jelentős feladat.

Kockázat a környezetvédelem szempontjából

Az élővíz befogadó elfogadhatatlan minőségű elfolyó szennyvízzel történő terhelése és a csatornázatlan területek talajvíz szennyezése folyamatos környezetvédelmi kockázatot jelent és a hosszú távú vízkészleteket veszélyezteti

A lakossági és közületi víz-, csatornadíj megállapításáról a 27/2009. (VI. 29.) számú helyi rendelet rendelkezik, amely 2009. július 1. napjától lépett hatályba.

A következő táblázat a rendeletben meghatározott díjakat tartalmazza:

a. Lakossági víz:	
- üzemeltetési díj	185+ÁFA
- bérleti díj	36+ÁFA
Össz	221+ÁFA
b. Lakossági csatorna:	
- üzemeltetési díj	166+ÁFA
- bérleti díj	55+ÁFA
Össz	221+ÁFA
c. Közületi víz:	
- üzemeltetési díj	185+ÁFA
- bérleti díj	150+ÁFA
Össz	335+ÁFA
d. Közületi csatorna	
- üzemeltetési díj	166+ÁFA
- bérleti díj	174+ÁFA
össz	340+ÁFA
e. Önkorm. és int. víz:	
- üzemeltetési díj	185+ÁFA
- bérleti díj	0
össz	185+ÁFA
f. Önkorm. és int. csatorna	
- üzemeltetési díj	166+ÁFA
- bérleti díj	0
össz	166+ÁFA

A csatornázott település részek talajterhelési díjáról a 29/2004. (VII. 30.) számú helyi rendelet rendelkezik.

3.5.2. Zaj és rezgés terhelés

A fokozott mértékű zajhatásból eredő problémák az elmúlt év során is főként a zenés vendéglátóhelyek, valamint a sűrűn beépített lakóterületbe ékelődött ipari jellegű szolgáltatók tevékenységéből adódhatnak. Enying városban a szórakozó helyek, illetve az ipari jellegű szolgáltatók hiánya miatt nem mutatható ki magas érték ezen a területen.

A kamion és nehézforgalom a tűréshatáron van. A lakossági terepszemléből, megkérdezésekből kiderült, hogy a lakosok a legnagyobb zajhatásnak a Kossuth utcán átmenő napi forgalmat tartják. Enying város átutazó város jellegéből adódóan a tehergépkocsik igen nagy száma a 64-es főútvonalon (Enyingen keresztül) halad át, ami növeli ezen a részen a zajhatás értékét.

A lakossági eredetű, valamint a szolgáltató tevékenységekből származó zaj-, rezgésterhelések, és légszennyezés nagyságrendje városi szinten továbbra sem döntő tényező, ugyanakkor bizonyos esetekben, vagy a meglévő immissziós terhelésekhez hozzáadódva a kedvezőtlen hatást növelik, ezért figyelmet kell rájuk fordítani.

4. Az önkormányzat jövőbeni céljai általánosságban

Az önkormányzat a kötelező és önként vállalt feladatának a lehető legmagasabb szinten való ellátása érdekében arra törekszik, hogy elősegítse a fejlesztési programjaiban megfogalmazott feladatok megvalósítását.

Az önkormányzat a programok végrehajtásával kapcsolatosan kiemelt feladatának tekinti:

- Az infrastruktúra fejlesztése
- Közigazgatás, közművelődés, oktatás, kultúra és sport fejlesztése, egészségvédelem
- Kistérségi szerep erősítése
- Kereskedelem fejlesztése

Ipar

- Ipari park helyének kijelölése, kialakítása;
- tárgyalás folytatása kis és középvállalkozók letelepítésére;
- a meglévő ipari létesítményeket működtetőkkel az együttműködés fokozása;
- ki kell használni a testvérvárosi kapcsolatokból fakadó esetleges ipartelepítési lehetőségeket.

Mezőgazdaság

A kistermelők által megtermelt mezőgazdasági termékek értékesítésének és felvásárlásának megkönnyítése. pld. mázsaház rendbetétele, állat és kirakodóvásárok szervezése, a Vásártér hasznosítása.

- Hegyőri ügyelet, mint civil szerveződés támogatása;
- a mezőgazdasági termékek vasúti szállításának szorgalmazása;
- hűtőház építése;

Közlekedés

- Főközlekedési út forgalmi rendjének visszaállítása;
- a nehézgépjárművek a közterületen való tartózkodásának megoldása;
- Kossuth L. utca, Török B. utca, Templom utca egyirányúsítása;
- Parkolók használhatóvá tétele, szegélykövek eltávolítása;
- Útkereszteződések kiszélesítése, Szabadság téri konvex kanyar megszüntetése;
- Külterületi buszmegállók lefedése, a megrongáltak kijavítása;
- Járdák felülvizsgálata, javítása (Kossuth u. nyugati oldal, Rákóczi utca, Szabadság tér és Akócs malom között, Dózsa Gy. utcai járda)
- A gyalogos közlekedés megoldása a Rendelőintézet és a gyógyszerertár között, kátyúzás;

Idegenforgalom

- Fizetővendég szolgálati férőhelyek növelése, turista szálláshelyek kialakítása;
- Vendéglőre, panzióra van szükség a városközpontban, ehhez vállalkozót kell keresni;
- Geológiai vizsgálat termálvíznyerés kérdésében;
- A Balatonbozsok – volt üszőtelep melletti domboldal – idegenforgalmi hasznosítása;

Egészségügy - Környezethigiéna

- Az egészségügyi alapellátás megoldottnak látszik, a feladatátvállaló családorvosok száma kielégítő. A védőnői szolgálat és a fogorvosi ellátás a népesség alakulásának

függvényében, létszámi és minőségileg is megfelelő, bővítése nem látszik indokoltnak.

- Permanens együttműködés a megyei Szent György Kórházzal;
- Szemétygyűjtők elhelyezése;
- Nyilvános illemhely létesítése;
- Orvosi ügyelet garázskérdésének megoldása;
- A Batthyány kastély hasznosíthatósági terveinek elkészültével (Várfal 2002-2003) nyílhatnak új perspektívák az önkormányzat számára, elsősorban olyan vonatkozásban, amely a jobb kihasználtságot, praktikusságot jelenti városunk számára.
- Az egészségügyi ingatlanok hasznosítási kérdése - a volt szülőotthon épülete – esetleges felszabadulásával egy új helyzet teremthető. (Ingatlanhasznosítás)

Szociális ellátás

- Az ESZI tekintetében az állandó elhelyezést igénylők körének bővítése várhatóan szükségszerű lesz. Ennek erkölcsi és anyagi feltételeit, helybiztosítás vonatkozásában humánusan, de gazdaságosan, rendeletileg szabályozni kell.
- Feltételezhető, hogy Enying városnak, mint kistérségi közterközpontnak, feladatává válhat egy hajléktalanokat átmenetileg befogadó helyiség létrehozása.
- A Bölcsőde működtetését gazdaságos alapra kellene helyezni.

Oktatás

- A demográfiai adatok ismeretében növekedés sem az óvodai, sem az általános iskolában részesülők körében nem prognosztizálható.
- Az óvodai csoportok száma és az azt kiszolgáló helyiségek egyensúlya tartható. Jelentős előrelépést jelent az Etalon tornaszoba megépülése 2003-ban.
- A Gimnázium és képzési profilja kistérségi funkciót lát el. Mind az elmúlt évek tapasztalata, mind a jövőre irányuló felmérések és az iskola iránti érdeklődés alapján biztosítottnak látszik 8 tanulócsoportható állandó megléte a nappali rendszerű képzésben. Gazdaságossági szempontból célszerű a délutáni képzésben az esti tagozatú oktatási forma választása (1/3 normatíva esti az 1/5 normatíva levelezővel szemben). A gazdaságosság szempontjából célszerű az iskolavezetést olyan irányba orientálni, hogy az egyes osztályok létszáma a

maximálisához közelítsen. Ebben az esetben a normatív támogatásból a csoportbontásból származó többlet bérkiadás anyagi nehézség nélkül is fedezhető.

- Továbbra is feladatunk a tehetséges tanulók támogatása: Bursa Hungarica, Arany János tehetséggondozó program.
- A középfokú oktatási intézmény működése nem tartozik a kötelezően ellátott feladatok közé, de mindaddig, amíg a normatív állami támogatás olyan mértékű, hogy önkormányzatunk számára nem jelent különösebb megterhelést az intézmény fenntartása a városi rang, presztízs, a kistérségi igény és végezetül de nem utolsósorban a városi értelmiség és munkahelymegtartás szempontjából nem célszerű átadni a megyei működtetésre, akárcsak az Erzsébet Ligeti iskolát.
- Együttműködés a Munkaügyi Központtal, átképzések, oktatások szervezése a munkanélküliek számára

Közművelődés - Sport

- Helyi szinten a Művelődési Ház és Városi Könyvtár helyben jó lehetőségeket biztosít. A szabadtéri színpad jó idő esetén lehetőséget biztosít rendezvények tartására. A Művelődési Ház jelenlegi formájában kisebb rendezvények, klub foglalkozások tartására alkalmas. Befogadóképessége korlátozott. Átgondolás kérdését képezheti, hogy van-e szükség egy, akár több száz ember befogadására alkalmas színházterem megépítésére.
- A városi képtár létesítésével éppúgy foglalkozni kell a közeljövőben, mint egy helytörténeti múzeum kialakításával. (pl. Tornyos iskola)
- A Művelődési Ház tevékenységi köre központi szervezéssel nehezen bővíthető, igazi funkcióját akkor töltheti be, ha különösebb központi ráfordítások nélkül alulról jövő kezdeményezésekből fakadó rendezvények meghonosodnak, s azok otthonra találnak.
- A Városi Könyvtár anyagának mennyisége és minősége jó színvonalú, jelenlegi elhelyezése már nem szerencsés, épületének állaga rossz. Ingatlanhasznosításainknál a Könyvtár elhelyezésével feltétlenül foglalkoznunk kell, hiszen feladatellátási köre egyre szélesedik.

- Véglegesíteni kell a futballpálya locsolása-ápolása, a sport támogatása kérdését (pártoló tagság, szponzorálás, gyűjtés, felajánlás stb.)
- Támogatni kell – mivel igény van rá – a birkózó szakosztály beindítását.
- A városi Sportcsarnok megépítését napirenden kell tartanunk.

Testvérvárosi kapcsolatok

- Az eddig kialakult és létrejött testvérvárosi kapcsolatok (Bad Urach, Bánffyhunrad) elsősorban oktatási és kulturális területeken realizálódtak és hoztak kézzelfogható eredményt. A lengyel és udmurt kapcsolataink ennél jóval lazábbak. A jövőben az elmúlt évek tapasztalatából kiindulva a német és erdélyi kapcsolat további fenntartása, elmélyítése és kiszélesítése lehet reális célunk.
- Szerencsés lenne, ha a német partnervárosunk Bad Urach vagy annak segítségével Baden-Württemberg tartományból sikerülne vállalkozót, munkahelyteremtőt megnyerni városunk gyarapodásához. Szorgalmazni kell a vállalkozói kapcsolatok kialakítását is.
- Az udmurt kapcsolat fenntartását a nagy távolság erőteljesen korlátozza, míg a lengyelországi Brzeg esetében a települések nagyságrendi különbsége az, amely a kapcsolat további szélesítését, avagy testvérvárossá nyilvánítását megnehezíti.

Közigazgatás

- Enying Városa kistérségi feladatot is ellát közigazgatási vonatkozásban. A Polgármesteri Hivatalhoz kapcsolódó részegységek, Építésügy, Gyámügy, Mezőföldi Kistérségi Társulás magában hordozza olyan feladatoknak az ellátását, amelynek kisugárzó szerepe van.
- A rend, közbiztonság megteremtése és fenntartása a városi Rendőrörs feladata, melynek elhelyezése elképzelhető ideálisabb körülmények között. Reményeink szerint az itt szolgálatot teljesítők száma a következő ciklusban nőni fog.
- Emléktábla elhelyezése a Polgármesteri Hivatalban, melyre a díszpolgárok neve kerül.

Városgazdálkodás

- Jelenlegi formájában Enying Város Szolgáltató Intézménye mint önállóan gazdálkodó egység végzi a város közterületeinek, intézményeinek aktuális és permanens munkáit, amelyek egyrészt karbantartó, környezetalakító, szépítő, állagmegóvó és kisebb részben újat építő, létrehozó jellegűek-
- A település egyik legnagyobb gondja a hulladékkezelés és a szemét kérdése. A közterület rendjének, a városi esztétikus külső biztosításának egyik feltétele az lehet, ha a Szolgáltató rendelkezik egy állandó megfelelő képzettségű, dolgozni akaró és tudó park, kertépítő, takarító brigáddal. Feltétlenül szükség van az elkövetkezőben a leromlott, alacsony színvonalú, rossz hatékonysági mutatókkal dolgozó géppark folyamatos cseréjére, felújítására (fünyírók, bozótváágók, árokásó, hóeke, sószóró és szállító járművek).
- Talán ez az a terület, amelyben a német testvérváros a leghatásosabb segítséget nyújthatja az elkövetkező években.
- A Szolgáltató Intézményen kívül a szennyvízszállítást településünkön magánvállalkozások végzik. Jövőben ez az állapot nem tartható. Ebből fakadóan a legnagyobb problémát és feladatot a szennyvíz kérdés, a csatornázás megoldása jelenti számunkra. Ez társulással vagy ha az erre irányuló törekvéseink nem vezetnek eredményre, önállóan kell megoldanunk, természetesen kihasználva minden pályázati lehetőséget, hiszen a lakosság és az önkormányzat teherbíró képessége meglehetősen szegényes.
- Belvízelvezetés, útmenti árkok helyzete, bejárók, hidak, átereszek kérdése problémás mint, azok az útszakaszok, ahol az úttest magasabb a járdánál, ahol a betorkolló utak lejtősek és nem rendelkeznek megfelelő szilárd burkolattal.
- A 64-es út teljes hosszában – a lakóterületen belül – kerüljenek a villanyoszlopra virágtartók.
- A „Virágos Enyingért” csak a közterület szépítésére vonatkozzon és azt díjazzuk.
- Előbb-utóbb gondolkodnunk kell egy köztemető létesítéséről.

A kisebbség kérdése

- Városunk lakosságának összetételében egyre markánsabban jelentkezik a roma népesség növekedése. Szociális, kulturális és gazdasági megítélés szempontjából rendkívüli szélsőségeket mutatnak. Iskolázottságuk többségében alacsony, e miatt

munkavállalói lehetőségeik is korlátozottak. Az önkormányzatot az esetek döntő hányadában segély folyósítására, anyagi és lakásproblémáik megoldása érdekében keresik fel. Sajnálatosan önmaguk helyzetük jobbításáért igen kevés önerőt vállalnak, életkörülményeik javítását elsősorban külső önkormányzati vagy állami támogatásban látják. Iskolázottságuk és anyagi helyzetükből fakadóan viselkedésük, a közösséghez való viszonyuk, megnyilvánulásaik, nyilvános szereplésük rontja a város image-ját, kedvezőtlenül hat az idelátogató hazai vagy külföldi turista számára. Felzárkóztatásuk, szintre hozásuk nehézkes, komoly problémát okoz. A megoldást a következetes és differenciált nevelés és oktatás jelentheti, melyet egyre növekvő súllyal mind az óvodának mind az iskolának nemcsak fel kell vállalni, de tudatosan, következetesen, körültekintően végre is kell hajtania.

A betelepülők kérdése

- Az utóbbi években városunk potenciális helyzetéből fakadóan egy nagyobb mértéket ölt és tendenciózussá válik a német állampolgárok ingatlanvásárlásával járó letelepedése. Egyesek állandó, míg mások csak ideiglenes lakhelyüknek tekintik városunkat. Ahhoz hogy kellőképpen tudjuk őket kezelni, elkerülhetetlen hogy a már a 2009-as évben olyan fórumokat rendezzünk számukra, amelyek elősegítik azt, hogy egyrészt otthonosan érezzék magukat, másrészt kialakuljon bennük a vonzódás Enying Városa, lakossága, vezetése irányában, melynek további folytatása lehet, hogy a város gazdasági fellendülését anyaországi kapcsolataik révén elősegítsék. Ez nemcsak lehetőség számunkra, de jogos elvárás is lehet a város vezetősége részéről, velük szemben.

Külterületek

- A sajátos fekvés a történetileg kialakult településszerkezet nemcsak a városmagra szorítkozik, hanem attól bizony meglehetősen távol eső területekre is: Kabóka, Leshegy, Alsótekeres. A lakossági igények ott is ugyanúgy megfogalmazódnak mint a belterületen, kielégítésük azonban lényegesen költségesebb.

Lakossági tájékoztatás

- Az önkormányzat hagyományos hirdetési módszerek alkalmazásán túl továbbra is támogatja a városi újság, a Hírmondó megjelentetését. Szerencsés lenne a

kábeltelevíziós hálózat kiépítése a város közigazgatásának egész területére, hasonlóképpen az internetes honlap megjelenítésére a világhálón.

- Hirdetőtáblák és várostérkép kihelyezés a forgalmas helyekre.
- Nemzeti ünnepeink időpontjáról és helyszínéről kapjon a lakosság időben tájékoztatást.

Civil szerveződések

- Végzett munkájuk, eredményük, tagdíjfizetési moráljuk és regisztrált taglétszámuk alapján kapjanak költségvetési támogatást. Működésük lehetőleg olyan helyen legyen, melynek nincs többlet energia igénye (több szervezet is elfér egy épületben, ha az időpontokat rugalmasan egyeztetik).

Lakáshelyzet

- Bérlakások építése.
- Szabadság téri társasházak tetőtér beépítési lehetőségének megvizsgálása.
- Lakatlan vagy tulajdonos nélkülivé vált lakásingatlanok regisztrálása.
- Olyan önerős építkezések támogatása, kedvezményes áru telkek biztosításával, mely nem telekmegosztáson alapul, hanem a város K-Ny irányú szélesítésével jár együtt.
- A jelenlegi bérleti díjak várható növekedéséről határozatunk értelmében az érintettek kapjanak értesítést.
- Az álláshirdetéseknél a lakáshelyzet megoldását az önkormányzat lehetőleg lakásbireléssel oldja meg. Ez a megoldás sokkal gazdaságosabb, mint adott esetben egy ingatlan megvásárlása.

A lakosság komfortérzetét növelő intézkedési tervek

- További pénzügyi intézetnek helyiség felajánlása.
- Közjegyzői tevékenységre helybiztosítás.
- Kistérségi koordinációs központ létrehozása (pályázati úton).
- A Volán buszok indulása, érkezése körültekintőbben igazodjon az igényekhez.
- Ügyvédi iroda kialakítása önkormányzati tulajdonban lévő épületben.
- Játsszótér kialakítása a Szabadság téri iskola udvarán.
- Padok elhelyezése a főutcai részen.
- Apróbb, a korábbi időkből elmaradt belterületi rendezési munkák elvégzése.

- Bocskai és Deák F. utcai összeköttetés megteremtése.
- A volt benzinkút (Szabadságtér) felszíni rendezése.
- A közterület-felügyelet szigorítása.
- Költségmentes rétegtalálások szervezése a Művelődési Házban, a Szabadtéri színpadon.
- Hóakadály esetén intézkedni kell a megfelelő gépekkel rendelkező lakosok bevonásáról éppúgy, mint arról, hogy a lakosság kötelességének érezze a járdák takarítását, hó és csúszásmentesítését.

4.1. Enying város nagyberuházási feladatai a településfejlesztés szolgálatában

Az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 8. §-a szerint „a települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében, különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és természeti környezet védelme (...)”

A települési önkormányzatnak az önkormányzati törvényben megállapított kötelező feladatainak (Ötv. 8. §. (4) bekezdés) ellátásán túlmenően tehát a demokratikus önkormányzás megnyilvánulásaként erkölcsi kötelessége és jól felfogott érdeke, hogy a fenti törvényi idézetnek megfelelően önként vállalt feladatai körében kiemelt jelentőséget tulajdonítson a településfejlesztés témakörének.

Mit tud tenni annak érdekében az önkormányzat, hogy lakosai jól érezzék magukat a településen, ne akarjanak elvándorolni és büszkék legyenek lakóhelyükre?

Az önkormányzat törekedni tud arra, hogy saját intézményei mind építészeti, mind technikailag korszerűek, településképi szempontból meghatározó jellegűek, tevékenységük során pedig hatékonyak legyenek, melynek eredményeképpen az ott dolgozók, valamint az intézményi szolgáltatásokat igénybe vevők egyaránt komfortosan és jól érezzék magát.

Másrészt törekedni tud arra, hogy a település infrastruktúrája a lehető legteljesebb és műszakilag a lehető legkorszerűbb legyen, ezzel növelve a település lakosainak elégedettség érzését, településhez való kötődését, közvetve pedig – ami a legjelentősebb – gazdaságélénkítő hatást váltson ki, melynek eredményeképpen a helyi társadalom gazdasági, képzettségi és kulturális fejlődése is töretlenné válik.

Mindezek szolgálatában a Polgármesteri Hivatal összegyűjtötte az általa legszükségesebbnek tartott településfejlesztési feladatokat, ha úgy tetszik nagyberuházásokat, melyekről részletes elemzést készített. A feladatokat az alábbiak szerint fontosságuk alapján, megvalósítási időrendbe rangsorolta, megjelölve annak lehetséges forrását és bekerülésének nagyságrendjét.

1. Szennyvíz elvezetés és kezelés (kb. 3,5-4 milliárd forint)

A fejlesztés részleteit a 6. fejezet 'Hulladékgyártóközpont' alfejezete tartalmazza.

2. Batthyány kastély II. ütem (kb. 1-1,5 milliárd forint)

Építési engedéllyel rendelkezünk. Kardinális jelentőségű projekt, a II. ütem keretében előkészítésre kerülne a III. ütem. A beruházás megvalósulásával sok apró eredmény mellett több célt is elér az önkormányzat, nevezetesen minden igényt kielégítő európai színvonalú, kistérségi egészségügyi és közigazgatási szolgáltatás jön létre, illetve a műemlék épület rehabilitációjával, közlekedési csomópont és közpark létesítésével, parkolók kialakításával pedig esztétikailag is igényes településközpont létesül.

Forrása lehet a Nemzeti Fejlesztési Terv *társadalmi infrastruktúra operatív programjának* kistérségi járóbeteg szakellátó központok kialakítása és fejlesztése című fejezete.

3. Településközpont rehabilitációja (kb. 600-900 millió forint)

A főutcára vonatkozó részletes rendezési terv alapján a 64-es főút, református templomtól a 9 lakásos társasházakig terjedő részének, mint településközpontnak a rehabilitációja, mely magában foglalná a járdák, kerékpárutak, zöldfelületek kialakítását, illetve megújítását, a légkábelek és transzformátor állomások föld alá helyezését, továbbá parkolók létesítését, valamint két települési alközpont létrehozását, nevezetesen a Turul-szobor, Okmányiroda egység, valamint a Művelődési Ház és ma még CBA üzlet által határolt területi egység tekintetében.

Forrása lehet valamely ágazati operatív program vagy a Közép-dunántúli operatív program.

4. Általános Iskola és Városi Könyvtár felújítása, illetve építése (kb. 500-800 millió forint)

Nincs előkészítve, de mindenki számára elismerten szükséges és pályázati támogatásra esélyes projekt.

Forrása lehet a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program.

Problémafelvetés: meg kellene határozni a Városi Könyvtár végleges helyét, és célszerű megkezdeni a projekt előkészítését (beruházás tartalmának meghatározása és tervezési munkák megrendelése).

5. Óvoda felújítása (kb. 150-200 millió forint)

Engedélyezési tervvel rendelkezünk.

Forrása lehet a Közép-dunántúli Regionális Operatív Program.

További szükséges fejlesztések:

6. Felszíni csapadékvíz elvezetés és utak kialakítása, felújítása, megépítése

Ezen fejlesztést részben tartalmazza a szennyvíz-elvezetés és kezelés nagyberuházás, ám annak elkészülte után törekedni kell megtervezett és megépített önkormányzati utak létesítésére.

7. A PHARE-ISPA projekt hulladékkezelési konzorcium által meg nem valósuló önkormányzati hulladékkezelési feladatok (pl. zöldhulladék elhelyezés, állati hullák elhelyezése, stb.) megoldása, így különösen kommunális udvar létrehozása, gyepmesteri teleppel együtt

8. Ivóvízhálózat korszerűsítése

9. Balatonbozsok településrész központjának rehabilitációja

10. Szociális bérlakások építése

11. 64-es számú főút átkelési szakaszának tehermentesítése (elkerülő út)

12. Városi sportcsarnok és tanuszoda létesítése

13. Intézmények akadálymentesítése

Az enyingi Batthyány-kastély

5. Fenntartható fejlődés jegyében a feladatok, célok meghatározása

A város hosszú távú céljai a fenntarthatóság jegyében a következők:

1. A környezetminőség javítása, élhető, egészséges városi környezet kialakítása

Az élhető, vonzó városi környezet megteremtéséhez mindenekelőtt az egészségre veszélyes környezeti ártalmak csökkentésére van szükség. Ezek a környezeti terhelések közvetlenül hatnak az emberi egészségre, s a szennyezőanyag, a terhelés fajtájától függően légúti és rákos megbetegedéseket, idegrendszeri zavarokat vagy allergiát stb. idéznek elő. A nyilvánvaló környezeti ártalmak kiküszöbölése azonban önmagában még nem teszi a várost vonzóvá. A vonzerőhöz a kedvező munkalehetőségeken, a társadalmi környezeten, kulturális, sportolási, művelődési, pihenési lehetőségeken stb. kívül az egészséges természeti környezet és a hozzátartozó biológiai sokféleség, az ápolt zöld területek (amelyek egyben a levegőszennyezés és a zajártalom mérséklésének is az eszközei), az esztétikus épített környezet, a környezeti biztonság is hozzátartozik. Ezek nélkül a város versenyképessége erősen csökken.

2. A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás

A fenntartható fejlődés alap gondolatának megfelelően a vonzó lakókörnyezetet jelentő feltételeket nemcsak magunknak, gyerekeinknek, unokáinknak, az utánunk jövő nemzedékeknek is meg akarjuk őrizni. Ehhez pedig az energiával, a vízzel, a különböző anyagokkal való takarékosagra, a hulladékképződés megakadályozására, illetve a keletkezett hulladékok újbóli felhasználására van szükség. Az energiatakarékosággal és a megújuló energiák felhasználásával csökkenthető az energiatermelés által okozott környezetszennyezés, lassítható a véges erőforráskészletek kimerülése.

Az erőforrásokkal való takarékoságba beletartozik a rendelkezésre álló földterülettel való fenntartható gazdálkodás, amire nemcsak azért van szükség, hogy a rendelkezésre álló földterület elegendőnek bizonyuljon a különböző szükségletek, így az élelmiszertermelés, a különböző épületek, a zöld területek megőrzése, a közlekedés helyigénye stb. számára, hanem azért is, mert a terület ésszerű felhasználásával csökkenthetők a közlekedési és szállítási igények is, s ezzel csökkenthető ezeknek a tevékenységeknek az energiaigénye és szennyező hatása is.

A fenti két cél természetesen kölcsönösen összefügg, s e két fő cél együtt lényegében lefedi valamennyi környezeti problémát, így az e két cél elérése érdekében hozott intézkedésekkel szinte minden fontos környezeti probléma kezelhető.

3. A környezeti tudatosság javítása, szemléletformálás

A fenntartható fejlődés, a környezet megóvásának előfeltétele, hogy céljaival az emberek egyetértsenek, s e célok érdekében maguk is cselekedjenek. A környezetvédelem iránti igények felkeltése, a környezet megóvásához szükséges ismeretek átadása nélkül tehát nem létezhet sikeres környezetvédelmi munka. Így ez a cél a települési környezetvédelmi program negyedik céljával, a környezetgazdálkodás hatékonyságának a megteremtésével valójában a környezetvédelem feltételeit alakítja ki.

4. Hatékony környezetgazdálkodás

A környezetgazdálkodás módszerei, eszközei, szervezeti háttere meghatározza e tevékenység eredményességét, a környezetvédelmi ráfordítások és az elért eredmények közti arányt.

A környezetgazdálkodás olyan módszerei, mint a környezeti irányítási rendszerek, a környezettudatos beszerzés vagy az érdekelték közötti partneri viszony és együttműködés segítenek a környezeti szempontok és a gazdasági érdekek között időnként felbukkanó (hosszabb távon) átmeneti ellentétek feloldásában, hiszen hatékony környezetgazdálkodás esetén elképzelhetők a gazdasági és környezeti szempontból egyaránt kedvező megoldások, vagy a környezeti eredmények kisebb gazdasági áldozatot igényelnek.

A hosszú távú célokból levezetett középtávú célok

A hosszú távú célok a cselekvésnek 10-15 évre vagy még hosszabb időtartamra szabnak irányt. Középtávon, a települési környezetvédelmi program megvalósításának hat éve alatt a célok megvalósítása csak részleges lehet. A középtávú célok elérése ugyanakkor közelebb viszi a várost a hosszú távú célok eléréséhez

A hosszú távú célokhoz kapcsolódóan a 2009-2014. évi fenntarthatósági program fő céljai a következők:

1. Egészséges városi környezet létrehozása és a természeti értékek megőrzése, azaz a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot védelme, javítása és helyreállítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése, a biológiai változatosság feltételeinek a biztosítása.

A fő célhoz kapcsolódó alcélok:

- 1.1. A levegőminőség jelenlegi szintjének megőrzése, illetve javítása
- 1.2. A felszíni vizek szennyezettségének a csökkentése
- 1.3. A zajterhelés jelenlegi szintjének megőrzése
- 1.4. Talajvédelem
- 1.5. A zöldterületek védelme, fejlesztése és karbantartása
- 1.6. Az allergén növények visszaszorítása
- 1.7. A település tisztaságának javítása
- 1.8. Az épített környezet védelme
- 1.9. A környezetbiztonság javítása

2. A természeti erőforrások fenntartható használata, környezetbarát működés.

A fő célhoz kapcsolódó alcélok:

- 2.1. Az önkormányzati intézmények és a háztartások fenntartható energiagazdálkodásának elősegítése és támogatása
- 2.2. Fenntartható hulladékgazdálkodás
- 2.3. A közlekedés fenntarthatóságának javítása

3. Szemléletformálás

A fő célhoz kapcsolódó alcélok:

- 3.1. A lakosság és az érintettek folyamatos tájékoztatása a környezeti állapotról és a környezetgazdálkodás eredményeiről
- 3.2. A környezeti nevelés támogatása
- 3.3. Saját szemléletformáló akciók

4. Hatékony környezetgazdálkodás

A fő célhoz kapcsolódó alcélok:

- 4.1. A környezeti vezetési rendszerek kiépítése és terjesztése
- 4.2. A környezetbarát beszerzés bevezetése
- 4.3. A hatékonyabb környezetvédelmi munkát segítő szervezeti intézkedések
- 4.4. Együttműködések, partneri kapcsolatok fejlesztése

5. Infrastruktúra hatékony fejlesztése

6. Szociális, oktatási, kulturális intézmény hálózat bővítése

7. Mezőgazdaságin termelés minőségének növelése, feldolgozó – ipar alapjainak létrehozása

8. A gazdasági szektor egyes területeit összekötő kommunikációs hálózat kiépítése

Enying város fő célkitűzései általánosságban a következők:

- Meg kell oldani a települési csatornahálózat teljes körű rendszerének kiépítését.
- Meg kell oldani a település szennyvízelvezetési és -kezelés rendszerének kiépítését.
- Az esélyegyenlőség jegyében biztosítani kell a romák, a hátrányos helyzetűek (csökkentett munkaképességű lakosok) foglalkoztatását, a nők munkahelyi szerepvállalásainak egyenlő esélyeit.
- „A településfejlesztés, területrendezés során a táj arculatát meg kell őrizni, a jelenleg hátrányos helyzeteket meg kell szüntetni. Az ehhez szükséges intézkedésekre ki kell dolgozni, a települési tervet kialakítani, illetve szükség esetén át kell dolgozni.
- Ki kell fejleszteni a természeti értékek megóvásához szükséges helyi stratégiát. A stratégia elemeit be kell építeni a helyi környezetvédelmi rendeletbe.
- Az infrastruktúra-fejlesztésnél, a helyi ipar és mezőgazdaság fejlesztése során a környezetkímélő módszereket kell előnyben részesíteni és támogatni.
- Biztosítani kell a vízbázis védelmét a jó minőségű ivóvíz biztosítása érdekében.”
- A közterületen tárolt építési-bontási anyagokat takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében.
- Figyelemmel kell kísérni, hogy az állattartó gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok

elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a belterületi állattartás jogszabályi előírásainak betartását fokozottan kell ellenőrizni.

- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartására és kulturált kialakítására programot kell kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
- El kell készíteni a helyi védelemre méltó természeti értékeink állapot-felvételét, ennek alapján ki kell munkálni a területek kezelési és fenntartási szabályait.
- A településre jellemző, még fennmaradt táji értékek védelmét, a településrendezési tervben érvényesíteni kell.
- Tájékoztatni kell a lakosságot, hogy az építési és bontási hulladékot a település lerakójában, az egyéb települési szilárd hulladékot a tiszafüredi regionális lerakó területén adhatják le.
- A környezetvédelmi ismeretek terjesztése érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő kiadvány térítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére.
- Jeles környezetvédelmi akciók keretében szervezett iskolai programok támogatása. A környezettudatos szemlélet, életmód fejlesztése.
- A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól tájékoztató sorozat.
- A város belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
- Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszeres takarítása, locsolása, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása – a város teljes területén – a porszennyezés csökkentése érdekében.
- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fajok telepítését.
- Felmérés készítése annak érdekében, hogy szükséges-e hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése a nagyobb forgalmú, frekvenciált helyeken.
- Az illegális szemétlakó-, és szennyező anyag ürítési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése.

- Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.
- Települési, vagy intézményi szinten megvalósítható alternatív energiaforrások felhasználási lehetőségeinek számbavételét követően utána kell járni, hogy milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek az országban és azok milyen hatásokkal dolgoznak. A megtérülő projekt kidolgozása, majd megvalósítása.

5.1. A környezeti elemek tekintetében meghatározandó feladatok, célok

Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- · A település viszonylag tiszta levegőjének fenntartása
- · A talaj-eredetű portterhelés csökkentése.
- · A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.
- · A mezőgazdasági tevékenységből származó bűzszenyezések csökkentése.
- · A diffúz légszennyező források kibocsátásának csökkentése.
- · A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.

Feladat:

- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2005. (XII.19.) számú 'Az avar és kerti hulladékok nyílttéri égetéséről' szóló rendeletének betartása/betartatása, illetve rendelkezéseinek éves felülvizsgálata.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. dec. 31.

- Kerékpárút-hálózatok kiépítése, összefogva, más települések önkormányzataival

Eszköz: Az elkövetkezendő években a Közép-dunántúli Operatív Program keretében a " Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése" pályázati felhívás keretében az önkormányzat szeretné megvalósítása kerékpárútjainak bővítését, ezzel is hozzájárulva a környezetszennyezés csökkentéséhez.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31.

- A levegő szennyezettségének növekedése esetén imisszió mérőhálózatot kiépítése a környezeti levegő minőségének megfigyelése céljából az országos hatáskörű szervekkel együttesen.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31.

- A település közigazgatási területén belül a növényzettel borított, parkosított zöld területek nagyságának növelése - intenzívebb fásítás és virágosítás megvalósítása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31.

- Megfelelő mezőgazdasági technológiák alkalmazásával kerülni kell a deflációs területek kialakulását.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31.

- Meg kell szervezni a parlagfű irtását. A parlagon hagyott területek tulajdonosait fel kell kutatni, jogi eszközök gyakorlásával el kell érni a területek karbantartását.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31

- Továbbra is szükség van a földgáztüzelés arányának a növelésére a lakosság körében.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31

- Érvényt kell szerezni a tarlóégetések megszüntetésének.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. dec. 31

Megoldásként elképzelhető a sajtón keresztül a lakosság figyelmének többszöri felhívása a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre, valamint az avar és kerti hulladékok égetésére vonatkozó szabályok betartására.

Eszközként felhasználható a város saját írott sajtója, az Enyingi Hírmondó, a Városi Tv hirdető felülete, illetve a Polgármester ilyen jellegű beszédének sugározása meghatározott időpontokban.

Különböző hulladékok nyílttéri égetése: ha ezt a tevékenységet nem megfelelő helyen, időben és formában végzik jelentős mennyiségű légszennyező anyag kerülhet a környezeti levegőbe. A hatályos jogszabály a nyílttéri égetést megtiltja, illetve helyi rendeletben történő szigorú szabályozását írja elő.

Építési, bontási munkák során előidézett levegőszennyezés: száraz időben nem megfelelő technológiával végzett építés, bontás során építőanyag és bontási hulladék rakodásánál, szállításánál jelentős mennyiségű a lakosságot zavaró por kerülhet a környezeti levegőbe. Ezt a tevékenységet is helyi rendeletben kell szabályozni, valamint a kiadott bontási engedélyekben szabályozni és betartását ellenőrizni kell.

Állattartás légszennyező hatása: a vizsgált községben a már említett formában történő állattartás jellemző. A nem megfelelően végzett állattartás, trágyakezelés jelentős a lakosságot zavaró bűzt idéz elő. A település önkormányzata a 32/2004. (VIII.30.) számú helyi rendeletben szabályozza az állattartást. A rendelet betartását a jegyző folyamatosan ellenőrzi. A vizsgálat során megállapítottuk, hogy a fenti tevékenységgel kapcsolatban a helyi rendelet betartása maradéktalan, állattartással kapcsolatos lakossági panaszokat, bejelentéseket az Önkormányzat kivizsgálja.

Bűzzel járó tevékenységnél meg kell akadályozni, hogy a lakosságot zavaró bűz a közvetlen környezetükbe kerüljön. Ezért a környezetvédelmi hatóság - a közegészségügyi hatóság állásfoglalása alapján - az elérhető legjobb technika alkalmazását, egyedi határértéket írhat elő, de a tevékenység korlátozó vagy betiltó határozatot is hozhat.

A légszennyező források körül kialakítandó védelmi övezetek sugara/távolsága:

- a jelentős levegőterhelést okozó vagy bűzös tevékenységnél legalább 500, de legfeljebb 1000 méter;
- a közepes mérték levegőterhelést okozó tevékenységnél legalább 300, de legfeljebb 600 méter;
- a csekély mérték levegőterhelést okozó tevékenységnél legalább 50, de legfeljebb 100 méter; a közlekedési célú létesítményeknél (autóbusz-végállomás, üzemanyag-töltő-állomások) legalább 50 méter a legközelebbi lakóépülettől

Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni.

Fenntarthatósági szempontok

Az utóbbi két évszázadban a Földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat. Ezek forrásai szintén az energetikai és más iparágak, a mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, a lakossági fűtés – tehát antropogén eredetűek. Olykor a természet maga is nagymértékben hozzájárul a légszennyezéshez (vulkán kitörés, aszály, hévízforrások, stb.). A légszennyezők e csoportjának hatása általában jóval gyorsabban érzékelhető (napok, hetek, súlyos esetekben percek alatt), mint az üvegház hatású gázok esetében.

A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán, alacsony forráspontú szerves anyagok) és gőz (üzemanyag gőzök, közepes és magas forráspontú szerves anyagok) lehetnek. A szilárd légszennyezőkhöz gyakran kötődnek az egészségre különösen káros szerves mikroszennyezők (policiklikus aromás vegyületek, dioxinok, oldószer-gőzök, stb.). Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m – néhány km) van jelentős hatásuk. Ugyanakkor egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

Enyingen környezetet terhelő ipar nincs, így a legjelentősebb környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A forgalom jelenleg műszaki védelem nélkül érkezik a településre, s

gyakorlatilag a járművezetők belátásán múlik a sebességcsökkentés. A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik fontos szerepet: az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.

A szilárd tüzelőanyag felhasználása, a földgáz program megvalósulása kapcsán, lényegesen csökkent illetve további csökkenéssel lehet számolni, ami szintén javíthatja a város levegőjének tisztaságát.

A biológiai eredetű légszennyezők közül legjelentősebb a parlagfű allergizáló hatása, de a nyír, kőris, mogyoró pollenek hatását is figyelembe kell venni a város belterülete fásítási tervének elkészítésénél, gondoskodni kell a parlagfű szervezett és hatékony irtásáról.

Cél: A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása, különösen a NO_x, SO₂, és az ülepedő porszennyezés vonatkozásában.

Feladat:

- A belterületi állattartást a 32/2004. (VIII. 30.) számú helyi rendelet szabályozza. Az állattartás miatti szaghatás allergizáló következményeire való felhívás, a belterületi állattartás jogszabályi környezetének felülvizsgálata, szigorítása. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása és a fafajta váltás során a légszennyezés szempontjából kedvezőtlen hatású fafajok (nyárfa, nyírfa, platán) telepítését kerülni kell.
- A település belterületén lévő rendszeresen kezelt zöldfelület, park, virágágyás talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változékony időjárás miatt folyamatosan szükséges.
- Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani, vagy valós igény esetén kiépített pormentesített utat, parkolót kell létesíteni.
- Jelentős porszennyező források a városba a burkolt úttest és a járda, illetve kerítés közötti növényzet nélküli területek, tisztítatlan járdák. Ezek rendben tartása érdekében érvényt kell szerezni az ingatlanulajdonosok, használók ez irányú kötelezettségeire vonatkozó előírásainak, és kezdeményezni kell a növényzet nélküli felületek gyepesítését.

- A közterületen tárolt építési- és bontási anyagokat (homok, folyami sóder, bontási törmelék, stb.) takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében. A takarás alkalmazását a közterület-használati engedélyben kell előírni.
- A települési zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát továbbra is fejleszteni szükséges.
- Megújuló energiaforrásokra való áttérés ösztönzése.
- Fosszilis energiahordozók hatékonyabb átalakítása (kis fajlagos szennyezőanyag-kibocsátású, korszerű tüzelőberendezések alkalmazásának támogatása).
- A káros kibocsátás csökkenését eredményező építőipari, építészeti megoldások megvalósításának támogatása, ösztönzése (passzív napenergia hasznosítás, hőszigetelés).
- Az avarégetés káros hatásának, a komposztálás hasznosságának propagálása, illetve az avarégetés rendjének, tiltásának szabályozása önkormányzati rendelettel.

Vízvédelem

A felszín alatti víz és a földtani közeg (talaj) védelmére a 219/2004 (VII. 21.) Kormányrendelet és a 49/2001 (IV. 3.) Kormányrendelet fogalmaz meg előírásokat. A felszín alatti vizekből vízkivétel csak engedéllyel történhet... minősége az emberi tevékenységek eredményeként nem romolhat... a szennyező anyagok elhelyezése csak megfelelő műszaki védelemmel, ellenőrzött körülmények között történhet.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 49/2001 (IV. 3.) Kormányrendelet 2. számú melléklete alapján Enying nitrátérzékeny település, ezért a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályainak betartása a település teljes közigazgatási területén kötelező.

A vízbázisok, távlati ivóvízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997 (VII. 18.) Kormányrendelet az ivóvízbázisok kijelölt védőterületein folytatható tevékenységek körét, és azok végzésének szabályait határozza meg⁷

---

⁷ A tevékenységeket a Kormányrendelet 2. számú mellékletének 1. számú táblázata sorolja fel.

A fentiek alapján a felszín alatti víz és a földtani közeg (talaj) védelme érdekében a következő fő célkitűzések határozhatóak meg:

- A településen, különösen a település hidrogeológiai védőterületére eső részén, biztosítani kell a települési folyékony hulladék környezetszennyezést kizáró módon történő gyűjtését és kezelését
- A településen folytatott kis létszámú, háztáji jellegű állattartás által okozott talaj, illetve talajvízszennyezést meg kell akadályozni
- A felszín alatti víz, illetve a talaj állapota rövidtávon a jelenlegi állapothoz képest nem romolhat, hosszú távon a 10/2000 (VI. 2.) KöM-EüM-FVM-KHVM együttes rendeletben meghatározott „B” szennyezettségi állapotnál tartósan kedvezőbb állapotot érjen el
- A felszíni vízkészletek vízmennyiségét és vízminőségét védeni kell
- A felszíni vízfolyások, források, tavak vízminőség-romlásának megakadályozása.
- Takarékos vízhasználat a vízhiányos helyzetek kialakulásának elkerülése céljából
- Az élővízbe bevezetett szennyvizek által okozott szerves-anyag terhelés csökkentése az eutrofizáció mérséklése céljából
- A vízelvezető csatornák vízminőségének megőrzése, javítása
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása

A felszíni vizek minőségével kapcsolatos feladatok:

- A szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítése
Eszköz: Enying Város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének a kiépítése című, KEOP-7.1.2.0-2008-0148 azonosítószámú pályázat
Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2009.12.31.
- A szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése, az illegális leürítések felszámolása.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2009.12.31.
- Takarékos öntözési eljárások bevezetése.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2010.12.31.
- A vízelvezető csatornák kitisztítása, állapotának javítása.
Határidő: Folyamatosan, az első beszámoló határideje 2008. máj. 31.
- A felszíni vízfolyások vízminőségének folyamatos ellenőrzése.

Határidő: folyamatos

- A kemikáliák alkalmazásának csökkentése a mezőgazdasági termelésben.

Határidő: folyamatos

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos célok:

- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése.
- A nitráatterhelés csökkentése.
- A földtani közeg, a felszín alatti vizek további terhelésének elkerülése.
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése.
- A sérülékeny vízbázisok területén a védősávok és védőidomok fokozott ellenőrzése, védelme.

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos feladatok

- Hulladéklerakó rekultiválási folyamatának naprakész követése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2009.12.31.

- Komplex vízvédelmi terv készítése - a többi környezeti elem védelmének együttes figyelembevételével.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2010.12.31.

A szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítése

Eszköz: Enying Város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének a kiépítése című, KEOP-7.1.2.0-2008-0148 azonosítójú pályázat

Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2009.12.31.

- A kemikáliák alkalmazásának csökkentése a mezőgazdasági termelésben.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló 2010.12.31.

Talajvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének minimalizálása).

- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- Az enyingi 0115/2 hrsz-ú hulladéklerakó rekultiválási folyamatának naprakész követése.

Határidő: folyamatosan, az első beszámoló 2009.12.31.

- Kistérségi agrár – környezetvédelmi program készítésének ösztönzése.

Határidő: folyamatosan, az első beszámoló határideje 2010. 12.31.

- Mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés, vizes élőhelyként való hasznosítás)

Határidő: folyamatosan, az első beszámoló 2010.12.31

- Racionális földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési-ág rendezés

Határidő: folyamatosan, az első beszámoló 2010.12.31

- Védelmi növényzet telepítése (talaj- és tájvédelmi fásítás)

Határidő: folyamatosan az első beszámoló 2010.12.31

Parlagterületek rehabilitációja, a területek ellenőrzésével	<p>→javulnának az életkörülmények</p> <p>→jelentősen javulna a környezet állapota, illetve a lakosság életkörülményei</p>
Az illegális hulladéklerakások felszámolása (lomtalanítási akciókkal egybekötve)	

Települési és épített környezet védelme

A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása.

Feladat:

- Helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek elkészítése, ill. felülvizsgálata.
Határidő: folyamatosan, az első beszámoló határideje 2010.12.31.
- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.
Határidő: folyamatosan, az első beszámoló határideje 2010.12.31.
- Enying Város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének a kiépítése című projekt I. fordulójában vállalt Környezetvédelmi Alap létrehozása, valamint ezen keresztül történő települési környezet védelmével, tisztaságával kapcsolatos célok meghatározása.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2009.12.31.

Települési környezet tisztasága

Cél:

- A település köztisztaságának javítása, a javított állapot folyamatos fenntartása.

Feladat:

- Kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2009.12.31.
- Szelektív hulladékgyűjtés folyamatos ellenőrzése, igény szerinti bővítése.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2009.12.31.
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 25/1997. (XI. 12.) számú a 'Köztisztaságról' szóló rendelet pontjainak betartása/betartatása
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2009.12.31.
- A köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2009.12.31

Fenntarthatósági szempontok

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájba illő fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét. A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is.

Szerepe van a káros környezeti hatások, a portterhelés a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Önkormányzatnak folyamatos figyelemmel kell kísérni és be kell tartatni a rendeletben szabályozott közterületek tisztántartásának rendjét .
- A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi magáningatlanok rendben tartására, gondozására kötelezettség előírása.
- A településen közterület felügyelők felelősek a köztisztaság fenntartását szolgáló rendelet betartásáért. Annak érdekében, hogy még hatékonyabban ellássák feladatukat, növelni kell a műszaki-, tárgyi-, jogi-, és anyagi feltételeket. A szemelőkkel szemben hatékonyabb fellépéssel, tettenéréssel és bírság kiszabásával kell küzdeni.
- A településen szeméthyűjtők kihelyezéséről és folyamatos fenntartásáról gondoskodni kell. A kihelyezésnél és pótlásnál figyelembe kell venni a jelentkező lakossági igényeket. Ezzel a forgalmas közterületeken képződő hulladék kulturált gyűjtése és elszállítása megoldható. Továbbá szankciók érvényesítésével, tettenéréssel, pénzbírsággal kell megoldani a drága szeméthyűjtő edényeket megrongálókat.

Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem

Cél:

- Csapadékvíz-elvezetés megoldása, a település védelme az esetleges belvizektől
- Közterületek, utak minőségének megóvása valamint javítása

Feladat:

- Vízrendezési terv illetékes vízügyi hatóságnál történő engedélyeztetése

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2009. 12. 31.

- Csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítése, a víz folyamatos lefutásának biztosítása az egyes befogadókig.

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- Meglévő árkok rendezése, kitisztítása, karbantartása. Természetes árkok állapotjavítása, karbantartása, eredeti állapotának megőrzésével (lankás, természetes partfal biztosításával).

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- A csapadékvíz-elvezető árkokba történő illegális szennyvíz bevezetések megakadályozása.

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- Szükség szerint a veszélyeztetett területeken növényzet telepítése.

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

Fenntarthatósági szempontok

A csapadékvíz-elvezetés fő szempontja, hogy az összegyűlt felszíni vizek a lehető legrövidebb úton, kártétel nélkül jussanak el a befogadókba, úgy, hogy emellett a talaj természetes vízutánpótlása biztosított legyen. Ott, ahol a beépítés jellege nyílt árok létesítését nem teszi lehetővé, zárt rendszerű csapadékcatornák létesítése indokolt.

A csapadékvíz-elvezető-rendszer vonalvezetését a kialakult utcahálózat, valamint a terep esése határozza meg.

Az utóbbi években Fejér megye településeinek belterületén a burkoltság növekedésének látszólagos fékezését ún. "zöldparkolók" kialakításával próbálták megoldani. A parkolás azonban mindig szennyező forrás. Elfolyó üzemanyag zöldparkoló esetén közvetlen a talajba kerülhet. Ezért a megye területén is nagyobb felület kb. 20 gépkocsi parkolására alkalmas parkolót csak zárt burkolattal ellátottan szabad kialakítani. A parkolók felületéről a csapadékvizet össze kell gyűjteni és olajfogón, benzinfogón átvezetve lehet csak továbbvezetni. A parkolók felületén összegyűlő csapadékvizet zöldfelületre kivezetni nem szabad.

Enying városának is ezen tényezők figyelembevételével kell kialakítani a jövőbeni tervezett parkolók elhelyezését.

Nagyobb parkoló felületekhez hasonlóan a főbb utak is szennyező források különösen a néhány perces záporokat követően. Ezek a záporok "útmosást" jelentenek, az utakra kifolyt

üzemanyagot lemosás, ezért a nagyobb útfelületekről összegyűjtött csapadékvizet csak olaj-, benzin- és hordalékfogó után lehet befogadóba vezetni.

2001. júliusában a Kristály Tervező, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. elkészítette **Enying Város belterületi vízrendezése** tárgyú engedélyezési tervdokumentációt. Ezt követően a társaság kezdeményezte a vízjogi létesítési engedély kiadását a Közép – Dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnél. Az engedélyezési eljárásban a Fejér Megyei Közútkezelő Kht., mint szakhatóság vett részt és hozzájárulása feltételeként többek között kiviteli terv szintű dokumentáció elkészítését írta elő. Ez akkoriban nem valósult meg, a felügyelőség közútkezelői hozzájárulás hiányában az engedélyezési eljárást megszüntette. Az elkészített vízrendezési terv átdolgozása folyamatban van, a vízjogi létesítési engedély iránti kérelem benyújtására ismételen sor került.

Ivóvízellátás

Cél:

- Meglévő vízkészletekkel való gazdálkodás, biztonságos vízellátás.
- Hálózati vízveszteség csökkentése.
- Oltóvíz biztosítása belterületen minden ingatlanhoz.
- A meglévő és még üzemelő vízádó kutak minőségének megőrzése, illetve javítása.

Feladat:

- Az ivóvízhálózat-rendszer műszaki felmérése, hibák feltérképezése.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Lakosság ösztönzése a hálózati vízbekötések szerelvényeinek cseréje.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Időszakos vezetéki rekonstrukciók betervezése, megvalósítása, a szolgáltató segítségével
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Oltóvíz-hálózat fejlesztése (tűzcsapok).
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- A kutak védőterületének fokozott ellenőrzése, valamint az ott lévő szennyezések megelőzése és megszüntetése. (Elsősorban hatósági munka erősítésével.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31

- Ivóvízbázisok fokozott védelme.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31

- A vízkivételek mennyiségi optimalizálása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31

A vízellátás vonatkozásában a *fejlesztési feladatokban* ma már nem a bekötöttség növelése, a "mennyiségi ellátás" megoldása a legfontosabb. A "minőség" biztosítása kerül előtérbe a vízellátás fejlesztési feladatok körében. A vízminőség védelme az általánosan terjedő elszennyeződés következtében egyre nehezebb feladat. Ez összefügg az egyre nehezebb megfelelő minőségű víz vízbeszerzésével is. Az egészséges víz, mint a természet legfontosabb kincse kiemelt védelmet igényel. A jövő feladata, rövid és hosszabb távú időciklusban egyaránt a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása.

A **vízminőség védelme**, javítása érdekében a **vízbázis védelemmel** összefüggésben kell a feladatokat meghatározni. A **hidrogeológiai védőterület kijelölése** nagyon fontos, az erre vonatkozó 123/1997. (VII.18.)-i Kormányrendelet alapján a kijelölés folyamatban van. Az előírások szerinti 5 és ötven éves elérési idő figyelembevételével az előzetes ágazati javaslatok döntően elkészültek. A vízbázisok hidrogeológiai védőterületén és védőidomán előírandó korlátozásokat a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet 5. számú melléklete rögzíti. A felszíni és felszín alatti vízbázisok belső, külső védőövezetére, a felszín alatti vízbázisok további A és B védőövezetére sorolva írja elő a korlátozásokat. Természetesen a legkedvezőbb megoldás az lenne, ha a hidrogeológiai védőterület teljes egészében a szolgáltató tulajdonába kerülhetne.

A minőségi vízellátást a vízbázisok védelmén kívül a kitermelt vizek tisztításával, kezelésével is lehet javítani. A vízminőség romlása esetén, annak javítására országos **vízminőségjavító programok** vannak, amelyek által biztosított kereteket szükség esetén igénybe lehet venni.

Fenntarthatósági szempontok

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi

gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai. A víz megújuló természeti erőforrás, azonban a 3. Víz Világ Konferencián (Kiotó, 2003. március) is megfogalmazásra került az utóbbi évtizedek azon jelentős felismerése, hogy nem körültekintő használata és a globális igények szakadatlan növekedése (népességnövekedés a gazdasági növekedés, fogyasztás, „életszínvonal” növelés kényszerével párosulva) következtében az egészséges édesvíz hiánytól szenvedő lakosság aránya rohamosan emelkedik, a fenntarthatóságot veszélyezteti, mi több, diplomáciai vagy akár fegyveres konfliktusok robbanhatnak ki a nem is oly távoli jövőben. Ennek elkerülése, érdekegyeztetés, a vízkészletek takarékosabb felhasználása érdekében számos globális kezdeményezés indult, mint pl. a „Water for Peace” – Víz a Békéért – program.

Cél: Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése.

Feladat:

- Azokat a lakosokat, akik nem csatlakoztak még rá a hálózatra, meg kell győzni a rendszer előnyeiről. Ezt a cél jól szolgálja a talajterhelési díj bevezetése, alkalmazása.
- A vízminőségi előírások betartása miatt a vízműben további vízkezelés, technológiai-korszerűsítés szükséges, ugyanis az új szabványoknak megfelelő vízminőség javítást a vízműnek meg kell oldani.

Energiagazdálkodás

Cél:

- Gázhálózatra való rácsatlakozások növelése.
- Energiafelhasználás csökkentése.

Feladat:

- Beruházásoknál az energiatakarékos technológiák megvalósításának támogatása.

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- Utólagos hőszigetelések, energia-megtakarítást eredményező beruházások.

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása (napkollektor, napelem, geotermikus energia, stb.).

Eszközök: KEOP források

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2010. 12. 31.

- Energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése

Eszközök: Enyingi Hírmondó, www.enyiing.eu

Határidő: folyamatos, első beszámoló. 2009. 12. 31.

Fenntarthatósági szempontok

Az Európai Unió irányelvek alapján a környezeti ártalmak csökkentése érdekében a megújuló energiaforrások arányát növelni, míg a fosszilis energiaforrásokét csökkenteni kell. Az energiával való takarékoság a fenntartható fejlesztés egyik sarkalatos pontja.

Térségünk természeti, környezeti, gazdasági adottságait tekintve számos területen tudna alternatív erőforrásokat használni az energia megteremtésére.

Az intézkedés keretében vállalkozói és önkormányzati megújuló energiaforrásokon alapuló beruházások megvalósulását, ere irányuló tanulmánytervek elkészülését kívánjuk támogatni.

Az önkormányzat célja a térség adottságainak megfelelő energiák alkalmazására irányuló energiatermelő beruházások ösztönzése, valamint a lakossági intézményi megújuló energiaforrás hasznosítását célzó beruházások támogatása.

Az **Európai Unióban** sem született eddig átfogó szabályozás a világítás során elpazarolt energiamennyiség csökkentésére. A néhány vonatkozó irányelv - hasonlóan az amerikai szemlélethez - elsősorban energetikai szempontból kezeli a kérdést. A fénykibocsátásra semmiféle szabály nincs, bár a fénycsőelötétekre már létezik irányelv⁶

Elképzelhető, hogy a jövőben további normaalkotásra kerül sor a világítási tevékenységgel összefüggésben Brüsszelben is. A 2002/91/EK irányelv preambulumban a következőket olvashatjuk: ``A Bizottság továbbá szabványokat kíván kialakítani (...) azzal, hogy ezekbe bevonja (...) a világítást is.

Energetikai szempontból a következő „fénypazarlási” esetek a jellemzőek:

- A nem helyesen beállított vagy nem ernyőzött lámpa olyan területet világít meg, ahol nincs arra szükség. Ha jól lenne beállítva, kisebb teljesítményű lámpával is el lehetne érni ugyanazt a megvilágítási szintet.
- A közvilágítási lámpaoszlopok a fák lombkoronája felett világítanak, gyakorlatilag feleslegesen, hiszen a megvilágítandó felület (a járda) árnyékban marad.
- Az adott világítási cél eléréséhez szükséges világítási szintet többszörösen meghaladó világítás.
- A nappal is bekapcsolva hagyott lámpák.

Ezen tényezőkre figyelembevételével hatékonyabb energiagazdálkodás valósítható meg Enying városában.

Megújuló energia

Napjainkban sajnos még nem igazán elterjedt a *megújuló energiaforrások* használata. A településen a megújuló energiaforrások (szél, víz, nap, termikus, biomassza) csak korlátozottan állnak rendelkezésre.

A megújuló energia alkalmazásának célja a gazdaságosságon túl a természeti környezet fenntarthatóságának biztosítása, Az esélyegyenlőségre való hatása az esetleges költségmegtakarítás szempontjából lehet meghatározó, de ez esetben nem kimondottan a nemek közötti különbségre, illetve társadalmi hovatartozásra kellene helyezni a hangsúlyoz, hanem inkább a jövő generáció számára a legalább mostani természeti környezettel azonos feltételek megteremtése. Megítélésünk szerint az intézkedés a több generáció között esélyegyenlőség megteremtését ösztönzi.

Világszerte erős törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiaiimport függőség csökkentése érdekében (az Európai Unió energiaiimportja 70 %, amit 2010-ig 50%-ra kíván csökkenteni). A megújuló energiaforrások alkalmazása a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák

(savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg. Az elkövetkező 1-2 évtized átmeneti állapotnak tekintendő, amikor a hagyományos energiahordozók közül a legkisebb szennyezést okozó földgáz használatát célszerű növelni.

Feladat:

- A közvilágítás céljából működtetett hálózat rekonstrukciójakor vagy új hálózatok kiépítésekor, a hagyományos izzók, lámpák lecserélésekor törekedni kell az energiatakarékos nátrium lámpák és kompakt fénycsövek alkalmazására, illetve ezzel egyidejűleg a lámpatestek egységesítésére.
- A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. Ez által a településen mind a szilárd, mind a folyékony energiahordozók iránti igény minimális.
- A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban külterületek gázellátását szorgalmazni kell.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a geotermikus energia, vagyis a termálvíz jöhet szóba. Másodsorban számításba jöhet még a mezőgazdaságból származó biomassa, illetve a hulladék kezelés során hasznosítható biogáz energia nyereség céljából. Utána kell járni, hogy hol és milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek és azok milyen hatásokkal dolgoznak.
- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.

Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- Szébb és jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Zöldterületek mennyiségének megőrzése, növelése, parkosítás
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítása. (A talaj defláció elleni védelmét is biztosítják, emellett „ökofolyosót” képezve a zöldhálózat fontos elemei.)
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Meglévő zöldfelületek minőségének javítása, a lakossági igényekhez való igazítása.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Virágos területek megnövelése (pl.: iskolai, óvodai program segítségével, lakosság bevonásával)
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Játzóterek létesítése
Eszköz: TEKI, CÉDE pályázat
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Mezőgazdasági művelés alá vont területek szélein fasorok, védősávok telepítésének ajánlása a tulajdonosok irányába.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló határideje 2010. 12. 31.
- Parlagfű irtás megszervezése, az érintett területek fokozott ellenőrzése. A parlagon hagyott területek tulajdonosainak felkutatása, érintett területek karbantartása, akár jogi eszközökkel.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12.31.

Fenntarthatósági szempontok

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezet egészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájesztétikai

kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget. A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- A fák a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemeit alkotják, és környezetvédelmi szempontból is domináns a szerepük.
- A település jól fásítottnak számít, azonban a fajok összetételét, arányát a következő években folyamatos munkával módosítani kell a megfelelő irányba (Egyes fajok arányának csökkentése, mások növelése, betegségre érzékeny fajok elhagyása, gyümölcsfák tiltása).
- A közterületek gondozása (legalább évente két-háromszori kaszálás, évenként nyesés), a település körül a legveszélyeztetettebb részekben (utak széle, hulladéklerakásnak kitett területek, stb.) függetlenül a terület jellegétől.
- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a gyommentesítésre.
- Az eltávolított biomassza szelektív gyűjtése, komposztálása.
- A fejlesztések során a fában szegény területeket kell előnyben részesíteni.
- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a települési kis terek, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.

- Magánházak előtti terület gyepesítése és védelme, szabályozni az ok nélküli gyep kiírtást.

Közlekedés

A *belső úthálózat* legtöbbje aszfalt burkolattal rendelkezik, kisebb részük talajstabilizált vagy zúzottköves borítású.

A *helyi közutak és járdák* állapota több helyen nem megfelelő. A mellékutak állapota egyrészt az úttest minősége, teherbírása és azok elégtelen szélessége miatt nem kielégítő. A meglévő mellékúthálózat fejlesztése mellett új utak építésére is szükség van.

A településen és környékén a kerékpározók biztonsága érdekében szükség van ***kerékpárút-hálózat*** kialakítására, mely az önkormányzat tervei között már évek óta szerepel.

A kerékpárút-hálózatot regionális szinten szükséges kialakítani, hogy a szomszédos településekkel meglegyen a kapcsolat.

A Kossuth Lajos utca *forgalomterhelésének* enyhítését nem lehet megoldani csupán forgalomtechnikai intézkedésekkel, jelzőtáblák kihelyezésével, jelzőtáblákkal jelzett súlykorlátozással, azonban ezek kiépítése is sokat segítene a probléma enyhítésében. Azonban amíg nem létesülnek olyan utak, amelyek reális alternatívát nyújtanak a Kossuth Lajos utca elkerülésére, addig nem várható, hogy a tehergépjárművek betartják a jelzőtáblákkal jelzett súlykorlátozást.

Cél:

- Kül- és belterületi úthálózat fejlesztése.
- Tömegközlekedés feltételeinek minőségi javítása, korszerűsítése.

Feladat:

- Forgalomtechnikailag nem megfelelő csomópontok átépítésének kezdeményezése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Járdaépítés, illetve annak korszerűsítése

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Parkolók létesítése a környezeti terhelést figyelembe vevő projektekkel

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Közlekedésbiztonság növelése, forgalomcsillapítások bevezetésével

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Meglévő utak korszerűsítése, szilárd útburkolat kialakítása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Új útszakaszok tervezésénél a természeti területek figyelembevétele

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Az utak mentén zöldsáv, alattuk átereszt kialakítása az élővilág migrációjának biztosítására.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- A kerékpárút-hálózat kistérségi szinten történő megtervezése, pályázat benyújtása.

Eszköz: Az elkövetkezendő években a Közép-dunántúli Operatív Program keretében a " Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése" pályázati felhívás keretében az önkormányzat szeretné megvalósítani kerékpárútjainak bővítését, ezzel is hozzájárulva a környezetszennyezés csökkentéséhez.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- A tömegközlekedés fejlesztése során a környezetkímélő megoldások előnyben részesítése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

Fenntarthatósági szempontok

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaság szállítási, és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést.

Feladat:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- Új útszakaszok tervezése és építése a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- A kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése és feltételeinek javítása.
- Keleti elkerülő út építése.

- Az előírt sebesség betartását elősegítő műszaki megoldások kialakítása
- A biztonságos gyalogközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.
- a város úthálózatának pénzügyi lehetőségek függvényében történő felújítása
- városközpont felújítása,
- járdaépítések folytatása a város területén,
- a külterületi földúthálózat rendszeres karbantartása,

Épített környezet védelme

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV törvény alapján az ország és annak régió kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelyek akár részleges állapotromlását eredményezi.

A műemléki értékek felkutatása, tudományos kutatása, értékelése és számba vétele, dokumentálása, nyilvántartása, védetté nyilvánítása és a védendő műemléki területek meghatározása a műemlékvédelem feladata.

Enying város feladatai között szerepel 2009-ben az egyedi védelem alatt nem álló régészeti lelőhelyek helyi védelemben való részesítése. A Fejér Megyei Múzeumok Igazgatóságával illetve a Kulturális örökségvédelmi Hivatallal egyeztetve ezen feladat teljesítése folyamatban van.

Cél:

- Esztétikus, kultúra- és hagyományőrző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.

Feladat:

- Településrendezési terv folyamatos felülvizsgálata
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.
- Épületek állagának ellenőrzése
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Történelmi, néprajzi, településképi szempontból értékes épületek védelem alá vonása.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

Fenntarthatósági szempontok

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél:

- A településkép harmóniájának fokozott védelme.
- Az országos és helyi jelentőségű védendő értékek feltárása; a védett és védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások).

Feladat:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- Az esztétikai, történeti és hagyományos, városközpontú szempontokat figyelembe vevő felújítási módszerek és programok megvalósítása a településkép kedvező befolyásolására.
- Térségi összefogással a turisztikai erőforrásainkat és vonzerőnket hasznosítani kell.
- A város teherbíró képességét (fizikai, gazdasági, ökológiai, pszichológiai) teljes mértékben ki kell használni, de nem szabad túllépni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kulturált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kell összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.
- Egységes, környezetbe illeszkedő hirdető- és útbaigazító tábla rendszer alkalmazása.

- Korszerű infrastruktúra hálózat kialakítása (pl.: elektromos közművek földkábelben létesíthetők).
- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezetnek megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.

Természet- és tájvédelem

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján a történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembe vételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény szerint, országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei terület felhasználási kategória, illetve övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természet közeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsíthatja.

Természetvédelem

Cél:

- Biodiverzitás (biológiai sokféleség) fenntartása.
- Település környezeti- és természeti értékeinek védelme, fenntartható használata, állagmegóvása és fenntartása.
- Helyi védettségű területek megőrzése
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során

Feladat:

- Védendő természeti és egyéb kultúrtörténeti értékek feltárása, nyilvántartása, esetleges károsító tényezők számbavétele.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- A védett –illetve védendő– természeti értékek fenntartása, folyamatos értékmegőrzés.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek kitisztítása, rendbetétele illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők kitisztításának támogatása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Zöldfelületek értékelése, fejlesztési tervek készítése. Erdő- és fasortelepítés az arra alkalmas helyeken

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

Tájvédelem

Cél:

- Természeti táj – mint erőforrás - fenntartható használata.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.

Feladat:

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése, tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Természetes vizekre, állatvilágra és növényvilágra védettség kérése

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Fenntartható extenzív rét- és legelőgazdálkodás fejlesztése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- A tájsebek (gödrök, vízmosások) rekultiválására való törekvés.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológiai szempontú hasznosítása (gyepesítés, erdősítés)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevétele

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Parkok kialakításának lehetősége, őshonos állatfajták bemutatása, erdei iskola létrehozása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

- Vadállatok vonulásának megfigyelése, szükség esetén vonala létesítmények biztonságosabbá tétele

Eszköz: Környezet és Energia Operatív Program keretében 'Élőhelyvédelem, és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése' című pályázati konstrukció

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31

Fenntarthatósági szempontok

Az országos és helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a mű- emlékek, régészeti lelőhelyek, a városszerkezet és a városkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére.

Cél:

- az országos és helyi jelentőségű védendő értékek feltárása; a védett és védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások).

Feladatok:

- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezettnél megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.
- A belváros területe műemléki jellegű védettséget élvez amit a környezetvédelmi beavatkozások, városfejlesztési döntések kapcsán is szem előtt kell tartani (közlekedési kapcsolatok, forgalomszervezés, zaj- és rezgés elleni védelem, stb.).

Környezet egészségügy-környezet biztonság

A környezet veszélyeztetését, terhelését okozó események az ipari, nagyüzemi mezőgazdasági tevékenységek végzése, valamint veszélyes anyagok közúti szállítása során bekövetkező balesetek lehetnek. Az ilyen események elhárítása minden esetben az okozó feladata. Az elhárítás érdekében szükséges intézkedések szakmai felügyeletét a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság végzi, az ilyen események bejelentése is az

Igazgatóság felé kell, hogy történjen. Vízszennyezés esetén, az elhárítási munkálatokban bevonják a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget is. A közúti balesetek során okozott jelentős környezetszennyezés elhárításának operatív feladatait a Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság végzi. A településen jelentős ipari vagy ipari jellegű tevékenységet nem folytatnak. A nagyüzemi állattartást végző telepeken bekövetkező balesetek által okozott esetleges vízszennyezések elhárítására vonatkozó üzemi vízminőségi kárelhárítási tervek készültek és végrehajthatóak, így jelentős környezetszennyezésre üzemzavar esetén sem kell számítani.

Az önkormányzat feladata esetleges környezetszennyezés esetén a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság értesítése és a szennyezés felderítéséhez szükséges adatok biztosítása, illetve az önkormányzat által végzett tevékenységgel okozott szennyezés esetén a kárelhárítás elvégzése

Környezetbiztonság

Cél:

- A környezetet és a lakosságot veszélyeztető hatásokra való hatékony felkészülés megvalósulása.

Feladat:

- Az önkormányzatok és a lakosság felkészítése egy esetlegesen bekövetkező környezeti káresemény esetén végzendő teendőkről.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Potenciális veszélyforrások feltárása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Kárelhárítási terv készítése települési szinten.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- A környezeti káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

Hulladékgazdálkodás

Cél:

- Környezetterhelés csökkentése.
- A hulladékok keletkezésének megelőzése.
- A keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentése.
- A hasznosítási arány növelése.
- Korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása.

Feladat:

- Települési hulladékgazdálkodási tervben szereplő előírások teljesítése.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2007. (III. 01.) számú 'A helyi hulladékkezelési közszolgáltatás rendjéről, a településtisztaság egyes kérdéseiről és a közszolgáltatás díjának megállapításáról' szóló rendeletében foglaltak betartása, betartatása, illetve a rendelkezések éves felülvizsgálata
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2007. (XI. 05.) számú 'Enying Város Hulladékgazdálkodási tervéről' szóló rendeletének betartása/betartatása, illetve a rendelkezések éves felülvizsgálata.
Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

Települési szilárd hulladék

Az elérendő hulladékgazdálkodási célok meghatározása

Az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben 2008-ig prognosztizálták a települési szilárd hulladék mennyiségének változását. A tervben megadott érték évi 2-3 tömeg % közötti mennyiségi növekedést mutat a hulladék volumenére vetítve. Az ISPA Pályázati Dokumentációban a hulladékmennyiség növekedését 2010-ig évi 3 tömeg %-nak tekintették, Enying városára vonatkoztatva –figyelembe véve a város népességének alakulását és jellemző falusias életvitelt- a hulladékmennyiség növekedését évi 2 tömeg %-nak tekinthető.

A hulladékkeletkezés csökkentésének eléréséhez szükséges feladatok

- Szelektívgyűjtés lehetőségének növelése a lakosság körében Elkülönített gyűjtéssel megelőzhető, hogy a különféle típusú hulladékok keveredjenek egymással. A

keletkezésénél való szétválasztás nagy előnye, hogy a különböző hulladékok nem szennyezik egymást és így a szelektíven gyűjtött alkotóelemek újrahasznosíthatók lesznek, ezzel is csökkentve a település környezeti szennyezettségét!

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31

- Hulladékudvarok rendszerének kialakítása

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31

- A hulladék meghatározó részét a nagy térfogatot „követelő” csomagolási hulladék alkotja. A megfelelő lakossági tájékoztatással, átgondolt PR tevékenységgel, iskolai oktatással, helyes vásárlási szokás alakítható ki, így a visszaváltható termékek vásárlásának ösztönzésével szintén jelentős mértékben csökkenthető a képző hulladék mennyisége.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31

- Szerves hulladékok hasznosítására vonatkozó rendszer kialakítása (komposztálás)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31

- A települési szilárdhulladék kezelési rendszer bevezetését megelőzően komoly előkészületek szükségesek a lakosság teljes körű tájékoztatására. Egy jól átgondolt marketing és PR tevékenységgel, a lakosok számára is érthető, elfogadható problémává válna a hulladékok kezelésének ügye.

Települési folyékony hulladék

Enying Város a szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás projekt megvalósítását tűzte ki célul a Nemzeti Települési Szennyvíz- elvezetési és- tisztítási Megvalósítási programról szóló 25/2002 (II. 27.) Korm. rendelet, illetve a .táblázatban szereplőknek megfelelően.

Enying Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása című projektjének főbb adatai

A projekt címe	Enying Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása
A projekt megvalósításának tervezett helyszínei	Enying város teljes belterülete, valamint külterületen a vezetékek által érintett területek
Projektgazda neve	Enying Város Önkormányzata
Projektgazda székhelye	8130 Enying, Kossuth L. u. 26.
A projekt előkészítés tervezett kezdete (év, hó)	2008. február
A projekt előkészítés tervezett befejezése (év, hó)	2008. december
A 2. forduló pályázat benyújtásának tervezett időpontja (év, hó)	2010. február
A projekt megvalósítás befejezésének tervezett időpontja (év, hó)	2011. november
Előkészítés nettó költsége (Ft)	46 825 000 Ft
A projekt tervezett nettó költsége (Ft)	2 842 187 000 Ft

Forrás: Enying Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása projekt Támogatási Szerződése

A keletkező szennyvíz gyűjtésének és kezelésének jelenlegi módja környezetvédelmi szempontból nem megfelelő. Biztosítani kell a szennyvíz környezetszennyezést kizáró módon történő gyűjtését és kezelését. Ennek megoldása több módon lehetséges:

1. A települést csatornázzák és a szennyvizet a meglévő és megfelelő fogadókapaacitással rendelkező engedélyezett szennyvíztisztító telepre szállítják. A felmerülő költségek részbeni vagy teljes fedezésére a település pályázik.

2. A települést csatornázzák és a szennyvíz tisztítására szennyvíztisztító telepet létesítenek (célszerűen több szomszédos településsel összefogva). A szennyvíztisztító lehetne biológiai vagy gyökérzónás rendszerű. A felmerülő költségek finanszírozása ebben az esetben is pályázati úton történhetne.
3. A fenti megoldások valamelyikének kivitelezéséig biztosítani kell a zárt, szigetelt módon kialakított közmű-pótló egyedi berendezések meglétét elsősorban a vízbázis védőterületén.

Várható eredmények és hatások

- A projekt megvalósulásával Enying város szennyvízelvezetése megoldottá válik. A szennyvíztisztító telep biztosítani tudja a városban keletkező szennyvíz megfelelő hatásfokú tisztítását.
- A tervezett létesítmények teljesítik a 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól; a 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a vízgyűjtő gazdálkodás egyes szabályairól; 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről; a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszíni vizek minősége védelméről szóló rendeletek vonatkozó részei előírásait.
- Az elszennyeződés folyamatának felgyorsulását okozza a vezetékes ivóvíz és a földgáz bevezetése következtében megnövekedő elszikkasztott szennyvízmennyiség, valamint minőségi szempontból a szennyvizek, a komfortosság növekedése miatt (megnövekedett mosószerfogyasztás stb.) magasabb nitrogén és foszfortartalmúak. Ezek a szennyező anyagok a talajba és a talajvízbe jutnak, azokat jelentősen szennyezve.
- A közeljövőben csatornahálózat, illetve a szennyvízelvezetés kiépítéséig fokozottan szükségessé válik Enyingen, hogy csökkenjen a szennyezés mértéke. Ezt a szakszerű szennyvíztisztítási módok ismertetésével, a lakosok szennyezésekkel kapcsolatos felvilágosításával, a kirívóan veszélyes szennyezések (kutakba való szennyvízbevezetések) hatósági úton való megszüntetésével javasoljuk elősegíteni.
- Természetesen, ha a település szennyvíztisztító telepe megépül, ill. kiépül a település agglomerációs csatlakozása egy tisztítótelepre, akkor településen belül is meg kell építeni a közcsatorna-hálózatot. A közcsatorna-hálózatra minden ingatlant kötelezni

kell a hálózatra való rácsatlakozásra és az egyéni korábbi megoldás felszámolására, ez már településrendezési tervi feladat.

- A projekt megvalósításával a környezet védelme, a gazdasági lehetőségek fejlesztése, Enying Város ivóvíz minőségének javítása célok elérésre kerülnek. A térség infrastrukturális hálózatának kiépülésével élhetőbb környezet, kedvezőbb feltételek alakulnak ki a vállalkozások számára. A közműfejlesztéssel a térség környezeti állapota javul, komfortot biztosít az ott lakóknak és elősegíti a gazdaság fejlesztését.
- A keletkező települési folyékony hulladék és a szennyvíziszap mennyisége mindaddig nem változik számottevő mértékben, ameddig a szennyvízcsatorna és a tisztító telep meg nem épül. Tekintettel arra, hogy a vezetékes vízzel történő ellátottság közel 100 %-osnak tekinthető, a jelenlegi lakosság száma, a vállalkozási tevékenység közel változatlan mértéke emelkedő vízdíjak mellett takarékos vízfogyasztásra ösztönöznek.
- A szennyvízcsatorna és a tisztító telep megépülésével ez szerencsés esetben a tervidőszak végére prognosztizálható- a települési folyékony hulladékok mennyisége jelentősen lecsökken, a szennyvíziszap mennyisége pedig megnő.
- A projekt hozzájárul a KEOP 1. Egészséges, tiszta települések prioritási tengely céljainak megvalósulásához.
- A fejlesztési szükségleteket kielégítő cél a települések állandó népessége, a településeken található intézmények, mint célcsoportok ellátása, valamint a térség, illetve a vízgyűjtő terület környezetvédelmi és ökológiai céljainak történő megfelelés. A szennyvízelvezetés és tisztítás elsősorban a településeken lakók közegészségügyi, életminőségi, illetve gazdasági szükségleteit hivatottak kielégíteni, de további cél a térség környezetvédelmi és ökológiai állapotának megőrzése, illetve javítása, ezek közül is elsősorban a felszín alatti ivóvízbázisok védelme, illetve az élő vízfolyások vízminőségének javítása.
- A humán egészség és az élővilág védelme kezelhetővé válik
- A korszerű, európai uniós követelményeket kielégítő, környezetbarát és fenntartható szennyvíziszap kezelés kiépítése megoldottá válik.

A projekt kapcsolódása a hazai környezetvédelmi politikához:

- **204/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről.** A rendelet 1. számú mellékletében felsorolt felszíni vizeket „érzékeny felszíni víznek” jelölték ki. Az érzékeny felszíni vízként kijelölt vizek vízgyűjtő területét a .... Számú mellékletben felsorolt települések külterületei határozzák meg. **Enying a jogszabályban nem szerepel.**
- **27/2006. (II.7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitránszennyezéssel szembeni védelméről,** amely a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendeletet váltotta fel. A rendelet célja a vizek védelme a mezőgazdasági eredetű nitránszennyezéssel szemben, továbbá a felszín alatti vizekre, valamint ezzel összefüggésben a mezőgazdasági tevékenységekre és a mezőgazdasági tevékenységet folytatókra terjed ki.

A rendelet mellékletének B) része szerint Enying település nitrátérzékeny terület.

A 27/2006 (II.7.) Korm. rendeletet 15 §-ának (2)-(3)-bekezdését a 81/2007. (IV.25.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezte.

- **219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről....sz. melléklet** a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolása 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján:

Település	Fokozottan érzékeny	Érzékeny	Kevésbé érzékeny	Kiemelten érzékeny f.a. terület
Enying		X		

- **28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól.** A rendelet a 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendeletet váltotta fel. Azon határértékeket megállapító határozatok érvényességét, amelyek a hatóság a 9/2002. (III. 22.) KöM-KöViM együttes rendelet és a 203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet alapján állapított meg, a rendelet hatálybalépése nem érinti.

Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezeti zaj- és rezgés elleni védelem legfontosabb feladata a meglévő káros zajterhelés csökkentése, valamint új terhelés kialakulásának megakadályozása.

A zaj- és rezgésvédelmi tevékenységek során – a jelenlegi és a várható helyzet ismeretében – arra kell törekedni, hogy megakadályozzuk a környezet minőségének további romlását, és ezzel egyidejűleg elérjük a zajhelyzet fokozatos javulását.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a többször módosított 12/1983. (V. 12.) MT. rendelet írja elő. A jelenleg érvényben lévő zaj- és rezgésterhelési határértékeket a 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelete tartalmazza. Ezenkívül műszaki előírások, irányelvek, szabványok határozzák meg azokat az elveket és eszközöket, amelyek a zajvédelem szempontjainak érvényesítéséhez szükségesek, és amelyekkel a zaj- és rezgés elleni védelem a települési környezetben hatékonyan biztosítható.

Fontos, hogy a zaj ellen védett területek egymáshoz viszonyítva megfelelő elhelyezést kapjanak, vagyis a zajszempontból egymásra kedvezőtlen hatású területek (gazdasági területek a lakóterületek közvetlen szomszédságában) lehetőleg ne létesüljenek. A már meglévők zavaró hatását a zajkibocsátás csökkentésével és passzív védelmi eszközökkel kell minimalizálni.

A megfelelő zajszint elérése érdekében a főbb célkitűzések a következők:

- A közeledésből eredő zajkibocsátás csökkentése, Az esetlegesen jelentkező 75dBA feletti zajszintek megszüntetése.
- A zaj elleni védelmet igénylő területek, létesítmények környezetében és belsejében a zajterhelésnek a határértéket meg nem haladó lehető legkisebb szinten tartása.
- A zajvédelem területén olyan jogi, műszaki, gazdasági irányítási és szabályozó rendszer megteremtése, amely illeszkedik az országos zajvédelmi koncepcióhoz, de messzemenően figyelembe veszi a település saját helyzetét és problémáit.
- Olyan szemlélet kialakítása, amely a zajártalom csökkentésére, illetve kialakulásának megakadályozására és megelőzésére törekszik. És ezt az előírásoknak a létesítés és a

működés során történő betartásával, valamint a megfelelő egyéni magatartással igyekszik kielégíteni.

- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.

Feladat:

- Önkormányzati levegőtisztaság és zajvédelmi előírások felülvizsgálata és betartatása a Helyi Építési Szabályzatnak megfelelően folyamatosan.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2010. 12. 31.

- Szükség esetén zajvédő (erdő)sávok telepítése, műszaki megoldások létesítésének szorgalmazásával.

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

Fenntarthatósági szempontok

A zaj – és rezgés elleni védelmet műszaki, szervezési módszerekkel kell megoldani:

- a zaj- és rezgésforrások zajkibocsátásának, illetve rezgésgerjesztésének csökkentését,
- a zaj- és rezgésterhelés növekedésének mérséklését vagy megakadályozását,
- a tartósan határérték felett terhelt környezet utólagos védelmét, valamint,
- a passzív akusztikai védelmet (intézkedési terv kidolgozása során) a tervezett fejlesztések és terület felhasználások zajvédelmi szempontú vizsgálata során.

A közlekedésből, üzemek működéséből eredő magas zaj szintek káros hatással vannak az emberi egészségre.

Cél: A lakosság egészségvédelme, a településen pihenést, kikapcsolódást kereső vendégek nyugalma érdekében a környezeti zajok elfogadható szintre mérséklése.

Feladat:

- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása, zajkibocsátási határérték megállapítása, a meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása, település zajtérképének elkészítése.

- Zaj- és rezgés elleni védelem bármely zajt kibocsátó létesítmény csak abban az esetben üzemeltethető, vagy építhető, illetve bármely tevékenység csak abban az esetben folytatható, ha az általa kibocsátott zaj mértéke a környezetben a vonatkozó rendelet szerinti határértéket nem haladja meg.
- A gazdasági területi és lakóterületi funkció megengedett zajterhelési határérték eltérése 10 dB. A zajhatás csillapítása érdekében a gazdasági terület határán belül egy 20 m széles, háromszintű, vegyes fajú, örökzöldeket is tartalmazó zajvédő cserje- és erdősávot javasolt telepíteni. A gazdasági területek körüli mezőgazdasági területek ne legyenek beépíthetők.
- Zajkibocsátással járó tevékenység (üzemlétesítés, felújítás, üzembe helyezés, építés) megkezdése előtt a területileg illetékes felügyelőségtől zajkibocsátási (emissziós) határérték megállapítását kell kérni és annak betartásáról gondoskodni kell.
- A közút zajcsökkentése passzív zajvédelmi intézkedésekkel érhető el (növénytelepítés, az út felőli védendő épületek nyílászáróinak zajvédő üvegezése).

Oktatás, nevelés, képzés

Cél:

- A lakosság környezettudatos szemléletének kialakítása.

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe. (Lakossági fórum, falugyűlés, stb.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi sajtó, hirdetmény, stb.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

- A környezetvédelmi tudati nevelés beépítése a helyi oktatásba. (Iskola, óvoda)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

- Lakosság környezettudatos „nevelése”. (Fórumok, klubok, konkrét akciók, előadások, stb.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

- Környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása. (Falunap, közös virágültetés, stb.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

- Civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése. (Közös programok, fórumok, rendezvények anyagi támogatása, stb.)

Határidő: folyamatos, az első beszámoló időpontja 2009. 12. 31.

6. A település SWOT analízise a fenntartható fejlődés jegyében

A legfőbb, általános célkitűzések a következők:

- A környezetkárosító hatások megelőzése, megszüntetése.
- A rongálódott környezeti állapot helyreállítása.
- Az emberi egészséget veszélyeztető káros hatások megelőzése, illetve mérséklése.
- A természeti erőforrásokkal való hatékony, környezettudatos gazdálkodás végzésének elősegítése.
- Megújuló energiaforrások alkalmazásának vizsgálata
- Lakossági szemléletformálás és környezeti nevelés.
- Hiányzó helyi rendelkezések és szabályok megalkotása.

ERŐSSÉGEK

- Természeti adottságok: termőtalaj, felszíni vizek, erdő, gyepterületek
- Hulladékgazdálkodási program megléte
- Szelektív gyűjtőszigetek
- Jelentéktelen az ipari eredetű lég- és zajszennyezés.
- A településen és környezetében nem található légszennyező pontforrás.
- A talajadottságai többnyire kedvezőek

GYENGESÉGEK

- Kirándulóhelyek hiánya, elhanyagolt külterületek
- Gondot okozó állati hulladék
- Illegális hulladéklerakás
- Nagy számú parlagfüves területek megléte
- A lakosság alacsony informáltsága, és érdeklődése.
- Környezetvédelmi szakemberek hiánya.

LEHETŐSÉGEK

- Szennyvízhálózat kiépítése
- Szennyvíztisztító kiépítése
- Házi komposztálási rendszerek kiépítése
- Szelektív hulladékgyűjtés tovább népszerűsödése
- A természet védelmét és idegenforgalmi hasznosítását támogatja az EU
- Zajtérkép elkészítése
- Energiagazdálkodás korszerűsítése
- Környezetvédelmi témájú rendezvények, fórumok erősítése
- Belterületi zöldterületek arányának

VESZÉLYEK

- A fejlesztésekkel párhuzamosan növekszik a környezeti terhelés
- Parlagterületek, illegális szemét lerakó helyek számának növekedése
- „Fény pazarlás” tovább erősödése
- Az infrastruktúra fejlesztésére rendelkezésre álló hitelek, támogatások beszűkülése.
- Pénzhiány miatt a környezetvédelmi beruházások háttérbe szorulnak.
- Az allergiás, asztmás megbetegedések száma növekszik.
- Erősödik a lakosság érdektelensége a környezetvédelem iránt

<p>növelése -Település központ rehabilitáció projekt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kerékpár út kialakításával csökkenő légszennyezés ▪ Korszerű fűtési rendszerek beszerelése pályázati úton való támogatással - légszennyezés csökkenése ▪ Helyi értékvédelmi rendelet elfogadása (Természeti és épített értékek egyaránt.) ▪ Ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése, és a fenntartható mezőgazdaság megvalósítása, terjesztése ▪ Intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, tájba illő gazdálkodási módokkal, extenzív talajhasználat megvalósításával, a környezetileg érzékeny és gyenge termőképességű területeken. ▪ Korszerű, környezetet kevésbé károsító energiahordozók racionális felhasználása ▪ A gázbekötések számának növelése ▪ Megújuló energiaforrások hasznosítása ▪ Környezet és Energia Operatív Program Környezetvédelmi célú informatikai fejlesztések a közigazgatásban (E-környezetvédelem) című pályázati konstrukció keretében lehetősége nyílik az önkormányzatnak a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A nem megfelelő talajművelés következtében a talajok minősége romlik (savanyodás, szikesedés). ▪ Csatornázatlanság miatt a felszíni vizek szennyeződésének növekedése (nitrátosodás, bakteriológiai fertőzés) ▪ Illegális lerakók talajszennyezése ▪ Állati hulladékok arányának növekedése miatti szennyezés növekedés ▪ Háztartási veszélyes hulladékok növekedése a kommunális hulladékokban
--	---

<p>környezeti tervezés, stratégia- és programalkotás tervezhetőségére, megalkotására</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Környezet és Energia Operatív Program 'Szennyezett területek kármentesítése' című pályázati konstrukció keretében lehetősége nyílik az önkormányzatnak a felszín alatti vizek szennyezettségének csökkentésére, a szennyezett területek kármentesítésével, a beavatkozás elvégzésével. 	
---	--

Forrás: saját gyűjtés alapján saját szerkesztés

8. A megvalósítás eszközei

Az előző pontban meghatározott célok, feladatok megvalósítása érdekében ki kell építeni a szükséges eszközrendszereket.

A legfontosabb általános eszközrendszerek a következők:

- A fenntartható fejlődés települési szinten történő megvalósításának egyik leghatékonyabb eszköze a lakosság szemléletformálása.
- A korszerű környezetgazdálkodás beépítése az önkormányzati intézmények tevékenységébe. (Engedélyeztetési eljárások, tervezés, stb.)
- Környezeti állapotrögzítő, megfigyelő rendszerek üzemeltetése, adatbázisok létrehozása szükséges. Az üzemeltetett adatbázisok lehetőséget adnak arra, hogy a település környezetében beállt változásokat nyomon lehessen követni, a beavatkozásokat időben meg lehessen tenni.
- Saját és külső források megteremtése. A külső források megszerzéséhez pályázatokat kell készíteni. A legtöbb esetben a pályázatok saját részt követelnek meg, ezért az önkormányzat feladata, a rendelkezésre álló anyagi forrásokból a saját rész elkülönítése. Fontos eszköze a források megteremtésének az önkormányzat által

tervezett Környezetvédelmi Alap létrehozása, melynek alapjául szolgáló forrást legkésőbb a 2010-es költségvetésben szerepeltetni kívánja. A környezetvédelmi dologi kiadásokra (tanulmánytervek készíttetése, mérések, állapotfelmérések, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra, évente külön költségvetési keretet kell meghatározni.

A környezetvédelmi célú fejlesztésekre, nagy beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani, mely a programból fakadóan prioritási sorrendben finanszírozza a legégetőbb környezetvédelmi beruházásokat. A környezetvédelemre szánt pénzügyi keretek biztosításáról, valamint a környezetvédelmi fejlesztések, feladatok és beruházások ütemezéséről környezetvédelmi intézkedési tervnek kell gondoskodnia az elkövetkezendő években.

Negyedik pénzügyi forrásként megfontolandó egy környezetvédelmi alapítvány létrehozása, melyhez a magánszemélyek a személyi jövedelemadójuk 1 %-ának felajánlásával járulhatnak hozzá.

Fontos a hazai és nemzetközi környezetvédelmi célú pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése (*KVVM* – „Zöld Forrás”, *AVOP*, *ROP*, *GVOP*, stb.) A pályázati támogatások igénybevehetősége érdekében a szükséges önrész biztosításával számolni kell.

8. Szemléletformálás

Magyarországon a környezeti tudatosság – sajnos – még nagyon alacsony szinten áll. Elég csak a rengeteg illegális szemétkerakásra gondolni. Jövők szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük, és a fenntartható fejlődés eszméit tovább adjuk számukra.

Felnőttkorban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, ezért meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, ez jó esetben némi változást eredményez szüleik gondolkodásmódjában is. A természet tiszteletére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így történik. Ha nem, az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

A családon kívüli, szervezett környezeti nevelés az óvodákban a legaktívabb. Az óvodapedagógusok felismerték, hogy ez a korosztály talán a legfogékonyabb a pozitív dolgok befogadására. A természeti környezethez való érzelmi kötődés megteremtésével és a környezettudatos magatartásforma kicsi korban való terjesztésével jó eredményeket lehet elérni, s a kicsiken keresztül a szülők is bevonhatók.

Az általános iskola az alsó tagozatában a környezetismeret és az osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, a természetben - pl. erdőben, vízparton - megtartott órák az ott szerzett élmények segítségével hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez.

Felső tagozatban a földrajz, a biológia, a kémia, a fizika és az osztályfőnöki órák az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a gyerekek életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni. Terepen végzett megfigyelések, téli madáretetés, savas eső programba való bekapcsolódás, önálló kiselőadások tartása, stb. színes program lehet az érdeklődő tanulók számára.

Ha módjában áll az iskolának, - esetleg önkormányzati segítséggel - érdemes iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani,

ahova a gyerekek akár otthonról is hozhatják a szerves konyhai hulladékot. (Ezzel a szelektív hulladékgyűjtés is részben megalapozható.)

Hasznosnak bizonyulnak a közös ismeretterjesztő kiadványok, előadássorozatok. Fontos egy iskolán kívüli képzési rendszer kialakítása, melyben igény szerint felnőttek is részt vehetnének.

Régóta jól működő tevékenység az iskolák által szervezett papírgyűjtés. Ez kiegészülhet a fém hulladékok gyűjtésével is. Érdeemes az elhasznált elemek gyűjtését is megszervezni, tárolásuk helyigénye kicsi, de az elszállítást, megsemmisítést biztosítani kell. Az országban több olyan cég is található, amelyek ezzel a tevékenységgel foglalkoznak. A tanulók motiválásában szerepe lehet a leadott darabszámokhoz kapcsolódó tanári, igazgatói dicséreteknek is. Az elemek gyűjtése megfelelő műanyag vagy karton dobozok kihelyezésével kiterjeszthető kereskedelmi egységekre is, így a felnőtt lakosság is bevonható az akcióba.

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük, a parlagfű. Egy szál virágzó parlagfű több milliárd virágpor szemcsét képes a levegőbe juttatni, melyből légköbméterenként ötven pollen szemcse már elegendő allergiás reakció kiváltására. Bár a parlagfű kiirtása az ország területéről csak kormányzati szinten és több éves következetes munkával valósítható meg, nagyon fontosak a kistérségi, települési szinten szervezett akciók is. Ebben is szerepet vállalhatnak az iskolák. Akár osztályok közötti, egyéni verseny is hirdethető, melyben a legtöbb növényt begyűjtők jutalma pl. osztálykirándulás, kerékpár, különböző sporteszközök, stb. lehet. A parlagfű-mentesítési akció kiterjeszthető a felnőtt lakosságra is, a begyűjtött parlagfűért cserébe virágpalántákat, cserjéket esetleg facsemetéket is adhat az önkormányzat. (Ezek származhatnak a környékbeli kertészetek felajánlásaiból is.) Nagyon fontos, hogy a parlagfüvet még a virágzás előtti időszakban, és akkor is lehetőleg kesztyűben gyűjtsék, ugyanis a bőrrel való kontaktus kapcsán is kialakulhat túlérzékenység.

Évente egy-két alkalommal szemétyűjtési akció is rendezhető, amikor a települések külterületéről is megkísérlik eltávolítani az illegálisan lerakott szemetet. Ezekbe az akciókba is érdemes bevonni az iskolásokat.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a felsoroltakon kívül is a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

Az emberek túlnyomó többsége részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben, csaknem 60%-uk hajlandó lenne környezetbarát terméket vásárolni, ha annak ára legfeljebb

10-20%-kal magasabb a szokásos termékekénél, és kész együttműködni a szelektív hulladékgyűjtés további hulladékfajtákra történő kiterjesztésében. Az emberek tudatosságát bizonyítja, hogy az egyik legfontosabb környezetvédelmi feladatnak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését tartják. A városban több civil szervezet is célul tűzte ki, hogy összefogja és cselekvésre ösztönözze a környezetünkért tenni akaró embereket. Ezen civil szervezetek a következők.

- Városunkért Közalapítvány
- Balatonbozsokért Alapítvány
- Enyingi Városvédő, Szépítő és Hagyományőrző Egyesület

Ugyanakkor a lakosságnak van egy olyan rétege, akiket nem sikerült megszólítani, s akik szemtelenséggel, vandál rombolásokkal sok kárt okoznak.

A Települési Környezetvédelmi Program feladata olyan lehetőségek megteremtése, amelyek kihasználásával mód nyílik környezetbarát és egészséges életmódot folytatni. A társadalmi részvétel és a tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek. A megvalósítás érdekében a megfogalmazott és elfogadott Programot széles körben szükséges nyilvánosságra hozni.

Környezet és Energia Operatív Program 'A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)' című pályázati konstrukció keretében lehetőség nyílik az önkormányzatnak a fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták elterjesztésére az információs eszközök (szemléletformálás, tájékoztatás, képzés stb.) segítségével. Így a lakosok környezettudatosságának, környezetkultúrájának és környezet-etikájának fejlesztésével hozzájárul az élhető környezet kialakításához.

Fenntarthatósági szempontok

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe

nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszú távon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A város kiemelten figyelmet szentel a környezeti nevelés hatékonyságának növelésére, nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosság széleskörű elsajátítása érdekében is.

A helyi lakosság (felnőttek és gyermekek egyaránt) környezettudatos társadalmi szemléletváltása nem csak egyéni érdek, de a település érdeke is. Enying Város Önkormányzatának 2009-ben elkészült Környezetvédelmi Programja a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A program végrehajtását befolyásoló-terelő lakosság észrevételeinek, javaslatainak, visszacsatolásainak önkormányzathoz való eljuttatását az Enying hivatalos honlapján⁸ a közeljövőben kialakított, fórum jellegű felület fogja biztosítani

A PR tevékenység eszközei, terve:

- tudatformálás az iskolai intézményekben,
- állandó hírközlés a média felé (Enyingi Hírmondó, Városi Tv)
- lakossági fórumok a településeken, amit megelőzhet egy előzetes reprezentatív kutatás az érintett településrészek lakói között,
- közösségi filmvetítés a lakossági fórumokon, a film ismertetése a Városi Tv-ben,
- sajtótájékoztatók, riportok a helyi tévében, rádiókban,
- kiadványok, ismertető (szórólap, hírlevél, PR cikk),
- zöld szám létrehozása, ügyfélszolgálat a lakossági kérdések megválaszolására,
- opinion leaderek (véleményformálók) meggyőzése,
- a város internetes honlapján belül külön rész (fül) kialakítása környezetfelmérő beszámolóval kapcsolatban
- plakátok, külső reklámhordozók (pl. autóbusz oldalának) igénybe vétele.

---

⁸ www.enying.eu

A PR tevékenység célcsoportjai:

- a lakosság egésze,
- önkormányzati polgármesterek, képviselők,
- opinion leaderek (véleményformálók),
- fiatalok (6-18 éves korosztály),
- szakhatóságok,
- környezetvédelmi alapítványok, mozgalmak, szerveződések.

9. A KEOP-1.2.0-2009 pályázattal kapcsolatos vállalások, elérések

Fenntarthatósági szempontok

A KEOP-pályázatok részeként a pályázóknak – a fenntarthatósági szempontok kiválasztása révén – fenntarthatósági vállalásokat kell tenniük. A KEOP-pályázatokra vonatkozó fenntarthatósági szempontokat (összesen 60 db) az „Útmutató a fenntartható fejlődés érvényesítéséhez – KEOP-pályázatokhoz (2007. november)” című útmutató tartalmazza.

A fenntarthatósági szempontok között vannak olyanok, melyek megadása kötelező. Ezek az ún. jogosultsági szempontok (6 db). A kötelezően választandókon túl számos szabadon választható jogosultsági szempontot (54 db) tartalmaz az útmutató.

A fenntarthatósági szempontok két kategóriába kerültek besorolásra:

- I. környezettudatos menedzsment és tervezés;
- II. fenntartható fejlődést szolgáló megvalósítás és fenntartás.

I. A környezettudatos menedzsment és tervezés gondoskodik arról, hogy a szervezet által végzett tevékenység ne járjon jelentős negatív környezeti hatással, vagy pozitív hatással járjon, például a környezettudatosság fejlesztése, működésoptimalizálás. Ennek legjobb eszköze a tervezés, amelynek során felméri a szervezet által végzett tevékenység várható környezeti hatásait. Amennyiben ilyeneket meghatároztak, akkor gondoskodniuk kell első helyen a jelentős negatív hatások megelőzéséről, ha nem lehetséges, akkor a csökkentéséről, s

legutolsó sorban a hatások kompenzálásáról. A környezettudatos menedzsment és tervezés elengedhetetlen része a szervezet és munkatársainak ilyen irányú szakmai képzése, a fenntarthatósággal kapcsolatos tudásmegosztás és az e célt szolgáló együttműködés.

II. A fenntartható fejlődést szolgáló megvalósítás és fenntartás szempontjai segítenek abban, hogy a természeti és humán erőforrásokat bölcsen, takarékosan használjuk, funkcióikat megőrizzük és károsodásukat megelőzzük. Ezért a szervezet a termékek, szolgáltatások, közszolgáltatások fejlesztése, előállítása vagy nyújtása során saját anyag-áramlásait felülvizsgálja a kedvezőtlen környezeti hatások elkerülése érdekében. A tevékenység végzéséhez felhasználandó anyagok, erőforrások (inputok) mennyiségét, rendelkezésre állását, környezeti kockázatát figyelembe veszi, illetve a végtermékként kibocsátott anyagok környezeti terhelését, a melléktermékként kibocsátott anyagok (outputok) mennyiségét, veszélyességét csökkenti. Törekszik a helyi erőforrások fenntartható használatára, működésével, rendezvényeinek szervezésével példát mutat a környezettudatosságra. A szervezet önkéntes, együttműködő kapcsolatot tart fenn a társadalmi szereplőkkel, illetve a tevékenységeivel érintett szereplőkkel környezetvédelmi és szociális ügyekben. Munkatársai számára élhető munkakörnyezetet teremt, és biztosítja számukra a rekreáció lehetőségét.

A fenntarthatósági szempontok vállalásáért a pályázó pontokat szerezhet. A támogatás megítélésének kötelező feltétele hogy a pályázó kategóriánként legalább 0,5 pontot, azaz összesen legalább 1 pontot elérjen. Amennyiben a pályázó nem éri el a minimális 1 pontot fenntarthatósághoz hozzájáruló vállalásaival, a pályázat elutasításra kerül.

A fenntarthatósági szempontok megvalósíthatóságának értékelése

A fenntarthatósági szempontok kiválasztásának szempontjai

Tekintettel arra, hogy a kötelező szempontok nem választása a pályázat elutasításához vezet, ezért azok kiválasztása nem kérdéses. Következésképpen a jelen fejezet a szabadon választható szempontokra koncentrál.

A minimálisan választandó szempontok

A támogatás feltétele (kizáró kritérium), hogy a pályázó minimum 0,5-0,5 pontot elérjen mindkét fenntarthatósági kategóriában ahhoz, hogy a pályázatot az értékelő, majd a Bíráló Bizottság támogatásra javasolhassa.

Maximálisan elérhető pontszám

A pályázók a fenntarthatóság feltételek biztosítása iránti elkötelezettségüket további önkéntes vállalásokkal igazolhatják, melyek révén további többletpontokat, de legfeljebb 5 pontot szerezhhetnek. Minél több pontra értékelnek egy pályázatot, annál nagyobb az esélye nyerni.

Fenntarthatósági szempontok vállalásának költségvonzata

A fenntarthatósági szempontok biztosítása némely esetben nem jár többletköltséggel, csupán szemléletváltást, rugalmasságot, nagyobb figyelmet igényel a szervezet vezetősége, illetve alkalmazottjai részéről. Egyes esetekben a fenntarthatóságot szolgáló tevékenységek még költségmegtakarítást is eredményezhetnek a napi működés során (pl. energiahatékonyság fokozása, közeli erőforrás hasznosítása). Más esetekben viszont forrásigényes lehet egy-egy vállalt szempont teljesítése (pl. kibocsátás csökkentési többletvállalás vagy gyakoribb kockázatmérés).

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az ÚMFT keretében a fenntarthatósági szempontok megvalósulását szolgáló beruházások elszámolhatóak, amennyiben azok az adott konstrukció elszámolható költségkategóriáiba illenek, illetve, hogy a környezeti és társadalmi gondosság közép- és hosszútávon általában gazdaságilag is megtérül.

A megbízási szerződésben kiválasztási szempontként megjelölt célok

A megbízási szerződés szerint a fenntarthatósági szempontok kiválasztásakor a következő célokat kell szem előtt tartani:

- természetes térszerkezet megőrzése;
- természeti erőforrások megőrzése;

- jó környezet- és egészség állapot megőrzése;
- közösségek megőrzése;
- partnerség építés a projekttervezés és végrehajtás során;
- barnamezős beruházás vagy az igénybe vett terület jelenlegi hasznosítása gazdasági célra.

A szempont bevezetése által elért hatás

Az egyes szempontok bevezetésének hatása eltérő. Egyes szempontok a lakosság csak kis részére, vagy csak egy adott projektre (pl. a jelen projekt) korlátozódik, míg más esetekben a lakosság nagyobb részét éri el, vagy hatása több projektre is kiterjed.

Választhatóság

Az útmutató szerint kétfordulós eljárás esetén a szempontok többsége az első és második fordulóban egymástól függetlenül vállalható. Ugyanakkor egyes fenntarthatósági szempontokat csak akkor lehet a második fordulóban is vállalni, ha már az első fordulóban is vállalásra és teljesítésre kerültek (11., 13., 16., 17., 19., 20., 24, 38. számú szempontok). Néhány szempontot értelemszerűen az első, előkészítési fordulóban kevésbé, inkább a második fordulóban lehet vállalni (3.e., 3.g.,10., 21., 22., 28., 31., 39., 40., 57. számú szempontok).

A projekt részeként „elvileg” alkalmazható fenntarthatósági szempontok meghatározása

Az elvileg alkalmazható fenntarthatósági szempontok körének meghatározásakor olyanokat részesítünk előnyben, melyek

- eleget tesznek a fenti korlátoknak, előírásoknak;
- bevezetésének, fenntartásának költsége alacsony, illetve vállalható az önkormányzat számára;
- a lakosság minél nagyobb részét éri el;
- hatása időben „hosszan tartó”;

- eredménye egyéb projektekben is érvényesül/hasznosul.

A fenti szempontok figyelembe vételével az alábbi fenntarthatósági szempontok kerültek azonosításra, mint elvileg alkalmazható fenntarthatósági szempontok:

- Környezeti szempontú tanúsítás szerint működik.
- A tudásmegosztás (képzések, műhelyek, konferenciák, megbeszélések stb.) választott körülményei környezettudatosságot tükröznek.
- Környezeti menedzsment rendszerrel rendelkező beszállítóktól rendeli eszközeit, vagy a tanácsadó, oktató szolgáltatásokat.
- Helyszínválasztáskor környezetbarát közlekedési (elérhetőségi) szempontok érvényesítése.
- Energiatakarékos fényforrásokkal, valamint A vagy A+ energiahatékonysági minősítéssel bíró eszközökkel elért megtakarítás.
- Hasznosításra átadott hulladék arányának növelése.
- Újrahasznosított papír használat bevezetése és/vagy növelése az irodai és nyomdai munkák során.
- Összes keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése.
- Béren kívüli (közérzetjavító) rekreációs, egészségügyi juttatások mértékének növelése.
- Társadalmi bizalom szintjének növekedését szolgáló megoldások száma.
- Az esélyegyenlőség jegyében vállalt kötelezettségeinkkel összefüggésben, a tervezett szennyvíz-beruházási projekten belül esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetét javító alapítványok, civil szervezetek támogatása.
- Az esélyegyenlőség jegyében vállalt kötelezettségeinkkel összefüggésben, a tervezett szennyvíz-beruházási projekten belül 4 roma személy foglalkoztatása.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során közhasznú munkaerő foglalkoztatása az önkormányzati intézmények bekötésének, belső hálózatának kivitelezésében.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során, helyben (max. kistérségi szinten) rendelkezésre álló kapacitásokat, termékek használatára törekvés.

(Helyben és a kistérségben előállított anyagok, alkatrészek, termékek felhasználása az intézmények működtetésénél, a megvalósításnál helyi vállalkozások (fuvar, földmunka) bevonásának szorgalmazása.

- A szennyvíz-beruházási projekt tervezése és végrehajtása során partnerségi kapcsolatok kiépítése. (Helyi vállalkozások, lakosság bevonása a tervezési elvek és a megvalósítás során, tájékoztatásokkal, fórumok szervezésével (közmeghallgatás)).
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során, barnamezős beruházás vagy az igénybe vett terület jelenlegi hasznosítása gazdasági céllal történjék.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során, a zöldfelületek kialakításakor őshonos növényfajokat, a tájegységnek megfelelő fajkompozíciókat kell előnyben részesíteni.
- A szennyvíz-beruházási projekt tervezésekor és megvalósítása során a létesítés, építés ideiglenes helyigényének és hatásterületének minimalizálása.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során, és általánosságban, a közterületen felhalmozott és ideiglenesen tárolt építési-bontási anyagok takarással történő ellátása a porszóródás megakadályozása érdekében.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során a lakossági bekötések kialakításához segítség nyújtása, egységes, kedvezőbb árú anyagbeszerzés segítése.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során környezetvédelmi szempontok érvényesítése az eszközök, termékek, alapanyagok beszerzésénél. (Intézményi ellátásnál „bio” alapanyagok szorgalmazása, energiatakarékos égők beszerzése, újrahasznosított (papír) beszerzése.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során kombinált, valamint anyag- és energiatakarékos irodatechnikai készülékek beszerzésének és alkalmazásának szorgalmazása.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során a közreműködő partnerek és a társadalmi környezet számára szervezett, a környezettudatosság ill. fenntarthatóság elveivel összefüggő akciók, események szervezése. (Környezetvédelmi tájékoztatási fórumok szervezése szakelőadó(k) meghívásával, ezzel kapcsolatos gyermek programok szervezése, különös tekintettel a szennyvizek ártalommentes elhelyezésére).

- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során a lakossági bekötések kialakításához segítség nyújtása, egységes, kedvezőbb árú anyagbeszerzés segítése.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során környezetvédelmi szempontok érvényesítése az eszközök, termékek, alapanyagok beszerzésénél. (Intézményi ellátásnál „bio” alapanyagok szorgalmazása, energiatakarékos égők beszerzése, újrahasznosított (papír) beszerzése.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során kombinált, valamint anyag- és energiatakarékos irodatechnikai készülékek beszerzésének és alkalmazásának szorgalmazása.
- A tervezett szennyvíz-beruházási projekt megvalósítása során a közreműködő partnerek és a társadalmi környezet számára szervezett, a környezettudatosság ill. fenntarthatóság elveivel összefüggő akciók, események szervezése. (Környezetvédelmi tájékoztatási fórumok szervezése szakelőadó(k) meghívásával, ezzel kapcsolatos gyermek programok szervezése, különös tekintettel a szennyvizek ártalommentes elhelyezésére).

10. Összegzés

Összefoglalva a fenntartható fejlődés (sustainable development) olyan fejlődési folyamat (földeké, városoké, üzleteké, társadalmaké stb.), ami „kielégíti a jelen igényeit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját igényeiket.

Enying Város Önkormányzata 2009-2014-es időszakra vonatkozóan fogalmazta meg a hosszú, illetve közép távú célokat, a fejlesztési lehetőségeket az ezekhez rendelt eszköz rendszert, szem előtt tartva a fenntartható fejlődés biztosítását, illetve az élhető környezet fenntartását a jövő generáció számára.

Az adottságok, illetve az ezekre épülő lehetőségek tekintetében Enying Város Önkormányzata évente vizsgálja felül a fenntarthatósági programban megfogalmazott célok megvalósulásának helyzetét, állapotát.

11. Irodalomjegyzék

- Enying Város Környezetvédelmi Programja 2009-2014
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2007. (XI.05.) számú rendelete Enying Város Hulladékgyűjtési Tervéről
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2006. (I. 31.) számú rendelete az alapfokú művészetoktatási intézményben fizetendő térítési díjakról és tandíjakról
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 3/1999. (I. 27.) számú rendelete a helyi közművelődésről
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2005. (IX. 22.) számú rendelete az egészségügyi alapellátások körzeteiről
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/2000. (IV. 19.) sz. rendelete az egyes szociális ellátásokról
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 16/2006. (VI. 30.) számú helyi rendelete a járművek elhelyezésének szabályozásáról
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2007. (III.01.) számú rendelete a helyi hulladékkezelési közszolgáltatás rendjéről, a településtisztaság egyes kérdéseiről és a közszolgáltatás díjának megállapításáról
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 32/2005. (XII.14.) számú rendelete 'Az avar és kerti hulladékok nyílttéri égetéséről'
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 35/2004. (IX.30.) számú rendelete a helyi építési szabályzatról
- Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 25/1997. (XI.12.) számú rendelete a köztisztaságról
- Enying Város környezetfelmérő beszámolója 2008
- Fejérvíz szolgáltatott adatai
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat adatai
- Enying város szennyvízelvezetésének és szennyvízkezelésének kiépítése c. EMT
- Tóth Dezső: Enying és térsége idegenforgalmi potenciáljának értékelése
- Mezőföldi Kistérségi Önkormányzatok Területfejlesztési tanácsa Környezetvédelmi program
- Európai Atelier 70 Kft.-BME Környezetgazdaságtan Tanszék: Útmutató a

Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez. Készült a Belügyminisztérium megbízásából, témavezetők: Dr. Szlávik János, tanszékvezető egyetemi tanár, Prof. Dr. h.c. Turchany Guy, egyetemi tanár, 2002

- www.enying.eu
- www.kvvm.hu
- www.nfu.hu
- www.fejerviz.hu